منداڵیم ئاسکێک بوو

بەسەر پەلکەزێڕینەکاندا بازبازێنێی دەکرد

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١

www.araspublisher.com

منداڵیم ئاسکێک بوو

بەسەر پەلکەزێڕینەکاندا بازبازێنی دەکرد

سەربردەی ژیانی خەیاڵ و واقیعیی منداڵیی نووسەر و ئەوانی تر

بەشی یەکەم – سێیەم

کاروان عومەر کاکەسوور

کتێب: منداڵیم ئاسکێک بوو بەسەر پەلکەزێڕینەکاندا بازبازێنی دەکرد
دانانی: کاروان عومەر کاکەسوور
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ٢١٢
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد حەبیب
دەرهێنانی بەرگ: ئاراس ئەکرەم
خۆشنووسیی بەرگ: محەمەد زادە
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
هەڵەگریی کۆمپیوتەری: دلاوەر صادق ئەمین
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمانی حاجی مەحموود
چاپی یەکەم – چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر– ٢٠٠٣
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی ڕۆشنبیری و هونەر لە هەولێر
ژمارە (٣٢٣)ی ساڵی ٢٠٠٣ی دراوەتێ

ئەگەر وشەیەک، دێڕێک، پەرەگرافێکی جوان لەم تێکستەدا هەبێ، پێشکەشە:

– بە«عومەر کاکەسوور» ، ئەو باوکە مەزن و دلۆڤانەی لە تافی بەهێزیدا خۆشی دەویستم و لێم تێ نەدەگەیشت، لە سەردەمی بێ هێزیدا خۆشی دەوێم و بیرم دەکات.

– بە«بەدریە حەمەد» ، ئەو دایکە میهرەبانەی هەمیشە پشت و پەنام بووە و تا ئێستاش وەکو هاوڕێیەکی خۆشەویستم بەجوانترین شێوە نهێنییەکانم بۆ دەپارێزێت.

– بە«جەوهەر حەمەد» ، ئەو خاڵە وریا و دڵسۆزەی، کە هەردەم ڕێنیشاندەرمان بووە و لە تەنگانەکاندا بەهانامانەوە هاتووە.

– بەخوشک و براکانم، کە جوانترین ڕۆژگارم لەگەڵدا بەسەربردوون و هەرگیز گاڵتە و قسە خۆشەکانیانم بیرناچنەوە.

«ئای کوڕە گەورەکەم من هیچ لێت تێ ناگەم، دەمێک گریان و دەمێک پێکەنین...!!»

دایکم

«نیشتیمانم نییە... جەستەیەکم هەیە و هیچ گیانێکی بۆ نابێت»

ک. کاکەسوور

«لێمان گەڕێ با خۆمان باس لە خۆمان بکەین و خۆشمان لە بیروبۆچوونەکانمان بەرپرسیار بین»

دەنگێ لە جیاتی تێکڕای کارەکتەرەکان

یەک دوو وشە

بەشی یەکەمی ئەم کتێبەم لە مایسی «٢٠٠٠» نووسی و بۆ چەند نووسەر و ئەدەبدۆستێکم نارد... زۆربەیان چ بەتەلەفۆن و چ بەنامە ڕای خۆیان پێ وتم... ئەمە هانی دام لە مانگی ئابدا لێی زیاد بکەم و وەکو بەشی یەکەم و دووەم بیخەمە بەرچاوی خوێنەر... دوای ئەوەیش بەشی سێیەمم لە هەمان ساڵدا نووسی... بەشی چوارەمیشم لە سەرەتای ساڵی «٢٠٠١»ەوە دەست پێ کرد و تا ئێستاش درێژەی هەیە... بەشی یەکەمی و دووەمی بەهەوڵی گۆڤاری «دەنگی کورد»ەوە خرایە سەر ئینتەرنێت و «دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی موکریانی»یش لە کوردستان چاپیان کرد... لە دڵەوە سوپاسیان دەکەم... بەنیازم هەر ساڵێ بەشێکی بەچاپ بگەیەنم... دیارە هیچ جیاکارییەک لەنێوان ئەو بەشانەدا نابینرێت، بۆیە دەبێت هەموو جارێ بەیەکەوە چاپ بکرێن... بەهۆی گۆڕانی ناوەڕۆک و فۆرمی بەرهەمەکە، بەپێویستم زانی ڕستەی «سەربردەی ژیانی خەیاڵ و واقیعی منداڵیی نووسەر و ئەوانی تر» لەسەر بەرگ بنووسم. ڕوونتر بڵێم مەبەستم لە هەردوو ڕووی ژیانی منداڵی خۆم و ژیانی خەڵکانێکە، کە من بەڕاستی و بەخەیاڵ پەیوەندیم پێیانەوە هەبووە، هەر بۆیەش کات و شوێن لە سنووری سروشتیی خۆیان دەردەچن و پەل بۆ زۆر لای تریش داوێن.

لێرەدا ناکرێ کۆمەکییە زۆرەکانی «کاک عەبدوڵلا قادر دانساز» لەبیر بکەم و سوپاسیش بۆ یارمەتییەکانی (کرمانج عومەر دەشتەکی).

هیوادارم ئەو خوێنەرانەی دوو بەشەکەی پێشوویان خوێندۆتەوە، کاتێ چەند لاپەڕەی سەرەتا دەبینن، وانەزانن ئەمە هەمان کتێبە، چونکە لێرەدا و لەوێ بۆی زیاد کراوە... هەندێ جار ئەو زیادکردنە یەک دوو پەرەگرافە و جاری واش هەیە چەندین لاپەڕەیە... بەکورتی بەشی سێیەم بەتەنیا ئەوەندەی هەردوو بەشی یەکەم و دووەمە، بگرە زیاتریشە... دەبێ ئەوەیش بڵێم، کە بەپێویستم نەزانی هەندێ پەرەگرافی دوو بەشەکەی تر لێرەدا دووبارە بکەمەوە.

ک. ع. کاکە سوور

دانمارک/ ئەپریلی ٢٠٠٢
karwankakasur@yahoo.co.uk

«١٥»ی مایسی «١٩٦٤» لە گەڕەکی «سەیداوە»ی شاری «هەولێر» لە دایک بووم... چوار ساڵ پێشتریش هەر لەو شوێنە خوشکە گەورەکەم چاوی هەڵهێناوە و ئەویش وەکو دایک و باوکم ڕۆژی لەدایکبوونی منی بیرە... دایکم زۆر جار دەیگێڕێتەوە، کە من منداڵێکی ئاسایی نەبووم و هەڵسوکەوتە سەیرەکانم سەرنجی زۆر کەسیان ڕاکێشاوە... من خۆشم هەر لە زووەوە هەستم دەکرد مەخلووقێکی خۆشەویست نیم و حەز لە چارەم ناکەن... دیارە ئەمە بەدڵی باوکم نەبووە و هەر لە سەرەتاوە وەکو بەرپرسیاری یەکەمی من ویستوویەتی فێری ئەو شتانەم بکات، کە ئاسایی بوون و خزم و ناسیاو و دراوسێکانمان حەزیان لێ کردوون... ئەمە مانای ئەوەیە پێش هەموو شتێ لەگەڵ دەسەڵاتی باوکم ڕووبەڕوو بوومەتەوە و ئەو لە هەر کەسێکی دیکە زیاتر لە یادوەریمدا شوێنی بۆ خۆی دابڕیوە... لەو ڕۆژەوە پێم گرتووە و توانیومە لەناو ژوور و هەیوانی خانووە کۆنەکەمان هەنگاوی کورت کورت و ناڕێک بنێم، ئەو بەترسەوە سەرنجی لێ داوم و بیری لێ کردوومەتەوە... گرتوومی و نەیهێشتووە بگەمە بەردەرگای حەوشە... بەیانییان کاتێ خۆی گۆڕیوە و چووە بۆ دەرەوە، بەدایکمی وتووە، کە نەهێڵێت بچمە کۆڵان... ئەگەر خۆیشی بردمی، بەرەڵلام نەکات، زووش بمهێنێتەوە... ئێوارانیش پێش ئەوەی بگەڕێتەوە، دەبووایە من لە ماڵەوە بم... حەزی نەدەکرد تێکەڵ بەمنداڵانی تر ببم و یاریکردن قەدەغە بوو... جا چی قەدەغە نەبوو...!! دەستم بۆ هەرچی دەبرد، نارەزایی دەردەبڕی... ئەگەر لەسەریشی بەردەوام بوومایە، لێی دەدام... ئینجا دەستی چەند قورس بوو...!! هەڵمات و تۆپ و دارلاستیک و هەر شتێکی تر، کە منداڵان یارییان پێ دەکردن و من شێتیان بووم، بۆم نەبوو بیانگرم بەدەستەوە و بیانهێنمەوە ماڵ... یەکەم زللە، کە بەدەستی ڕاستی ئەو لە ڕوومەتی چەپم درابێت و چاوم لەگەڵیدا کەوتبێتە ڕەشکەوپێشکە، ئەو بەیانییە بوو، کە تەمەنم لە سێ ساڵ تێنەدەپەڕی و لەگەڵ ئەم و دایک و خوشکە گەورەکەم بەرچاییمان دەخوارد... من وەکو منداڵێکی نەفام و دوور لە ڕق و گاڵتەپێکردن لاسایی قسەیەکی نەنکم کردەوە، کە چاوەکانی لە دەست دابوو و بەیارمەتیی گۆچان بەرێدا دەڕۆیشت... لەگەڵ «مامم عەبدوڵلا» و «گوڵزار»ی ئامۆژنم لە خانووێکی ڕیزی خۆماندا دەژیا و هەندێ جار دەچووم بۆ لای... باوکم بەسووکی پیاڵەی چاکەی لە دەست وەرگرتم و خستیە سەر ژێرپیاڵەکەوە، کە دەمویست بۆ دەمی بەرم و

بیخۆمەوە... من هیچ لەوە تێنەدەگەیشتم، ئاخۆ دوای ئەو جووڵەیە چی تریش دێت و بەحەپەساوییەوە لێی ڕادەمام... هەرگیز باوەڕم نەدەکرد ئەو زللەیەم لێ بدات.. لە بەرچاوی کچی ناو ژێرپیاڵەکە زۆر گریام و بەشەرمەوە فرمێسکی ورد وردم هەڵدەڕشت، کە ملوانکەیەکی جوانی کردبووە ملیەوە و قژی بەملا و بەولای سنگیدا هاتبووە خوارێ... دەمزانی ئەو زۆری پێ ناخۆشە و بەزەیی پیامدا دێتەوە، بەڵام هیچی بۆ نەدەکرا و لەو دیوی پیاڵەکەوە خەمناک خەمناک لێم ڕادەما... منیش خۆشم دەویست و بەکەسێکی خۆشەویستی ماڵەکەمانم دەزانی... ڕۆژی سێ جار یەکترمان دەبینی و بەدەم گوێگرتن لەو گۆرانییانەی لە ڕادیۆی ناو تاقەکەوە بەرزدەبوونەوە، سەرنجەکانی خۆمان لە چاوی یەکتردا دەڕواند... وا چووبووە ئەقڵمەوە کاتێ گەورە دەبم، ئەو دەبێتە ژنم و لە ماڵێکی دڵگیردا ژیان بەسەر دەبەین... هەر جارێ دایکم گاڵتەی لەگەڵدا دەکردم و بەشێوە خۆشەکەی خۆی پێی دەوتم:

– بەقوربانت بم کوڕەکە، ژنەکی بینە و دەرمکە.

من ئەو کچەم بیردەکەوتەوە و ژیانی داهاتووی خۆمانم دەهێنایە بەرچاو... وا ئەو زللە قایمەی باوکم هەردووکمانی تاساند و لە دڵمانی چەسپاند، کە ئێمە دوو مەخلووقی دەستەپاچەین و تا ماوین هەر بەزەلیلی دەمێنینەوە... ئیتر لەمەوە هەمیشە بەترسەوە سەیری دەستەکانیم دەکرد و پێم وابوو هێزی هەموو دنیایان تێدا کۆبۆتەوە... جووڵەکانیم بەشێوەیەکی دی دەبینی و دەنگیم جیاوازتر لە هی پێشووی دەبیست.

هەر چۆنێ بێت، پێش ئەوەی ببمە پێنج ساڵ و لە قوتابخانە وەربگیرێم، حاڵم باشتر بوو... ئیتر خوێندن هاتە کایەوە و دەبووایە بەردەوام کتێبەکانم بەدەستەوە بووایە... ئەو ڕۆژەم زۆر چاک لە بیرە، کە ناوەڕاستی مانگی ئەیلوولی «١٩٦٩» بوو و بردمی بۆ «قوتابخانەی زێوەری سەرەتایی کوڕان»، بۆ ژوورەکەی «مامۆستا حەسەن»ی بەڕێوەبەر... من ئەو بەیانییە لە کوڕانی گەڕەک فێری فیکەلێدان بووبووم... جا بۆ ئەوەی بیرم نەچێتەوە، بەردەوام فیکەم لێ دەدا... خەڵکی تریش منداڵی خۆیان هێنابوو تا لەو قوتابخانە تازەیەدا ناویان بنووسن، کە هێشتا تەواو نەکرابوو و وەستا و کرێکار ئیشیان لە دیواری حەوشەکەیدا دەکرد... ئێمە لە سەرە وەستابووین، لەپڕ خۆم لە باوکم دزییەوە و چوومە ژێر ئەو قەنەفەیەی بەڕێوەبەر لەسەری دانیشتبوو... لەوێ فیکەم لێ دەدا و بەڕێوەبەر دەیپرسی:

– ئەرێ ئەو فیتە فیتە چییە و لە کێندەرێیە...؟!

باوکم بانگی منی دەکرد و جار جار لە خەڵکەکەی ئەوێی دەپرسی:

– مندارەکتان نەدیتیە، بێجامەکی خەتخەتی لەبەرە...؟

دوایی دانەوییەوە و لەو ژێرە دەری هێنام... بەڕێوەبەر بەدەم پێکەنینێکی پڕ مەغزاوە بەباوکمی وت:

– بەخوا منداڵەکی ئاقڵت لۆ هینانیە...!!

وای دەزانی من لە زۆڵێتی ئەوەم کردووە، نەیدەزانی تەنها لەبەرئەوە بوو، کە منداڵێکی نەفام بووم و ئەقڵم بەشتەکاندا نەدەشکا... هێشتا فێری ئەوە نەکرابووم، کە قوتابخانە پیرۆزە و دەبێت گوێڕایەڵی

یاساکانی بم... وام دەزانی تەنها موڵکی باوکمم، نەمزانیبوو ئەو مامۆستاکانیشی کردووە بەشەریکی خۆی.

بەهەر حاڵ وەرگیرام و دەبووایە سەرەتای مانگی تشرینی یەکەم دەست بە دەوام بکەم... هەمدیس باوکم دەستی گرتم و هێنامی، کە ئەوسا دیواری حەوشەکەی لە هەر چوار لاوە مەترێ هەڵچنرابوو... منداڵانی پۆلە بەرزەکان لەسەری ڕایان دەکرد و «مام عومەر یابە»ی کارگوزار دەری دەکردن... باوکم دوو پێنج فلسی خستە ناو دەستم و پێی وتم:

– ئەمن وا دەڕۆم، ئەتوو دەبێ لێرە بی.

ئەوەم بەلاوە سەیر بوو... پێشتر هەر یەک پێنج فلسیم وەردەگرت، ئەویش لە دایکم، کەچی وا ئەمڕۆ بۆتە دووان... بەڵام هەندێ جار بە یارییەکی زۆر خۆش پێنج فلسم لە باوکم دەبردەوە، کە خۆی دایهێنابوو و من زۆر دڵم پێی دەگەشایەوە... پێشبڕکێمان دەکرد، ئاخۆ کامان زیاتر ناوی باوک و باپیری خۆمان دەزانین... من هەمیشە دانەیەک زیاترم لەو دەزانی و بەو منداڵییەی خۆمەوە لێیم دەبردەوە... پێنج فلسی دەدامێ و پێی دەوتم:

– بگرە دەی، نەمدەزانی ئەوەندە زیرەکی، لێم دەبەیەوە.

پارەکەم دەخستە گیرفانمەوە و پێیم دەوت:

– دیسان.

– بەسە لێم گەڕێ، ئەمن لە توو نابەمەوە.

– توخوا بابە، زۆر گەمەکی خۆشە...!!

لە بەردەرگای ئەو قوتابخانەیەدا دوو پێنج فلسییەکەم لەناو دەستە بچکۆلەکانمدا دەگوشی و نەمدەتوانی هیچ شتێ بڵێم... سەیری باوکمم دەکرد، کە لە وێستگەی پاسەکەی ئەوبەری شەقامەکە وەستابوو و دەیویست بچێت بۆ بازاڕ... لەو دەشتە زەردەی سەرەتای ئەو پایزە ڕادەمام و لێی ورد دەبوومەوە، کە گەڕەکی «ئیسکان» و «سەیداوە» و «بەلاشاوە»ی لە یەکتر جیادەکردەوە و دڕکە سەوزەکان لێرە و لەوێ ڕوابوون... زیکزیکەکان لەسەریان هەڵنیشتبوون و بەزیکەزیک پەردەی گوێچکەمیان دەلەراندەوە... چاوەکانم خێل دەکردن و بەردە سپییەکانی ئەوێم وەکو پۆلێک قاز و مراوی دەبینی... نەمدەزانی کاتێ بەهار دێت و گیای خۆڕسک بە باڵایاندا هەڵدەزنێن، شێوەیان دەگۆڕێت و لە چەند ئینجانەیەکی قلێپکراوەی ناو باخە بێ خاوەنەکان دەچن... ئەوسا هەر دەڵێی لەشکری یەکێ لە سەرکردە کۆنەکانی مێژوو بەوێدا تێپەڕیوە و لەژێر قاچی زۆر بەهێزی وڵاغەکاندا ئاوایان لێ هاتووە... لە دووری دوور دوورەوە خانووەکانی گەڕەکی ئێمە وەکو چەند شووشە مەرەکەبێکی زل دیاربوون و بەشێوەیەکی سەیر دەکەوتنە بەربینایییم... ئەو دیمەنە بەس بوو، تا هەست بەتەنیایی بکەم و خۆمم بچووکتر بێتە بەرچاو.

بردمیان بۆ پۆلەکە... دوو کوڕی لە خۆم گەورەتر لەسەر تەختێکی دواوەی ڕیزی ناوەڕاست دانیشتبوون و بانگیان کردم... لەنێوانیان دانیشتم و وەکو ناسیاوێکی خۆیان دەیاندواندم... سەرم داخست و ئەژنۆکانم دەلەرزین... لە پەنجەی قاچی ئەوان زیاترم لەو پۆلەدا نەدەبینی، کە لەناو پێڵاوی هاوینەیاندا دیار بوون... بێ ئەوەی سەرم هەڵبڕم، بەدەنگی نزم وەڵامی پرسیارەکانیانم دەدایەوە... ئەوان پێچەوانەی من نە شەرمیان دەکرد و نە دەشترسان... بەلامەوە سەیر بوو، کە دەیانناسیم... هەر لە خۆمەوە بیرم بۆ ئەوە چوو لە قەراغی گۆمەکەی «سەیداوە» منیان دیبێت، کاتێ لەگەڵ دەیان منداڵی تری ئەو دەوروبەرە ڕاوی پووشکەبەقنگەمان دەکرد، کە لە هەولێر «تەیارۆکە»ی پێ دەڵێن و زەرد و سوور و دەیان ڕەنگی جیاواز جیاوازیان هەبوو... چەند لە کۆترۆکەی سەری ئەو ژنە لادێییانە دەچوون، کە زۆر جار لەو ماڵەی تەنیشتمانەوە دەمبینین و سەرنجم لە سیمایان دەدا... ئەوان هیچ لە ژنی شار نەدەچوون و ڕەنگی جلەکانیشیان زۆر جیاواز بوون... خۆشم دەویستن و بەجوانم دەزانین... پووشکەبەقنگەکانیشم خۆش دەویست و حەزم دەکرد بیانگرم... هەر یەکەمان دارێکمان لە قەراغی ئەو گۆمە پیسە دەچەقاند و چاوەڕێمان دەکرد لەسەری هەڵبنیشن، بۆ ئەوەی بیانگرین و بیانبەین بۆ ماڵەوە... پەتێکی باریک لە کلکیان ببەستین و یارییان پێ بکەین، یان هەر لەوێ پووشکەیەکی درێژ لە قنگیان هەڵکێشین و بڵند بڵند هەڵیاندەین... ئەوسا بەقورسی دەفڕین و سووک سووک بەرەو ئاسمان هەڵدەکشان... دیمەنێکی چەند بڵێی سەیریان هەبوو و زۆر لەزەتمان لە تەماشاکردنیان دەبینی... هیچ کەسێ بۆی نەبوو ڕاوی ئەو پووشکەبەقنگانە بکات، کە لەسەر داری یەکێکی تردا هەڵنیشتبوون و چاوە زل و دەرپۆقیوەکانیان لە بەرتیشکی هەتاوی زۆر گەرمی تەمموز و ئابدا دەبریسکانەوە.

هەرکە باوکم هێنامی بۆ قوتابخانە و مەحەلەبییە ڕەنگاوڕەنگەکانم بینی، کە منداڵە ئیسکانییە دەست فرۆشەکان لە هەیوانەکەدا کردبوویانە قاپی شووشەی بچووک بچووکەوە و لەسەر سینییەکانی بەردەمی خۆیانیان دانابوون، من نەمزانی بۆچی ئەو پووشکەبەقنگانەم بیرکەوتەوە و چ پەیوەندییەک لەنێوان ئەمان و ئەواندا هەبوو... ئەوەندەم دەزانی دیمەنی ئەو مەحەلەبییانە بەشێوەیەکی سەیر سەرنجیان ڕاکێشام و ناخیان وروژاندم... پێشتریش گۆزە سەوزەکانی «یازبێد کۆیی»ی دراوسێمان خەیاڵەکانمیان وەکو پەپوولە هەڵدەفڕاند و ناو دەمیان دەکردمە ئاودڕکەی لیک، ئەوانەی ترشیاتی سووری تێدەکردن و زۆر بەڕێکی، کە هەر لە خۆی دەهات، لە هەیوان و ژوورەکانی دانابوون... دەرەوەیان سەوز و ناوەوەیان سوور، چەند دیمەنێکی جوانیان هەبوو خودایە...!! جا بەحوکمی ئەوەی لەگەڵ دایکم هاوبیر بوون و ڕەنگی سووریان خۆشدەویست، هەمیشە بەڕووی خۆشەوە سەتڵەکەی لێ وەردەگرتم و ترشیاتی تێدەکرد... مێردەکەی ماوەیەکی زۆری لە زیندانی بەعسییەکاندا بەسەربردبوو و لەگەڵ ئەشکەنجەدان ئیفلیجییان کردبوو، چونکە سەرکردایەتی ئەو گرووپە خەڵکە بێ چەکەی کردبوو، کە بەسەر یەکێ لە مەخفەرەکانیاندا دابوو و دەستیان بەسەر چەکەکاندا گرتبوو... ئەوانەی لەگەڵی گیرابوون، هەمیشە باسی خۆڕاگریی ئەو پیاوە کۆمۆنیستەیان دەکرد و چیرۆکەکانیان دەگێڕایەوە، کە پڕبوون لە سەرچڵی.

تا پارەکەم دەدایە «یازبێد» و ئەوێم بەجێ دەهێشت، سەیری یەکە بەیەکەی گۆزەکانم دەکرد و لێیان

وردده‌بوومه‌وه... «ئه‌گه‌ر بۆ هه‌ر یه‌کێ له‌و گۆزانه‌ دوو گه‌ڵای پانی دره‌ختی باخچه‌که‌ی خۆیانم بهێنایه‌ و به‌ شتێ له‌ملا و له‌ولایانم چه‌سپ بکردنایه‌... دوو لقیش که‌مێ له‌ سه‌رووتریان، ئه‌وا وه‌کو که‌لله‌ی گایان لێ ده‌هات و من ئه‌وه‌نده‌ی تر له‌زه‌تم له‌ سه‌یرکردنیان ده‌بینی... ئاخر گه‌ڵاکان ده‌بوون به‌ دوو گوێچکه‌ و لقه‌کانیش به‌ دوو شاخ... وه‌کو هی ئه‌و مانگایانه‌ی من له‌ پشت ماڵی خۆمان و ئه‌ودیوی شه‌قامی شه‌ستی ده‌مبینین»... حه‌زم ده‌کرد ڕۆژێ «یازبێد» ڕێگام بدات و هه‌موو ئه‌و گۆزانه‌ی بۆ بکه‌مه‌ سه‌ری مانگا... به‌ڵام نه‌ده‌کرا و له‌ من حاڵی نه‌ده‌بوو... ته‌نانه‌ت دایکیشم لێم تێنه‌ده‌گه‌یشت و لچی هه‌ڵده‌قورتاند:

– ده‌زانی ئه‌و گۆزکانه‌ی مارێ پلکه‌ یازبێدی به‌ سه‌ری چێری ده‌چن...؟!

– حه‌مه‌ شێت ده‌ستت به‌قسه‌ بێ سه‌روبه‌ره‌کانت کرده‌وه‌...!!

– ئه‌گه‌ر چاوت خێل بکه‌ی و ته‌ماشایان بکه‌ی، وه‌ده‌زانی ماره‌که‌یان پڕی چێر بووه‌.

– هه‌ر وسبه‌ وس گێله‌، هه‌تا که‌س گێی لێ نه‌بووه‌.

له‌سه‌ر ئه‌و باوه‌ڵه‌ ته‌نه‌که‌یه‌ی دایکم جل و پێڵاوی بووکێنیی خۆی تیادا هه‌ڵگرتبوو و لێره‌ و له‌وێ بۆیه‌ په‌مه‌ییه‌کانی به‌ریاندابوو، وێنه‌ی گیانداری سه‌یر سه‌یر نه‌خشابوون و من لێیان وردده‌بوومه‌وه‌... خه‌یاڵه‌کانم هه‌ڵیانده‌گرتم و له‌ ده‌وروبه‌ره‌که‌میان داده‌بڕیم... ئه‌قڵێکی تریان پێ ده‌به‌خشیم و به‌وێیان ده‌سپاردم... به‌لایاندا ده‌ڕۆیشتم و ده‌ستم به‌گیانیاندا ده‌هێنا... شاخه‌کانیانم ده‌گرتن و یاریم له‌گه‌ڵدا ده‌کردن... باوه‌ش باوه‌ش گیام بۆ ده‌هێنان و ده‌مدانێ... هه‌ر جارێ خۆمم هه‌ڵده‌دایه‌ سه‌ر پشتی یه‌کێکیان و قاچه‌کانم له‌ملا و له‌ولاوه‌ له‌ قه‌پرغه‌یان ده‌دا... هه‌ر له‌وێدا خه‌ڵکی جیا جیام ده‌بینی و به‌دوای په‌یوه‌ندییه‌کانی نێوانیاندا ده‌گه‌ڕام... چیرۆکم بۆ هه‌ڵده‌به‌ستن و به‌ ده‌نگ قسه‌م ده‌رباره‌یان ده‌وت... ئه‌و ژنه‌م هه‌رگیز بیرناچێته‌وه‌، که‌ له‌ ده‌رگایه‌کدا وه‌ستابوو و بانگی کوڕه‌ چوختییه‌که‌ی ده‌کرد، بۆ ئه‌وه‌ی به‌ فێڵێ بیباته‌ حه‌مامه‌که‌ و بیشوات... ئه‌و کچه‌ی که‌روێشکه‌که‌ی کردبووه‌ باوه‌شیه‌وه‌ و به‌خۆشحاڵییه‌وه‌ لێی ڕاده‌ما، چه‌ندێ جوان بوو...!! ئه‌ی بۆ ئه‌و پیره‌ژنه‌ ناڵێی، که‌ دانه‌وێڵه‌ی ده‌دایه‌ قه‌له‌کانی...!! به‌ڵام پیره‌مێرده‌که‌ی به‌هۆی گۆچان له‌سه‌ر ڕێگا چۆڵه‌که‌دا هه‌نگاوی کورت کورتی ده‌نا، له‌ویش جوانتر بوو.

نه‌مده‌زانی چه‌ند له‌ به‌رامبه‌ر ئه‌و باوه‌ڵه‌ دانیشتووم و چه‌ندم له‌زه‌ت له‌ سه‌یرکردنی ئه‌و وێنانه‌ بینیوه‌، چونکه‌ هه‌موو جارێ خه‌وم لێ ده‌که‌وت و له‌سه‌ر پێخه‌فه‌که‌ی خۆم چاوه‌کانم ده‌کردنه‌وه‌... له‌ گوشه‌ لاکێشه‌ییه‌که‌ی قه‌د ئه‌و دیواره‌م ده‌ڕوانی، که‌ دایکم به‌ پارچه‌ قوماشی ڕه‌نگاوڕه‌نگی بچووک بچووکی چوارگۆشه‌یی نه‌خشی له‌سه‌ر کێشابوو و دیمه‌نێکی تا بڵێی جوانی هه‌بوو... هه‌موو قوماشه‌کانیش ناویان هه‌بوو و من ده‌مناسینه‌وه‌... زه‌ردێکی سیمداری به‌باقوبریق «ریشی مام جه‌لال»یان پێ ده‌وت و زۆرم به‌لاوه‌ سه‌یر بوو... ئاوی چاوه‌کانی ده‌بردم و خه‌یاڵه‌کانمی په‌رشوبڵاو ده‌کرده‌وه‌... ئه‌و «جه‌لال»ه‌ کێیه‌ و له‌ کوێیه‌، وا ڕیشه‌که‌ی هاتۆته‌ ماڵی ئێمه‌...؟! بۆچی ڕیشی پیاوانی گه‌ڕه‌کمان له‌ هی ئه‌و ناچن و نابنه‌ قوماشی ئاوا عه‌نتیکه‌...؟! هه‌موویان ڕۆژێ له‌ ڕۆژان کراس و که‌وای دایکه‌ جوان و نازه‌نینه‌که‌م بوون و

خۆشمده‌ویستن... دیاریی باوکه‌ ڕۆحه‌که‌م بوون و به‌دڵی خۆشه‌وه‌ پێشکه‌شی کردبوون... کاتێ له‌ به‌رامبه‌ر ئاوێنه‌ی ژووره‌که‌ له‌به‌ری کردبوون و به‌حه‌زێکی پڕ له‌ نازی دڵگیره‌وه‌ له‌ خۆی ڕوانیبوو، ئه‌و پیرۆزباییی لێ کردبوو و له‌پێش هه‌ر که‌سێکی تره‌وه‌ سه‌رسامیی خۆی له‌ ئاستی جوانییه‌کانیان ده‌ربڕیبوو... هه‌ر جارێ لایه‌کی سه‌ری خستبووه‌ سه‌ر یه‌کێ له‌ شانه‌کانی و به‌چپه‌ به‌ڵێنی ده‌یان کراس و که‌وای تری پێ دابوو... بۆ ماوه‌یه‌ک هه‌موو ناخۆشییه‌کانیان بیر خۆیان بردبووه‌وه‌ و له‌ دڵه‌وه‌ پێکه‌نیبوون... دایکم خۆیانی پێوه‌ نواندبوو و پێیانه‌وه‌ هه‌ڵپه‌ڕی بوو... پێیانه‌وه‌ گریا بوو و فرمێسکه‌کانی پێ سڕیبوون... جووته‌ پێڵاوه‌که‌یشیم به‌قه‌ده‌ر هه‌موو دنیا خۆشده‌ویست و به‌ساقه‌ و به‌قوربانیان ده‌بووم... ده‌یان جار له‌و باوه‌ڵه‌م ده‌هێنانه‌ ده‌رێ و له‌ نزیکه‌وه‌ لێیان ڕاده‌مام... بۆنه‌که‌یانم هه‌ڵده‌مژین و توند توند ده‌منووساندن به‌سنگی خۆمه‌وه‌... ماچم ده‌کردن و ده‌مخستنه‌وه‌ شوێنی خۆیان... بزێمه‌کانیان له‌ زیو ده‌چوون و له‌ به‌رتیشکی ڕووناکیدا ده‌دره‌وشانه‌وه‌... مه‌حه‌له‌بی سه‌ر سینیی کوڕه‌ ئیسکانییه‌ ده‌ستفرۆشه‌کانی هه‌یوانی قوتابخانه‌شمان زۆر جوان بوون و ئاوی نافووره‌که‌ی بنکی ڕۆحمیان ڕه‌نگ ده‌کرد... بیره‌وه‌رییه‌کانی ناو سه‌رمیان وه‌کو سه‌ره‌مێکوته‌ ده‌وروژاند و دڵیان پڕ ده‌کردم... لچم هه‌ڵده‌هێنایه‌وه‌ و فرمێسک له‌ چاومدا قه‌تیس ده‌ما... دایکم ده‌نگی ئێجگار خۆش بوو و ده‌یتوانی به‌گۆرانییه‌کانی بمهێنێته‌ گریان، که‌ هه‌ندێکیان خۆی هه‌ڵی ده‌به‌ستن و به‌سه‌ر باوکم و خاڵه‌کانم و خوشکه‌ گه‌وره‌که‌م و منیدا هه‌ڵده‌وتن، به‌ڵام وه‌کو ژنانی تر زۆری هه‌قایه‌ت نه‌ده‌زانی... تاقه‌ چیرۆکێکی کورتی له‌به‌ر بوو، که‌ نازانم له‌ کێ فێری بووبوو... چه‌ند بڵێی جوان ده‌یگێڕایه‌وه‌ و له‌ گوێگرتنی تێرنه‌ده‌بووین:

پیره‌ژنێک له‌سه‌ر به‌ردێکی ناوه‌ڕاستی ڕێگایه‌کی چۆڵ دانیشتووه‌ و سێ کچی ئێجگار جوان به‌لایدا تێده‌په‌ڕن... بانگیان ده‌کات و پێیان ده‌ڵێت سه‌ری بۆ بدۆزن... یه‌که‌میان قێزی لێی دێته‌وه‌ و بۆی ناکات... دووه‌میان بۆی ده‌دۆزێت و پێی ده‌ڵێت، قژی که‌مێ کرێژی تیایه‌... سێیه‌میان په‌نجه‌کانی تێده‌خات و ماچی ده‌کات... پێی ده‌ڵێت قژی زۆر پاک و جوانه‌... پیره‌ژن به‌ یه‌که‌میان ده‌ڵێ:

– ئاوێکی زه‌رد دێت و چاوه‌ڕێ که‌... ئاوێکی سوور دێت و چاوه‌ڕێ که‌... ئاوێکی شین دێت و چاوه‌ڕێ که‌... ئاوێکی سه‌وز دێت و چاوه‌ڕێ که‌... ئاوێکی سپی دێت و چاوه‌ڕێ که‌... ئاوێکی ڕه‌ش دێت و خۆتی پێ دا‌ده‌.

کچه‌که‌ خۆی پیا ده‌دات و هه‌موو گیانی ڕه‌ش داهه‌ڵده‌گه‌ڕێت.

پیره‌ژن هه‌موو ڕه‌نگه‌کانی دیکه‌ش بۆ دووانه‌که‌ی تر دووباره‌ ده‌کاته‌وه‌... دووه‌میان ده‌بێت خۆی به‌ئاوه‌ سپییه‌که‌دا بدات و گیانی ده‌بێته‌ زیو... سێیه‌میان خۆی به‌ زه‌رده‌که‌دا ده‌دات و سه‌رتاپای له‌ ئاڵتوون ده‌گیرێت.

دایکم ئاوای ده‌گێڕایه‌وه‌ و من ئاوه‌ ڕه‌نگاوڕه‌نگه‌کانم ده‌بینی... خوڕ خوڕ به‌ به‌رده‌ممدا تێده‌په‌ڕین و له‌زه‌ته‌کان له‌ ناخمه‌وه‌ بۆ سه‌ر زمانم فواره‌یان ده‌کرد... نازانم بۆچی هه‌ر ئه‌وسا بیرم له‌ ملوانکه‌که‌ی پووره‌ «ش» ده‌کرده‌وه‌ و ده‌هاته‌ به‌رچاوم، که‌ له‌ کۆمه‌ڵێ سه‌ده‌فی لووسی ڕه‌نگاوڕه‌نگ دروست کرابوو و له‌سه‌ر

سنگە سپییەکەی دەدرەوشانەوە... سەری تاڵەکانی قژە کورتەکەی دەگەیشتنە ئەوێ و نەدەگەیشتن، دیمەنەکەیان جوانتر دەردەخست و پێیان دەوتم من ئاسوودەم... حەزم دەکرد دەسکەمە ملیەوە و یەک بەیەک زمانیان پیادا بێنم... دڵنیا بووم تامی بارانی ناو خەونەکانمیان دەدا و گیانمیان پڕدەکرد لە وردە لەزەت... دەستم لێ دەدان و یاریم پێ دەکردن، بەڵام هەرگیز نەمدەتوانی وەکو نوقوڵ بیانخەمە دەممەوە و بیانمژم... دوایی بیانکرمێنم و لەتوکوتیان بکەم... خۆ ئەو منی زۆر خۆشدەویست و دڵی نەدەشکاندم... دەیان جار لە حەمامەکە ڕووتی کردبوومەوە و بەئاوێکی شڵەتێن شتبوومی... لەوێش ملوانکەکەی دانەدەکەند و مووروەکان وەکو چەند بڵقێکی کەفاوەکە دەردەکەوتن... بڵقی کەفاوی ڕنگاوڕەنگ... ئای کە جوان بوون...!! تێکەڵ بەهەموو ڕەنگێکی دیکە دەبوون و بیرم لێیان دەکردەوە... ئەو ڕۆژەی ڕازاندیانەوە و بەبووکیان برد، سەرنجم لە ملوانکەی ملە سافەکەی و بازنی مەچەکە لووسەکانی و ئەمووستیلەی پەنجە باریکەکانی دەدا و لەژێر ئەو تارا تەنکەیەوە ڕێک لە کچی ناو چیرۆکەکەی دایکم دەچوو... ئەو خۆی بە ئاوی سپی و زەرد دادابوو و گیانی لە زیو و ئاڵتوون گیرا بوو... ئەو چیرۆکە چەندێ سەیر بوو...!! ئەو هەموو ڕەنگە چی بوو تیابووی و چۆن جێگایان بووبووەوە...؟! من هەمیشە بەزەییم بە کچە ڕەشەکەدا دەهاتەوە... لە دووانەکەی دی زیاتر بیرم لەو دەکردەوە... بۆچی خەڵک ڕقیان لە ڕەنگی ڕەشە...؟! ئەدی بۆچی سپییان خۆش دەوێ...؟! هەستم دەکرد ئەو سێ دەستە خوشکەی، کە نەمدەزانی لە کوێوە دێن و بەرەو کوێ دەچن، لە یەکتر دادەبڕێن و هەر تاکێکیان بە ڕێگایەکدا دەڕوات... ڕێگایەک، کە خۆشیان نازانن بەکوێیان دەگەیەنێت و چارەنووسیان چی دەبێت... چەند گوناح بوون...!! ئای چەند بۆیان دەگریام...!! دایکم وای دەزانی ئەو چیرۆکە مۆراڵێکی جوانی لەگەڵ خۆیدا هەڵگرتووە و دەیویست لێیەوە فێری یارمەتیدانی خەڵک بین... بەچاوی ڕێز و خۆشەویستییەوە تێیان ڕامێنێین... جارێکیان پیرەژنێکی بێکەسی کۆڵانمان سەری دومەڵی لێ هاتبوو... هاتە لای دایکم، تا بۆی سەیر بکات و هەندێ لە قژەکەی بۆ ببڕێت... دایکم هەرچۆنێ بوو بەقێزەوە لێی ڕوانی، بەڵام بۆ ئەوەی قژی بۆ نەبڕێت، فێڵی لێ کرد... پێی وت مقەستەکەی ون کردووە و نایدۆزێتەوە... ناردی لە ماڵی خۆی مقەست بێنێت... ئیتر دەرگای داخست و لە ژوورەوە متەقمان لە خۆمان بڕی... ئەو لە قاپی دەدا و بانگی دایکمی دەکرد، بەڵام بێ سوود بوو... دایکم قێزی لە هەموو شتێ دەهاتەوە و دنیای سەرتاپا بەپیس دەزانی... لە ماڵی کەس نانی نەدەخوارد و ئێمەشی ئاوا ڕاهێنابوو... من چەندم حەز لە ماسی بوو، کەچی ئەو بەبینینی دڵی تێکهەڵدەهات و هەرگیز نەدەبووایە ڕێی بکەوێتە ماڵەکەمانەوە... چەند داماو بوو ئەو پیرەژنە... ئێمەش گوناح بووین... میکرۆب و پیسی بەسەر ماڵەکەمانیاندا دابوو و بەقێزکردنەوە بەرگریمان لە خۆمان دەکرد... چەند شەڕێکی بێ مانا بوو... کاممان زۆردار بووین و کاممان زۆر لێکراو...؟! قێزکردنەوە چییە...؟! بۆچی هەیە...؟! لە کوێوە دێ...؟! کەی دێ...؟! کەی دەڕوا...؟! لە چی دەچێت و لە چی جیایە...؟! پەیوەندیی نێوان ئەو و خۆشەویستی، ئەو و ڕق چییە...؟! دوایی دایکم، کاتێ ئەو پیرەژنە دەبینێت، چۆن سەیری دەکات و چی پێ دەڵێت...؟! کەواتە پەیوەندیی نێوان قێزکردنەوە و تەریقبوونەوە چییە...؟! دایکم ئەوسا ئاخی قووڵ قووڵی هەڵدەکێشا و چاوەکانی پڕبووبوون لە فرمێسک... ئەی خوایە گیان بێز و بەزەیی چی

یەکترن...؟! ئەو شتانە چین خەڵکینە، بۆچی منی منداڵ لێیان تێناگەم...!! من دەزانم ئێمە ئەو پیرەژنە نەگبەتەمان خۆش دەوێت، ئەدی بۆ ناتوانین یارمەتی بدەین...؟! بۆچی بەپیسی دەزانین...؟! پیرەژنی ناو چیرۆکەکەی بیردەخستمەوە... کۆڵانەکەمان ئاوی سپی، ڕەش، زەرد، سوور، سەوز، شین، پەمەیی و هەموو ڕەنگەکانی تری پیادا دەڕۆیشت و من دەمبینین، بەڵام نەمدەزانی دەبێ خۆمان بەکام ڕەنگەیاندا بدەین...!! ئەی ئەو پیرەژنە کام ئاوەی بەردەکەوێت...؟!

من بەڕاستی لە جیاکردنەوەی شتەکاندا زۆر کۆڵ بووم و لە نهێنییان تێنەدەگەیشتم... ڕەنگەکانیان سەریان لێ دەشێواندم و نەیاندەهێشت بیانناسمەوە... نەشمدەزانی ئەگەر ڕەنگەکانیان لێ جیابکرێنەوە، چییان بەسەر دێت و چۆن و بەچ شێوەیەک دەردەکەون... شتەکان چین و ڕەنگەکان چین...؟! کامیان لە پێش کامیانەوە هەبووە...؟! چۆن یەکیان گرتووە...؟! بەچی جیادەبنەوە...؟! کاتێ ئاوام دەوت، ئەو مانگایە ڕەشەی پشت ماڵی «ئامین ئۆرمزیار»ی نەنکمم بیردەهاتەوە، کە هێڵێکی سپیی کەمێ ئەستووری پێوە بوو... هێڵەکە لە پشتیەوە بەرەو ناوەڕاستی سکی هاتبووە خوارێ... ڕۆژانە لەگەڵ دەیانی دیکە لەو دەشتە فرەوانەی لە «کۆماری = جمهوری»یەوە دەستی پێدەکرد و نەرم نەرم بە قەراغی «ڕووناکی» و «مەنتکاوە»دا تێدەپەڕی، ئاسوودە ئاسوودە دەلەوەڕا و نەیدەزانی من چەند بیری لێ دەکەمەوە... تا چ ڕادەیەک پێی سەرسامم و چ بەشێکی گەورەی خەیاڵەکانمی بۆ خۆی دابڕیوە... ئەگەر لەناو تەمێکی سپیی کەمێ چڕدا بمدیبا، ئەوا وام دەزانی بۆتە دوو لەت و حەزم دەکرد بەنێوانیاندا بڕۆم... بڕۆم و بێمەوە... بڕۆم و بێمەوە.

بەیانییان نەنکم دەچوو لەو ماڵە ماستی دەکڕی و هەندێ جار منیشی دەبرد... سێ چوار کۆڵانی پێچاوپێچمان دەبڕی و دەگەیشتینە چۆڵەوانییەک... لەوێوە چەند هەنگاوێکمان بەسەر ڕێگا قوڕ و چڵپاوەکەدا دەنا و بەبێ ئەوەی بەخۆمان بزانین دەرگایەکی داری پەرپووتی گەورە قووتی دەداین... وام دەزانی لە لادێیم و ئەو بۆنە سەیرە، کە هی ڕیخ و گژوگیا بوو، دەیتوانی سنوورێک بێت لەنێوان ئەو تاقە خانووە و سەرجەمی گەڕەک... کەڵەشێرێکی سوور سوورم لەسەر دیواری حەوشەیاندا دەبینی و لێی ورددەبوومەوە... پەڕەکانی بەشێوەیەک دەبریسکانەوە، دەتوت شەوان لەناو خۆردا دەنوێت و بەیانییان بەقەڵەمبازێکی شێتانە خۆی هەڵدەداتە خوارێ... وای چەند جوانە، کاتێ سنگی بەر ئەو زەویە ڕەقە دەکەوێت و هەر خێرا هەڵدەستێتەوە...!! ساتێکی کورت لەناو تۆزێکی تەنکدا گوم دەبێت و وردە وردە پەیدادەبێتەوە... ڕۆژیش ئاوایە، کاتێ هەورە تەنکەکان دایدەپۆشن... بەڵام من دەڵێم هێشتا ئەمەیان سەیرترە... ئەدی وا نییە...؟! ئەگەر ئێمە کەمێ زووتر بچووینایە، ئەوا بەچاوی خۆمان لەو دیمەنە دڵڕفێنەمان دەڕوانی و دەمتوانی بۆ منداڵانی گەڕەکمانی بگێڕمەوە... کوڕەکەیان لە من گەورەتر بوو و سەرە تاشراوەکەی دەبریسکایەوە، پێی وتم بەو چاوانەی بینیویەتی کەڵەبابەکەیان مارێکی کوشتووە... مااار...!! وااای...!! مااااری بەڕااااستی...!! هێنامە بەربینایی‌یم، ئاخۆ چۆن چاپووکانە بەدەم ققووققوویکی تووڕەی درێژەوە لەسەر ئەو دیوارەوە خۆی بۆ هەڵداوە و چرنووکە بەهێزەکانی لێ گیر کردووە... بەدەندووک گرتوویەتی و لە خۆڵدا گەوزی پێداوە... جارێک و دووان و دە هەڵی بڕیوە و بەم

بەرد و بەو داریدا کێشاوە... لەتوکوت بووە و مریشکەکان پارچەکانییان قۆزتۆتەوە... شەوان ئەگەر لێفەکەم تا سەر چاوم بێنم و گیانم لە ژێریدا گرمۆڵە بکەم، بیر خۆمی دەهێنمەوە و ورد ورد پێیدا دەچمەوە... خەیاڵێکی وا هەندێک ترسناکە، بەڵام چێژێکی خۆشم پێ دەبەخشێت... کاتێکیش لە قووڵاییی خەودا ڕادەچڵەکم و چاوەکانم لەناو ژووره تاریکەکەدا هەڵدێنم، خێرا خۆم دەخزێنمە باوەشی دایکمەوە و دەستەکانم توند توند لە ملی دەئاڵێنم... ئەگەر پەڕە سوور سوورەکانی ئەو کەڵەشێرەی بکردایە بەکراس و بیپۆشیبا، ئەوا لەو تاریکاییەشدا دیاردەبوو و دەمتوانی بەچاکی بیبینم، بەڵام ئێستا تەنها بەپەنجەکانمدا دەزانم لە ئامێزیدام و گوێ لە هەناسەکانی دەگرم.... جامەکەی دەستی داپیرەم لە بەرتیشکی هەندێ کزی ئەو بەیانییە دەبریسکایەوە و ژنێکی ڕەشپۆش لێی وەردەگرت، کە ئەملا و ئەولای کولمەکانی و سەر چەناگەی لە شێوەی کۆللارە کوترابوون و بەدەنگێکی پیاوانە دەدوا... هەمدیس بیرم لە نهێنیی ڕەنگەکان دەکردەوە... چۆن لە شیری سپی و سووتووی ڕەشی ژێر مەنجەڵی چێشت ئەو نەخشە شینانە خولقاون...؟! کچێکی دراوسێمان تازە لە حەمام دەرچووبوو و هێشتا تاڵە ڕەشەکانی قژی دڵۆپەئاوی ورد وردی سپییان لێ دەچۆڕایەوە، لە پەنادیواری حەوشەی خۆیان دەستی چەپی گرتم و خستیە سەر ڕانی... دەرزیی لە گیراوەی شیر و سووتووەکە وەردەدا و قەراغی لای دەرەوەی ئێسقانە دەرپۆقیوەکەی مەچەکمی کردە نیشانە... خوێنێکی ڕەشم دەبینی بێزەوقانە لەوێوە دەردەچوو و بەدەم ئازارێکی پڕ لە چێژەوە بیرم لێی دەکردەوە... ئینجا نەشمدەزانی بۆچی ئەوسا تارماییی ئەو ژنانەم دەهاتە بەرچاو، کە بەعەبا و پەچەوە لە بەردەمی دووکانی ماستفرۆشەکاندا کۆدەبوونەوە و ماستیان دەکڕی... چەندێ سەیر بوو، کاتێ بەدوو پەنجەی ئەم دەستیان چمکێکی پەچەکەیان هەڵدەبڕی و بەدۆشاومژەی ئەوی دیکەیان ماستیان تام دەکرد...!! هەر ئەو کچەی مەچەکی کوتیم، جارێکیان وتی ژنی عەبابەسەر لە دواوە ڕێک بەبوتڵی شیر دەچێت... وای نەنە گیان چەندێ سەیرە، ئەگەر ئەو دووانە بەڕاستی لە یەکتر بچن...!! ئەمیان ڕەش و ئەویان سپی... ئەمیان گەورە و ئەویان بچووک... ئێستا لە پەنا ئەو دیوارەی خۆیاندا تێگەیشتم... شێوەیان وەکو یەک وایە... زۆر شتی جیاواز هەن لە یەکدی دەچن و ئێمە هەر نەشمانزانیوە... ئەدی ئەو خوێنە ڕەشەی سەر مەچەکم کەی وشک دەبێتەوە و ئەو ڕەنگە شینە کەی دەردەکەوێت...؟! بۆچی ئاوا بەپەلە بووم...؟! جار جار سەری هەڵدەبڕی و پێی دەوتم:

– ئەمن لۆیە ئێرەت لۆ دەکوتم، چونکە وەکی گەورە بووی، دێتە ناوەندی دەستت.

جا وایە...؟! بەڕاستی دێتە ئەوێ...؟! ئەگەر نەهات...؟! گلێنەکانی شین شین بوون و چاوی کچی بنکی ژێر پیاڵەکەمیان بیر دەخستمەوە... بۆ ساتێ وا چووە ئەقڵمەوە ڕۆژگارێ ئەو چاوانەی ڕەنگێکی دیکەیان هەبووە و بۆیان کوتیوە... وای دایکە گیان ئەم تەزووە چی بوو بەگیانمدا هات...؟! ئەو هەموو لەرزە بۆچی خزایە ناخمەوە...؟! ئەم ئازارەی دەیچێژم هی دەستی خۆمە یان هی چاوە ناسکەکانی ئەو، یاخود هی سیحری نهێنیی ڕەنگەکان...؟! نازانم...!! نازانم...!! منێکی منداڵی سێ چوار ساڵان کوا لەو لوغزانە تێدەگەم...!! ڕەنگ و ئازار و خوێن و لەزەت و دەیان شتی دیکە ئاوێتە بوون و خەیاڵەکانم بەملا و بەولادا دەفڕێنن... بۆچی ناتوانم دەستمی لێ بستێنمەوە و بەجێیبهێڵم...؟!

نەنکم چاوەڕێیە ئەو ژنە جامێک ماستی بۆ بێنێت و من سەرنج لەو بێشکەیە دەدەم، کە لە هەیوان ڕێک لە سەرووی پەنجەرە لاکێشەییەکەدا هەڵواسراوە و کۆترە ڕەشەکان ناویان کردۆتە هێللانە... باوەڕم وایە کچە گەورەکەیان، ئەوەی کەزییەکی ئەستووری تا سەر سمتی هێناوەتە خوارێ؛ هەموو ئێوارەیەک پێش نانخواردن چاوەکانی خێل دەکات و لەو لانکە دەڕوانێت... لە بەربینایییدا دەبێتە مانگا و لەسەر ڕەفێک پاڵدەکەوێت... تویکلی شووتی بۆ هەڵدەدات و ئەو بەدەمی زلی دەیقۆزێتەوە... چۆڕاوگەی لیکێکی کەمێ خەست لە شێوەی هێڵی زیوبی زۆر باریک بە لالغاویدا دێتە خوارێ و بۆ سەر زەوی ڕێچکە دەبەستێت... ئەم لە ژێریدا دەوەستێت و بەسەر دەموچاویدا دەچۆڕێت... بەرەو ناو سنگی دەتکێت و تەزوو بە ناخی ناخی دڵیدا دەهێنێت... حەز دەکات هەموو گیانی لە چاوترووکانێکدا بتوێتەوە و ببێتە شلەیەکی سپی... چاوە ڕەشەکانی وەکو دوو سەرەمێکوتەی زل تێیدا مەلە بکەن و لە بەرتیشکی خۆردا جوان جوان بدرەوشێنەوە... دەستەکانی دەباتە ناو یاخەی کراسی تەنکی و بەردەوام دەڵێت:

– ئەی چێری سەر تاقچەکەی هەیوانی خۆمان بەلیکاوەکانت بمتاوێنەوە و بمکە ئاوەکی بریقەدار.

دایکی لێی تووڕەدەبێت و بەدار تێی دەکەوێت... ئاخر ئەمە قسەیەکی ناشیرینە و نابێ وا بڵێت... هەموو گیانی شین و مۆر هەڵدەگەڕێت و برینەکانی دەکزێنەوە.... دەمویست بەو ژنە بڵێم لە ماستی ئەو چێڵە ڕەشەمان بداتێ، کە هێڵێکی سپیی بەناوەڕاستیدا کێشراوە و ئەگەر لەناو تەمێکدا لێی بڕوانی، وادەزانی بووە بەدوو لەتەوە، چونکو لەوانەیە هێڵێکی ڕەشی زۆر جوان بەبان سەرتوێژەکەیدا بێت و ئەوسا من چێژێکی سەیری لێ دەبینم، بەڵام لە ترسی نەنکم نەمدەوێرا... ئاخر سەرودڵی دەگیرا، کاتێ کچەزاکەی نەفامانە دەدوا و قسەی هەلەقومەلەقی دەردەپەڕاند... نیوەڕۆی ڕۆژێکی سارد لە بەرامبەر عەلائەدینی ژوورەوە باسی ئەو خەڵکە ڕەشپۆشانەم بۆی گێڕایەوە، کە شەوێکیان بە ئەسپی سپییەوە هاتبوونە سەر گردەکەی پشتماڵمان... لێم تووڕە بوو و پێی وتم:

– ئەتوو نابی هەر خەونەکی ببینی و دوایێ وەبزانی ڕاستییە... قسەی وەها بێ تام لە دەرێ بکەی، دەرێن شێتی.

لەگەڵ دەنگی پێی ئەسپەکان بێداربووینەوە و سەرمان لەسەر سەرینەکان هەڵبڕی... چاوە خەواڵووەکانمان لەناو تاریکاییدا هەڵهێنا... باوکم بەئەسپاییی دەرگای ژوورەوەی کردەوە و هی حەوشەیش بەدوایەوە... گەڕایەوە و تەپەی پێکانیم دەبیست، کاتێ لەسەر پلەی قادرمەکەی دادەنان و خێرا خێرا بۆ یەکێکی تری دەگوێزانەوە... لە هاتنەخوارەوەدا نەغمەکەی گۆڕا و ترسناکتر دەهاتە گوێچکەم... خۆی کرد بەژووردا و بەشپرزەییەوە وتی:

– هەستن با بچینە سەر ئەو گردەی و بزانین ئەو خەرکە چنە لەوێ خڕبووینەوە...!!

نازانم چۆن گەیشتینە ئەوێ، بەڵام ئەوەی دەمبینی، ترسی دەخستە دڵمەوە... تەنها ئێمە چووین و خەڵکی گەڕەک لە خەوی قووڵدا پرخەیان دەهات... دەستەکانم توند توند لە کەمەری دایکم ئاڵاند و سەرم بەڕانیەوە نووساند... ئەسپەکان، چونکو سپی بوون، بەچاکی لەناو تاریکاییەکەدا دەردەکەوتن، بەڵام

بنیادەمە ڕەشپۆشەکانم بەحاڵ دەبینی... هەر دەتوت وێنەن و بەکاڵی لەسەر ڕووی ئەو شەوە تۆخەدا کێشراون... پیاوێکی کورتەباڵا دەهۆڵێکی زلی کردبووە ملیەوە و بە دوو دار دەیکوتی... من لەگەڵیدا بەبێ ویست قاچەکانم لەسەر ئەو زەویە هەڵدەگرت و دامدەنانەوە، کە وامدەزانی لیتەی قەراغ ڕووبارە و دەترسام وەکو کوڕی ناو چیرۆکەکەی نەنکم تێیدا ڕۆبچم... ئێمە ئەبڵەق ئەبڵەق لێیان ڕادەماین و نەماندەتوانی هیچیان لێ بپرسین... ئەوانیش بێدەنگ بێدەنگ جڵەوی ئەسپەکانیان گرتبوو و بەسەر ڕووی ئەو گردەدا بڵاوبووبوونەوە... بۆ ساتێ وا چووە ئەقڵمەوە ئەوانە ژن و پیاوی سەر مافووری قەد دیواری ژووری خۆمانن... تیتروا‌سکەکانیش بەردەوام لەو ئاسمانە دەیانوت:

– دی/ تی/ تم.

وای خوایە گیان چییان بینیوە...؟! ئامۆژنم چیرۆکی ئەو باڵندەیەی بۆ گێڕاومەتەوە و لێی دەترسم... دەڵێت چاوەکانی زۆر تیژن و دەتوانێت هەموو شتێکیان پێ ببینێت... ئەو کاتەی چاکە دەبینێت، بێ دەنگ دەبێت، بەڵام چاوی بەهەر شتێکی خراپ بکەوێت، دەجریوێنێت و هاوار دەکات: «دی/ تی/ تم»... لادێییەکان دەڵێن چونکە لە شاردا خراپە زیاترە، بۆیە تیترواسک لە ئاسمانی ئەوێدا بەچرکە بێدەنگ نابێت، لە کاتێکدا لە لادێدا وا نییە و زۆر کپە.... ئێستا هەزارانیان بەجارێ لە ئاسمانی سەر ئەو گردەدا کۆبوونەتەوە و بەیەک دەنگ دەقیژێنن... چوار پیاوی کەتە چاڵێکی قووڵ و پانیان هەڵکەنی و ئافرەتێکیان خستە ناویەوە... ئینجا گەڕانەوە و بەو دەشتەدا تێپەڕین... ئای لەو ژنە سەیرە...!! نە قیژەیەکی لێوە هات و نە خۆی ڕاپسکاند... دوای ئەوەش ڕۆژانە دانیشتوانی گەڕەک دەهاتنە تەماشای و بەردیان تێدەگرت... گیانی خوێنی لێ دەچۆڕایەوە و هاوارێکی کزیشی لە دەم دەرنەدەچوو... هەندێکیان نانی ڕەقیان بۆ هەڵدەدا و لە هەوا دەیقۆزتەوە... هەر لەوێ منداڵێکی بوو و شیری مەمکە چەقەکانی دەدایە... ڕووتوقووت بەدرێژایی چاڵەکەدا گاگۆڵکێی دەکرد و دەنگیشی لێوە نەدەهات... سەرئەژنۆکانی خوێنیان لێ دەچۆڕایەوە و هەتاوی گەرم پێستی قۆڵ و ڕانەکانی دەسووتاند... پەنجەی دۆشاومژەی ملێچ ملێچ دەمژی و دوای تاوێ خەو دەیبردەوە... ئەو شەوە بینیم دەیویست بەقەدی چاڵەکەدا سەرکەوێ... هەندێک بەرزدەبووەوە و لەپڕ دەکەوتە خوارێ... کاتێ زانیم من تەنیام و ئەو دەوروبەرە تاریکی دایپۆشیوە، زیرەم کرد... هەڵدەهاتم و چاوم بەرپێمی نەدەبینی... دەترسام بکەومە ناو چاڵەکەوە و ئەو ژنە بمخنکێنێت... شەوانە لە بەرامبەر مافووری قەد دیواری ژوورەوە دادەنیشتم و بیرم لێیان دەکردەوە... ڕەنگەکان تێکەڵ بەیەکدی دەبوون و دەیان شتی سەیروسەمەرەیان لێ دەخوڵقا... ئەوسا دەمتوانی دەستم ڕاکێشم و بەسەری پەنجەکانم بیانگرم، بەڵام خەوم لێ دەکەوت و لەوێش وازیان لێم نەدەهێنا... دەبوونە بیرۆکەی ئاڵۆز و ڕابردوویەکی دیکەیان بۆ دەخوڵقاندم... کاتێ دەمگێڕانەوە، باوەڕیان پێ نەدەکردم و بەشێتیان دەزانیم... تەنانەت نەنکیشم نایەوێ گوێم لێ بگرێت، ئەگەر پێی بڵێم بەچاوی خۆم بینیم لەناو چاڵێکی پشت ماڵمان ژنێک منداڵی بوو.... ئێستا ئەگەر بهێڵێت من تا ماڵەوە ئەو جامە ماستە هەڵبگرم، ئەوا بەربینابیم لێڵدەکەم و بەدەم ڕۆیشتنەوە سەرنجی لێ دەدەم، بەشکوو هێڵێکی ڕەش بەسەر قەیماغەکەیدا بێت و وەکو جوانترین نەخش پیشانی بدەم... پێی دەڵێم ئەوە هی ئەو مانگا ڕەشەیە، کە

هێڵە سپییەکەی پێدا هاتووە، بەڵام ڕازیی نابێت و بۆ خۆشیی پێم دەڵێت:

– ساتمەی دەکەی و بەردەبییەوە... ماستەکە بەسەر دەموچاوتدا دەڕژێ و وەکی مەیموونت لێدێ.

لە قسەی دەرناچم... لەبەرئەوە نا، کە منداڵێکی ئاقڵ و گوێڕایەڵم، بەڵکو دەترسم چیتر بۆ ئەملا و ئەولام نەبات... کاتێ دەچینە ماڵی «پوورە بەدیعە»ی خزمی لە «گەڕەکی عارەبان»، پێش هەموو شتێ ستوونی هەیوانیان سەرنجم ڕادەکێشێت... وا دەزانم گلێنەکانم وەکو دوو زیکزیکە فڕیون و بەوێوە نووساون... هێڵێکی ڕەش و یەکێکی سپی... هێڵێکی ڕەش و یەکێکی سپی... هێڵێکی ڕەش و یەکێکی سپی... بلووزی «نەجوا»ی کچی «مامۆستا غالب مقەللەم»ی دراوسێشیان ئاوایە... یەکەمجار ئەو ناوەم بیست، چەند پێکەنیم... «پوورە بەدیعە»ی خزمی نەنکم وتی ئەو پیاوە پشیلەی لە ژن و منداڵەکانی زیاتر خۆش دەوێت... تەنانەت کاتێ دەچێتە لای بەرگدروو، پشیلەکەی دەبات، بۆ ئەوەی قوماشێ لە ڕەنگی پێستی ئەو هەڵبژێرێت و بیکاتە قات... نەنکم دوو بۆکسی سووکی لە پشتم دا و پێی وتم:

– بەس پێبکەنە، با وەکی ئەوێ جارێ لە خۆ نەچی.

هەر لە «پوورە بەدیعە»یشەوە زانیمان ئەم چەند تووڕەیە و چۆن دڵڕەقانە وەردەگەڕێتە گیانی کوڕە گەورەکەی... بۆیە ئەویش جارێکیان لە داخا قوڕگی یەکێ لە پشیلەکانی گرتووە و خنکاندوویەتی... ئەم دەستی داخکردووە و خۆیشی سێ ڕۆژ دەمی لە هیچ نەداوە... من لێی دەترسم و ناوێرم لەو چاوانەی بڕوانم... «نەجیبە»ی خوشکی چەند قسەی خۆشە...!! دووکانێکی هەیە و زۆربەی کات گوێ لە گۆرانیی ئەو ڕادیۆ بچکۆلەیە دەگرێت... ئەگەر کەسی گەورەی لێ نەبێت، ئەوا بەدەنگی خۆشی لەگەڵیان دەڵێتەوە... زۆربەشیان بەسەر «ئامین»ی نەنکمدا وتراون... خۆزگە دەمزانی بۆچی گۆرانیبێژان ئەوەندە داپیرەمیان خۆش دەوێت و بەجوانییەکەیدا هەڵدەڵێن... لێی دەپاڕێنەوە و خۆیانی بەقوربان دەکەن... هەر دەنگێ لەو ڕادیۆیەی «پوورە نەجیبە»وە بێتە دەرێ، دڵگیرە و دەموروژێنێت... «سەوسەن»ی کچیم لە سەربان ناسی و بووینە هاوڕێ... میزەڵدانێکی سووری تاریکم لە دایکی کڕی و بۆ یەکترمان هەڵدەدا... هیوام دەخواست بەرز ببێتەوە و لەو ئاسمانە بێگەردەدا وەکو ئەستێرە پڕشنگ بدات... کونێکی تێبوو و بۆیم بردەوە... وەریگرتەوە و دانەیەکی دیکەی دامێ، بەڵام وتی:

– دە بڕۆ دەی، بەس جارەشکە بێیەوە، لۆت ناگۆڕم.

ئاخر خەتای من نییە، ئەو میزەڵدانانە خراپن... ئەوە جاری چوارەمە بەسەری دادەمەوە... نەنکمی خۆشدەوێ، ئەگینا ڕازیی نابێت... ئێوارە کاتێ ڕۆیشتین، داپیرەم بەگاڵتە پێی وت کچەکەی بداتە من... ئەو قاقایەکی بەرزی لێدا و وتی:

– هەر ئەوە مابوو وەکی دەبدەبەکان لۆم بیننەوە و بڵێ کونە.

بەناو سەوزەگیای دەشتە فرەوانەکەی ئەو بەهارەدا هەنگاوی سووک سووک بەرەو وێستگەی پاسی ئیسکان دەنێین... لێرە و لەوێ بەرخی سپی و ڕەش دەلەوەڕێن و لە نەخشی سەر مافوور دەچن... گوێچکەکانم پڕن لە دەنگی «پوورە نەجیبە» و «سەوسەن»ی کچی و هەنگاوم لەسەر نەغمەکانیان

ڕێکدەخەم... سنەوبەر و چنارەکانی قەراغ شەقامەکە کۆمەڵێ ژنی باڵابەرزی لادێیین و سەبەتەی میوەیان خستۆتە سەر سەریان... دەیانبەن لە بازاڕێکی دوور دوور دەیانفرۆشن و نازانم کەی دەگەڕێنەوە... من ئاوایان دەبینم، بەڵام خۆ ناتوانم بەکەسی بڵێم... «سنەوبەر» و «چنار» کچی «پوورە خاتوون»ی گەڕەکی ماڵی نەنکمن و دوور لە «مام موراد»ی باوکیان دەژین... لە کوڵانان شرووب دەفرۆشن و وردەی ناو گیرفانی عەزیەکانیان بەشێوەیەکی زۆر خۆش دەزرنگێنەوە... «کۆماری» ئەوەندەی کچی شرووبفرۆش لێیە، سوور دەچێتەوە... ئەگەر شەوان هەموویان وەکو ئەستێرە بدرەوشێنەوە، سەرتاپای شار ڕووناک دەکەنەوە... «کوردستان»م لە هەموویان زیاتر خۆش دەویست و حەزم لێیە هەر لەوی بکڕم.. کەچی ئەو ڕقی لێمە و پێم دەڵێت من نازانم شرووب بخۆم.. ئەگەر بایی پێنج فلسم بوێت، ئەوا بایی پەنجاییەک تێک دەدەم.. پەنجە بزێوەکانم بڵقە سوورەکان دەتەقێننەوە و ئیتر کەسی تر بێزی نایە بیانخوات.. ماکسییە زەردەکەی ئەو لەلای پێشەوەی ڕێک لە خوار ناوکی، خۆ من ناوکیشیم لێ دیار نییە، گیرفانێکی گەورەی ڕەشی هەیە و قەیتانی سووریان بەقەراغەکەیدا گرتووە.. گوێم لە دوو کوڕی گەورە بوو، دەیانوت دایکی بەقەستی ئەو گیرفانەی لەو شوێنە بۆ کردووە، تا کوڕان شرووبی لێ بکڕن.. شەرم ڕێی پێ نەدام بپرسم ئەو قسەیە چ مانایەکی هەیە.. نازانم بۆچی لە بەرچاوی من ئەو گیرفانەی «کوردستان» لە دەم و لووتی مانگا دەچێت.. بەدیقەتەوە لەو پەنجە ئارداوییانەی دەڕوانم، کاتێ پارەکەم لێ وەردەگرن و بەرەو ئەو درزەی دەبەن، کە قەراغی بەقەیتانی سوور تەنراوە.. پێم خۆشە دەستی پیا بکەم و دەریبهێنم.. دەستی پیا بکەم و دەریبهێنم، بەڵام لە ڕووم نایەت.. وادەزانێت پارەی لێ دەدزم.. هەموو کەسێ باوکی ئەو نییە، دز بێت.. شەوان دەموچاوی خۆی دەپێچا و چەکێکی بەدەستەوە دەگرت.. بەسەر ماڵانی دادەدا و ملوانکە و گوارە و ئەموستیلەی ژنانی دەبرد.. ئەگەر هیچی دەست نەکەوتایە، بێشکەی منداڵانی لەژێر پێلەقە دەنا و پارچەکانی دەڕفاند.. جارێکیان ویستی «قەومی» بدزێت و «حەرەسەکان دایانە بەر گوللە.. لە خوێندا گەوزاندیان و لە یەخەی خەڵکیان کردەوە.. ئەمەم بۆ دایکم گێڕایەوە و تووڕە بوو.. وتی: «ئەوەی پاسەوان بیکوژێت، مانای وا نییە دزە.. ئەو قسانە هی نەفامانە.. تۆ نە لە حەرەس تێدەگەیت و نە لەقەومی.. ئەوانە هەزاران کەسی بێتاوانیان کوشت.. ویستیان لە بەردەرگای خۆمان خاڵت جەوهەر بدەنە بەر گوللە.. حەرەس قەومی کۆمەڵێ چڵکاوخۆر بوون.. دەزانی چڵکاوخۆر چییە..؟! مراوییەکانی ماڵی «مام سەعوولە» دەچنە ناو جۆگەلە قووڵەکەی بەناوەڕاستی کۆڵاندا دەڕوات و دەنووکی پانیان تێ دەخەن.. قوڕاوە ڕەشەکە هەڵدەمژن و دەنگێکی سەیریان لێ بەرز دەبێتەوە.. ئامۆژنم باڵندەی خۆشدەوێت، بەڵام تەنها ڕقی لە مراوییە، چونکوو لە هەموو ئاوێکدا مەلە دەکەن، جا ئەگەر لێی بپرسم، ئاخۆ دەبێت لەبەر شتێکی ئاوا بچکۆلە چارەی نەوێن، ئەوا ئەو سەری دەلەقێنێتەوە و پێم دەڵێت:

– ئەتوو لەوەی تێناگەی.

«کوردستان» لەسەر بەردێکی گەورە دانیشتووە.. سینیی شرووبی خستۆتە بان ڕانەکانی.. ئاوی سوور لەو شرووبانەوە هەڵدەقوڵێن و لەسەر زەوییەکە جۆگەلەیەک پێکدەهێنن.. ڕەوتی جۆگەلە خوێناوییەکە

بەرەو خوارەوە مل دەنێت.. بەژێر درەختەکاندا تێدەپەڕێت و دەگاتە دەشتێک.. بەناوەڕاستی خانووە قوڕەکاندا پێچ دەخوات و ناوەستێت.. دەڕوات و دەڕوات.. نازانم لە کوێ کۆتایی دێت.. لە نزیکی منەوە مراوییەکان دەندووکی پانیان تێ دەخەن.. لەولاتر گابەردە سپییەکانی ئەمبەر و ئەوبەر دەنەخشێنن.. دەیان وێنەی سەیر سەیریان لەسەر دەکێشن.. نەخێر ئەوانە بەرد نیین.. کۆمەڵێ ژنن.. جلی سپییان پۆشیوە و چاوەڕێی پیاوەکانن، تا بەئەسپەکانیان بێن و بەرەو دوور دوور بیانبەنەوە، بەڵام تازە ئەگەر بیشیەن، نایانناسنەوە، چونکوو بەو هەموو وێنەی مراوییەکان بەڕەنگی سوور لەسەر گیانیان کێشاویانە، سیمای ڕاستەقینەیان گۆڕاوە.. شتەکان لە خەوندا ئاوا دەگۆڕێن.. ژوورەکەت پڕیەتی لە قالۆنچە.. گسکێک بەدەستەوە دەگریت و دەیانکەیتە دەرێ.. لەوێ دەبنە پۆلێ قەلەڕەش و بەسەر ئاسمانی دەشتێکدا هەڵدەفڕن.. یان مێروولەکانی ژێر پێت زۆر لەپڕ بۆ کۆمەڵێ گا و ئەسپ دەگۆڕێن و دەتپلیشێننەوە.... ئامۆژنم پێم دەڵێت:

– خەونەکانی توو هەمووی بەشرووبی وەیە، ئەمن چ لێیان تێناگەم.

«سنەوبەر» و «چنار» چوون بۆ شوێنێکی دوور دوور و تاریکاییەکی ڕەش ڕەش دایپۆشین... تەنها ئارد و شرووبەکانیانم دەبینی... ڕەوەیەک باڵندەی سپی سپی لە ئاسمانەوە دابەزین و دانە دانە هەڵیاندەگرتن... بەرزدەبوونەوە و وەکو فسفۆر دەبریسکانەوە... خەویان لێ خستم و بنمیچەکەمان سەدان شرووبی پێوە دەبینرا... دڵۆپ دڵۆپ تکانە سەر زەویەکە و نەخشاندیان... دەتوت مافوورێکی نایابمان کڕیوە و پڕاوپڕی ژوور دامانخستووە.... ئەوا نەنکم دانەویەوە و لەنێوان گیاکاندا مێروویەکی ڕەنگاوڕەنگی زۆر جوانی دۆزیەوە... هێندەی گلێنەکانی چاوی «سەوسەن» دەبێت و نابێت... بەهەردوو پەنجەی گەورە و دۆشاومژەی دەستی ڕاستی هەڵیگرت و خستیە سەر لەپی چەپی... هێنایە نزیک چاوم و وتی:

– ئەوە قازیبازاڕە.

چەند سەیرە مێروویەکی ئاوا بچووک ناوێکی گەورەی حەفتا بەقەدەر خۆی هەیە... نەمدەزانی ئەو خەڵکە بۆچی هاتنە ماڵی «مام جەبار» و ئەو شەربەتە زەردەیان خواردەوە... دواییش ژنان وتیان لای قازی مارەی «فەتحیە»یان بڕیوە... خۆ من هیچ لەوە تێنەگەیشتم، بەڵام کاتێ بەشەرمەوە لەژێر تارایەکی تەنکی سپیدا هەنگاوی کورت کورتی دەنا و لە ماڵ بردیانە دەرێ، سیمای لێفە و سەرین و دۆشەگی دوونەفەریم دەبینی و تەزووێکی سەیر بەگیانمدا دەهات.... نەنکم قازیبازاڕەکەی خستە ناولەپم... ختووکەم دەدات... درۆ ناکەم، هەندێ بێزیشم دەبێتەوە... من چەند منداڵێکی سەیرم...!! قێزم لە شتی جوان دێتەوە...!! لەگەڵ خۆم دەیهێنم و سواری پاسی دەکەم... لە جامەکەوە دەڕوانمە دەرێ... ئەوە پاسەکەیە چنار و سنەوبەرەکان یەک لە دوای یەک بەجێدێڵێت، یاخود ئەوانن بەلای ئێمەدا تێدەپەڕن و نازانین بەرەو کوێ سەریان هەڵگرتووە...؟! قازیبازاڕەکەی ناو دەستیشم وەکو خۆم حەپەساوە... لە ماڵەوە دەیخەمە ناو شووشەیەکی سووری دەرمانەوە... کاتێ لێی دەڕوانم، بەشێوەیەکی جیاواز دەکەوێتە بەرچاوم... شەو بەخەیاڵیەوە دەنووم و دنیایەک خەونی پێوە دەبینم، بەڵام بەیانی ڕەقبۆتەوە... دەبێتە

قوربانیی ڕەنگەکانی... بەلای دەیان مێروودا تێپەڕین و تەنها ئەو سەرنجی ڕاکێشاین... باشە «پوورە فەتحیە» بۆ ئاوا زوو کوژرا...؟! ئەرێ لەبەر جوانییەکەی بوو...؟! ئایا هەموو ئەو کیژانەی بەشوو دەدرێن، وەکو ئەم دەکوژرێن...؟! نە ء... دەیان کچ هەر لەو گەڕەکەی ئێمە بەبووک چوون و تا ئێستاش ماون... دەمەوێ بزانم کاتێ بەچەقۆ سکیان هەڵدڕیوە، تارا سپییەکەی پێوە بووە... تۆ بڵێی ڕەنگی خوێن و هی تارا و ئاڵتوونەکانی وەختێ ڕژاونەتە یەکدیەوە، لە شێوەی قازیبازاڕێکی زل دەریاننەخستبێت...؟! من ئەگەر لە دیمەنێکی ئاواهی بڕوانم، قێز دەکەمەوە، یان بەزەییم پێیدا دێتەوە...؟! دەڕشێمەوە، یان دەگریم...؟! نازانم... نازانم... ئەدی نەموت هیچ لە ڕەنگەکان تێناگەم...؟!

ئەو جارە ژنێکی سپیپۆش لە ئاگردانی ماڵەکەیان بەپشقل نانی تیریی برژاندبوو... من سەیرم کرد و وامزانی مێوژە... حەپەسام و بەئامۆژنم وت، کە ئەو ژنە چەندی مێوژ سووتاندووە...!! ئەو پێکەنی و هەر زوو زوو بۆ ژنانی دیکەی گەڕەکی دەگێڕایەوە... ئەرێ ئامۆژنە دڵەکەم بۆچی من ناتوانم مێوژ لە پشقلی سووتاو جیاکەمەوە...؟! هەر لەبەرئەوەیە، هەردووکیان ڕەشن...؟! ئای ڕەنگەکان چەندێ سەیرن و من هیچیان لێ تێناگەم...!! کامیان لە کامیان باشترە...؟! وا چۆتە ئەقڵمەوە شتە سپییەکان مێن و ڕەشەکانیش نێرن... کاتێ بەیەکەوەیان دەبینم، تەزوو بەسەرتاپای گیانمدا دێت، بەڵام لە ڕووم نایە بەکەسی بڵێم... خۆ ئەگەر قسەیەکی ئاوام لە دەم دەربچێت، هەر لێم نابڕنەوە... پێم دەڵێن گێلم و هیچ نازانم... دە ئاخر من سەرم لە نهێنیی ڕەنگ دەرناچێت... کەی تێدەگەم و بۆم ڕووندەبێتەوە...؟!

دەرکەوت ئەو دوو کوڕەی منیان بانگ کرد و لە ناوەڕاستی خۆیانیان دانام، دراوسێی ماڵی نەنکمن لە گەڕەکی «کۆماری» و لەوێ منیان بینیوە، نەک لە قەراغی گۆمی پشت ماڵمان، کە ڕاوی پوشکەبەقنگە ڕەنگاوڕەنگەکانمان لێ دەکرد... زانیم بران و «دڵشاد» و «سەردار»یان ناوە... شەرم ڕێی نەدام بەجوانی دیقەتیان لێ بدەم، ئەگینا هێندە لە یەکدی دەچوون، یەکسەر دەمزانی کوڕی یەک دایک و باوکن... لای ئەوان هەستم بەئاسوودەیی دەکرد، بەڵام مامۆستا لەوێی لابردم و هێنامی بۆ پێشی پێشەوە، چونکو بچووکترین قوتابیی ئەو پۆلە و هی سەرتاپای قوتابخانە بووم.

یەکەم ڕۆژ فێری گۆرانیی «دایەی شیرین»یان کردین و هەمووومان تێکڕا دەمانوتەوە... من چاک لەو گۆرانییە تێنەگەیشتبووم و لە ماڵەوە، لەجیاتی «خوا بتپارێزێ دایە»، وتم: «خوا نەتپارێزێ دایە»... دایکم پێکەنی و بۆی ڕاستکردمەوە... ئینجا دەستەخوشکەکانی تێگەیاند و دەبووایە بەشێوە هەڵەکە بۆیان بڵێم، تا پێبکەنن.

لەسەر کورسییەکان منداڵی سەیر سەیر دانیشتبوون و بەجلوبەرگیان دەتزانی هەر یەکەی هی کام گەڕەکی ئەو دەوروبەرەیە... سێ چوارێکیان هەر لەو گەڕەکەی ئێمەوە هاتبوون و من پێشتر دەمناسین... لەوانە «فەرهاد مراد» و «عومەر عەلی بابا» و «ستار قادر» بوون... یەکەمیان زۆر زیرەک و دووەمیان مام ناوەندی و سێیەمیان ئێجگار تەمەڵ، بەڵام لە هاویشتنی دارلاستیکدا نیشانی زۆر ڕاست بوو... جارێکیان بێچووە چۆلەکەیەکی گرتبوو و چەند هەنگاوێ لە دووری خۆی دانابوو، بۆ ئەوەی دایکەکەی بێت بۆ لای و ئەو بەدارلاستیک بیکوژێت... دایکی بەترس و لەرزەوە هات و ویستی بیباتەوە... «ستار»

بەردێکی بۆ هاویشت و بەر بێچووەکە کەوت... جا چونکو زۆر لە نزیکەوە لێی دا و ئەویش تا بڵێی ناسک بوو، لوولی کرد و لە خوێنی خۆی و خۆڵە داخبووەکەی سەرەتای ئەو هاوینە پڕووکێنەرەی بەردەمی ماڵەکەیاندا گەوزاندی... دایکەکە بەجریوەجریو هەڵدەفڕی و دەهاتەوە... لە هیچ شوێنێ خۆی نەدەگرت و تەواو شێت بووبوو... من هەرچەند لە پۆل «ستار»م دەبینی، ئەو دیمەنەم بیردەهاتەوە و دەمم ئاوی دەکرد... بێچووەچۆلەکە خوێناوییەکە چەند لە عەمبەروەریدی ئەو پیاوە چرووساوە دەچوو، کە لەناو تەشتێکی زۆر تایبەتیدا دەیفرۆشت و بەشێوەیەکی چەند بڵێی سەیر بانگی دەکرد... دارێکی بچکۆڵەی دەخستە ناویەوە و هەندێکی لە سەرەکەی دەئاڵاند... لە لەیمۆندۆزیەکەی وەردەدا و دەیدایە دەستمان... لیک بەلێومانداندا دەهاتە خوارێ و شێوەی قسەکردنەکانمان تەواو دەگۆڕان... هەر دەتوت تازە زمانمان گرتووە و نازانین ناوی شتەکان بەدروستی بڵێین... دواییش دارەکەمان دەخستە نێوان دانەکانمانەوە و لەتوکوتمان دەکرد... «ستار» هەرگیز نەیدەزانی ئەو بێچووە چۆلەکەیەی کوشتی، لە چی دەچوو، بەڵام بەڕاستی نیشانی زۆر ڕاست بوو و حەزی دنیای لە بەخێوکردنی باڵندە دەکرد.

«ئەکرەم شینە»یش کوڕێکی ڕۆحسووک و قسەخۆشی پۆلەکەمان بوو... ماڵیان لەوبەری ماڵی ئێمە بوو و تەمەنی لە دە ساڵ کەمتر نەبوو... ئەویش کوڕی پیاوێکی هەژار بوو و ناخۆشیی زۆر بینیبوو... لە هەموومان گەورەتر بوو و کراسێکی چڵکن و شەرواڵێکی دڕاوی دەپۆشی... جا چونکە ناوەکەی بەئەلف دەستی پێدەکرد، یەکەم کەس بوو لە لیستەکەدا... کاتێ ناوەکانیان خوێندەوە، بەو دەستیان پێکرد:

– ئەکرەم شینە...!!

تا تینی تێدابوو وتی:

– هۆ...!!

– قوزەرقورت... برێ بەرێ.

– بەرێ.

مامۆستاکەمان «ئەلیاس»ی ناو بوو و کەمێ گوێچکەی قورس بوو، بەڵام تا بڵێی لێهاتوو بوو و شارەزاییەکی زۆری لە پیشەکەیدا هەبوو... کاتێ شتێکمان دەوت، ئەو گوێچکەی لە دەممان نزیکدەکردەوە... من زەندەقم لەو جووڵەیەی چووبوو... ئەوسا چاوەکانی زەقتر دەردەکەوتن و وێنەی خۆمم بەبچووکی تێدا دەبینین... بمتوانیایە پەنجەکانم بەسووکی درێژدەکردن و دەرمدەهێنان... بە کەتیرە و تێپی ئاویی لە بەرگی کتێبەکەمم دەدان و لای هاوڕێکانم خۆمم پێوە دەنوواندن... وێنەی قوتابیی شەرمن و زارەترەکی ناو چاوەکانی مامۆستا... ئای چەند دیمەنێکی سەیریان دەبوو، بەڵام ئاخ نەمدەوێرا وا بکەم...!!

هەر جارێ ئەو گوێچکەی لە دەمم نزیک دەکردەوە، من کەمێ دووردەکەوتمەوە و لە شپرزەییدا هیچم بۆ نەدەوترا، یان بەهەڵە دەمخوێندەوە، ئیتر ئەو کوڵمی دەگرتم و زللەیەکی قایمی پیادا دەکێشام... وامدەزانی میزم کردووە بەخۆمدا و وا بەسەر ئەو کاشییانەدا ڕێچکەی بەستووە... ئەمە ئەوەندەی دیکە دەیترساندم و ڕەنگی بەبەرەوە نەدەهێشتم، کەچی دوایی کاتێ بەدزییەوە دەستم لە ناوگەڵی خۆم دەکوتا،

وشک وشک بوو... من دڵم ئەوەندە ناسک بوو، تەنها سەیرکردنێک، مۆڕەیەک، ورتەیەک بەس بوو تا دەستکەم بەگریان... جا زۆر بەزەحمەتیش ژێر دەبوومەوە... ماوەیەکی زۆر هەر هەنسکم دەدا و لەگەڵیدا دەهەژامەوە... لە ماڵەوەش کاتێ باوکم دارکاریی دەکردم و زیڕەی لێ هەڵدەستاندم، پشتم بەدیوارەکە دەدا و ئاوا بەردەوام هەنسکم هەڵدەدا... پشتی سەرم بەر دیوارەکە دەکەوت و زۆر ئازاری دەدام... نەشمدەوێرا بجووڵێم و دوورکەومەوە... دەشمزانی ئەگەر دیوارەکە نەبووایە، بەپشتدا دەکەوتم و ئەوسا بەردەوام تەختی سەرم لە بان کۆنکرێتە ڕەقەکە هەڵدەپەڕی... بەقەدەر هەڵووژەیەک دەئاوسا و شەو نەمدەتوانی بیخەمە سەر سەرینەکەم... «عەلی کۆخە»یش وەکو من وابوو... هەر کاتێ بچوایەتە سەر تەختەڕەش، دەستی دەکرد بەکۆکەک و هیچی بۆ نەدەوترا... ئیتر مامۆستا بەزللە تێی دەکەوت و دەبووڕایەوە... من لەسەر حاڵی خۆم، بەزەییم پیادا دەهاتەوە... دراوسێی ماڵی نەنکم بوو و باوکی مردبوو... دایکە کلۆڵەکەی و خوشکە وریاکانی لەسەر سینیی زل شرووبیان دەفرۆشت و بژێویی خۆیانیان پەیدا دەکرد... بەکوردی و بەتورکی دەدوان و من دەیان جار شرووبم لێ کڕیبوون... چاوی قازەکانی پشت ماڵی نەنکمم بیردەکەوتەوە و زیاتر لەزەتم لێ دەبینین... جارێکیان خوشکە گەورەکەی لەسەر چوارڕیانێکی ناو بازاڕدا سینییەک شرووبی خستبووە بەردەمی خۆی و دەستەیەک پۆلیسی هاتوچۆ دەوریان لێ دابوو... چوارمشقی دانیشتبوون و وەکو منداڵ بەپەنجەی دۆشاومژەیان دەیانخوارد... ئۆتۆمۆبیلەکانیش لە هەر چوار لاوە وەستابوون و هۆڕنیان لێ دەدا... ئەوان گوێیان پێ نەدەدان و دەستیان لە خواردنی شرووبەکان هەڵنەدەگرت... چەند دیمەنێکی سەیر بوو و لە منیش زیاتر کەس نەدەحەپەسا... کاتێ بێداریشبوومەوە و زانیم خەونە، هێشتا هەر بەلامەوە پێکەنیناویی بوو و هەر زوو زوو بۆ دایکمم دەگێڕایەوە... «عەلی کۆخە» و «عەبدوللا»ی برای لەو پۆلە ئەو خەونەیان بیردەخستمەوە و خەیاڵەکانم بەجێیاندەهێشتم... دەمم ئاوی دەکرد و بەلێومدا دەهاتە خوارێ... ئامۆژنە گەورەکەم ئامۆژگاریی دەکردم، کە شرووبی کۆڵانان نەخۆم، نەوەکا گەڕوگول ببم، بەڵام من نەوسن بووم و خۆم بۆ نەدەگیرا... ڕەنگێکی جوان و تامێکی خۆشیان هەبوو و حەزم لێ دەکردن... کاتێ بە پەنجەی دۆشاومژەی دەستی ڕاستم دەمتەقاندن و لە ئاردەکەم وەردەدان، لەزەتێکی سەیرم دەبینی و تەزوو بەسەرتاپای گیانمدا دەهات... نەوسنییەکەی من سنووری نەبوو... جارێکیان وڕکم بۆ ئەو ترێ نایلۆنە گرت، کە بەبنمیچی ئۆتۆمۆبیلەکەی «ئیسماعیل»ی ئامۆزای دایکمدا شۆڕکرابووەوە و بەشێوەیەکی زۆر جوان دەلەریەوە... ئەویش هێشوویەکی بچکۆلەی بۆ لێکردمەوە و بەڕووی خۆشەوە دایمێ... دانە دانە دەمخستە نێوان ددانەکانمەوە و گازم لێ دەگرتن... ئامۆژنم بیزانیایە، خەفەتی دەخوارد و سەرزەنشتی دەکردم، کە من منداڵێکی وریا نیم و ترێی ڕاستەقینە لە هی نایلۆن جیاناکەمەوە.

منداڵانی «بەلاشاوە» و «سەیداوەی ئەوبەر»، واتە هی خانووە قوڕەکان، زیرەک بوون، بەڵام تا بڵێی پیسوپۆخڵ بوون... بۆنی ناخۆشیان لێ دەهات... ئەگەر یەکێکیان تەنگاو بووایە، ڕێک و ڕەوان دەیوت:

– مامۆستا بچم گووەکی بکەم...؟

ئەم پێی دەوت:

– دانیشە بێ ئەدەب.

ئەو دەستی دەگرت بەملا و بەولای سمتی خۆیەوە و دەیوت:

– مامۆستا یەک گوو بەسەری توو، زوو دێمەوە.

– کورە وسبە هەی بەقوربانی سەگی گڕوو بی.

– ئەخر ئەگەر بەخۆمدا کرد، لە ملی تووە.

من هەرگیز نەمدەوێرا شتی ئاوا بڵێم... بەڵام ئەوە مانای ئەوە نییە، زۆر ئاقڵیش بووم، بەڵکو شەرمم دەکرد و دەترسام... کوڕێکی عەشیرەتی برادۆستی، کە بە«سۆفی» ناسرابوون و دەوڵەت پێش بەیاننامەی یانزدەی ئازار لە ئیسکان نیشتەجێی کردبوون، لای من دادەنیشت و زۆر تەمەڵ بوو... ناوی «یاسین» بوو و لەبەر دەبەنگی بە«یاسینی گۆلکێ» بانگیان دەکرد... واتە «یاسین گوێرەکە»... دەفتەرەکەی دەخستە بەردەمم و پێی دەوتم بۆی بنووسمەوە... منیش هەر لە خۆمەوە هێڵم بەسەردا دەهێنا و لە یەکەم لاپەڕەیەوە تا دوا لاپەڕەیم بەهێڵی سەیر سەیری وەکو تەلی حاجەت بۆ ڕەش دەکردەوە... ڕۆژی دەفتەرێکم بۆ تەواو دەکرد... ئینجا لە ماڵەوە، یان لە ڕێگای قوتابخانە بۆ خوشکە گەورەکەمم دەگێڕایەوە، کە زۆر جار لەجیاتی دایکم، ئەو بەکۆڵ دەیبردمەوە ماڵ... ئیتر بەجووتە پێدەکەنین و قاقامان لێدەدا.

هەندێ لە سۆفییەکان زۆر شەڕانی بوون و خەڵکی گەڕەکەکانی دەوروبەری خۆیان تەواو هەراسان کردبوو... چونکە لە شاخوداخەوە هاتبوون، شارەزاییەکی سەیریان لە هاویشتنی قۆچەقانی و دارلاستیکدا هەبوو... ڕۆژانە لەو دەشتە شەڕەبەرد دەستی پێدەکرد و سەری دەیان کەس دەشکا... بەسەر گەڕەکەکانیاندا دەدا و پەنجەرەی ماڵانیان دەشکاند... ڕێیان لە قوتابییان دەگرت و پارە و شتیان لێ دەسەندن... بەشەق تێیاندەکەوتن و بەگریان دەیاننادنەوە... چەکدار بوون و دەوڵەت پشتی دەگرتن، بۆیە لە هیچ شتێ سڵیان نەدەکردەوە... «بایز» کوڕێکی «سەیداوە» بوو، بەئازایەتی ناوبانگی دەرکردبوو، بەرپەرچی هێرشی سۆفییەکانی دەدایەوە و زەندەقیان لێی چووبوو... بەڵام لە زێدا خنکا و ئەوان زۆر پێی دڵخۆش بوون... بۆ نەگبەتیش قوتابخانەی ئێمە لە «ئیسکان» بوو و هەر زوو زوو بەسەریاندا دەداین... بەخۆیان و کڵاوی قووچیانەوە دەهاتنە پۆلەوە و جنێویان بەمامۆستاکان دەدا... مەراقیان تەباشیر بوو و گیرفانەکانیان لێ پڕ دەکردن... ئەوسا بێجگە لە قوتابخانەی «زێوەر»، «قازی محەممەد» و «بێکەس»ی کوڕان و «قەدەمخێر»ی کچانیش لە «ئیسکان» بوون... ساڵی دواتر «زێوەر» بوو بەدوو دەوام و «هەردی»یش کرایەوە... هەر ئەو ساڵەش بینای قوتابخانەیەکی عەرەبی لەوبەری شەقامەکە تەواوبوو.

ڕۆژێکیان «یاسینی گۆلکێ» دەستی باوکی گرتبوو و بەرەو ڕووم دەهات، کە پێش ئەوەی زەنگی وانەی یەکەم لێ بدات، لەگەڵ منداڵانی تر لەو گۆڕەپانەی بەردەم قوتابخانە وەستا بووم... دەهات و پەنجەی دۆشاومژەی بۆ من درێژ دەکرد... هەر زوو زوو بە باوکی دەوت:

– ئەڤەیە، ئەڤەیە بابۆ.

من زەندەقم چوو و خەریک بوو میز بەخۆمدا بکەم... کاتێکم زانی گەیشتنە لام... باوکی دەستی لە

ملم ئالآند و ماچی کردم... ده فلسی دامێ و ئافەرینی پێ وتم، کە یارمەتیی کوڕەکەی دەدەم و وەزیفەکانی بۆ دەنووسمەوە... لە پارەکە ڕادەمام و بەزەییم پێدا دەهاتنەوە... باوکمم بیردەهاتەوە، کە هەر لەو شوێنە دە فلسی خستبووە ناو دەستم و بەتەنیا جێی هێشتبووم... حەزم دەکرد بۆیان بگریم، بەڵام شەرم ڕێی پێ نەدەدام... ئێوارەیەکی تەمومژاوی «یاسینی گۆلکێ» لە دواوەی عەرەبانەیەک قاچەکانی شۆڕکردبووەوە و کەرێکی ڕەش بەو دەشتەی نێوان گەڕەکی ئێمە و هی خۆیاندا ڕایدەکێشا... بەرەو قوولاییی ناو تەمە چەند بڵێیی سپی و زۆر چڕەکەی دەبرد و وردە وردە وەکو تارماییی دەردەکەوت... هەستم دەکرد ئەو بۆ شوێنێ دەچێت، کە لە هەموو ژیانیدا ناگەڕێتەوە... دیمەنی ئاوام زۆر جار لە خەونەکانمدا دەبینی، بەڵام ئەمەیان کاریگەر بوو... بۆچی...؟! نازانم... بەخوا نازانم... ئەوەندە هەبوو من هەستم بەتاوان دەکرد لە ئاست ئەو منداڵەی، کە ئەوەتا کەرێکی خورافی هەڵیگرتووە و تا ماوە بۆمانی ناگەڕێنێتەوە... دەبووایە بەدزییەوە بۆی بگریم، چونکە دەمزانی ئەگەر لێم بپرسن ئەو فرمێسکە وردانە بۆچی دەڕێژم، هیچ وەڵامێکم پێ نەبوو و کۆڵێ تەریقدەبوومەوە... ئەو منداڵەی، کە جاران حەزم لە چارەی نەدەکرد و بەئازاردانی ئاسوودە دەبووم، ئێستا لام جوانترین شتە و لەناو دەمی تەمی چڕی ئەو دەشتە کشوماتەدا وەکو پەشمەک دەتوێتەوە... دوای ئەوە نەمبینیەوە و سەر کورسییەکەی بەچۆڵی مایەوە، چونکو سۆفییەکان ئیسکانیان بەجێهێشت و بۆ زێدی خۆیان گەڕانەوە... من ئێستاش دەڵێم ئەو هاوڕێییەی منداڵیم لەناو تەمدا توایەوە و لەنێو گێژەنی کاتەکاندا گوم بوو، بەڵام هەرچەند بۆی بگەڕێم، نایدۆزمەوە و وەکو هەموو شتەکانی دیکەم بەسەرچوو... ئای کوڕە تەممەڵەکەی پۆلی چۆڵوهۆڵم ناوت لە لیستەکەدا سڕایەوە و بەشێکی منداڵیی منت لەگەڵ خۆتدا لەو تەمەی ئێوارەی سەرەتای بەهاری ئەو دەشتەدا تواندەوە... ئێوە تەنها بۆ ئەوە دەڕۆن و سەر هەڵدەگرن، تا من لەتوکوت بکەن و هەر پارچەیەکم بۆ شوێنێکی نەناسراو بەرن... ئەگەر ڕۆژێ ئێوە هەمووشتان بەجارێ هاتنەوە، کە دەزانم هەرگیز نایەنەوە، بەڵام ئەو پارچانەم منیان لێ پێکنایەتەوە و ناتوانن چاو و دڵم بەسیمای جارانی خۆتان ڕۆشەن بکەنەوە.

کوڕێکی «ئیسکانی» «سەیفەدین محێدین»ی ناوبوو، ڕۆژانە لاستیک و قەڵەمدادەرەکانی منی دەدزی... لەمەوە دایکم هەردووکیانی بۆ کون دەکردم و وەکو ملوانکە دەیکردنە ملمەوە... قەڵەمدادەرەکە لە شێوەی دڵ دروست کرابوو و دایکم لە ناندینەکەدا سوژنێکی گەرمی دەکرد بەچوکلەکەی ناوەڕاستی... کونێکی خشتی تێدەبوو و پەتێکی تێ هەڵدەکێشا، کەچی ئەو کوڕە ئەوەندە شارەزا بوو، دەیتوانی بەو شێوەیەش لێمی بدزێت... دەسا من هیچ پێم ناخۆش نەبوو، چونکە ئەمە هەستێکی سەیری پێ دەبەخشیم و وای لێ دەکردم بیر لە پەیوەندیی نێوان دزی و دڵ و سووژن و ئاگر و کوڕ و دایک و مووبەق بکەمەوە و لەناو خەیاڵەکانمدا تاووتوێیان بکەم.

دوو جۆر قوتابیی تەممەڵ هەبوون... هەندێکیان ڕادەی تێگەیشتنیان کز بوو... هەندێکیان حەزیان لە خوێندن و قوتابخانە نەدەکرد... من لە دووەمیان بووم... ئەگەرچی زۆر منداڵ بووم و هێشتا کاتی چوونە قوتابخانەم نەهاتبوو، بەڵام زۆر زوو فێری خوێندن و نووسین بووم و تا پۆلی چوارەمیش پلەکانم مامناوەندی بوون... من هەموو جۆرە کۆنترۆڵێکم پێ ناخۆش بوو و حەزم نەدەکرد هیچ کەسێ پێم بڵێ

ئەمە بکەم و ئەوی تر نەکەم... ئەتمۆسفێری قوتابخانەم بەدڵ نەبوو و تێیدا هەستم بەترس و پەشێوییەکی زۆر دەکرد... سەرەتا و کۆتاییی قوتابخانە، کاتێ دنیا گەرم دەبوو، لە بەر تینیوویەتی نەمدەتوانی گوێ لە وانەکە بگرم و هەموو هۆشێکم لای ئاو بوو... کەی زەنگ لێ دەدات و لە بەردەمی تاقە بەلووعەکە، یان تانکیە زلەکە سەرە دەگرم... زۆر بەزەحمەت دەمتوانی دەمم بگەیەنمە یەکێ لە شێرەکان و کەمێ قوڕگی وشکهەڵاتووم تەڕکەمەوە... ئینجا پەنجا کەس لە دواوە پەلەیان لێ دەکردم و جاری وا هەبوو تێشیانهەڵدەدام... مەتارەیەکی بچکۆلەی پڕ ئاوم لەگەڵ خۆم دەهێنا، بەڵام هەر زوو تەواو دەبوو... هەندێ جاریش بەدزیی مامۆستا چۆڕێکم لێ دەخواردەوە... یەکێکیان دیمی و بەدار ناولەپەکانی داڕزاندم... خۆشم نەمدەزانی بۆچی لە قوتابخانە هەستم بەتینیوویەتیەکی سەیر دەکرد و دەترسام بخنکێم... کارگوزار لە پەرداخێکی شینی ئاسمانیدا ئاوی بۆ مامۆستا دەهێنا و لە بەرچاوی ئێمەی تینوو بینی پێوە دەنا... دیمەنی ئەو پەرداخە ئەوەندەی تر شپرزەی دەکردم و ئاگام لە دنیا نەدەما... زستانانیش لە پۆلی سارددا هەڵدەلەرزین و دانەچۆقەمان پێدەکەوت.

من لە قوتابخانە کەسی جۆراوجۆرم ناسی و هەمیشە دیقەتم لە جیاوازییەکانیان دەدا... هەڵسوکەوت و شێوەی قسەکردنەکان زۆر جوودا بوون و سەرنجیان ڕادەکێشام... هەمیشە لە ماڵەوە لاساییم دەکردنەوە... بۆ نموونە یەک دوو منداڵ هەبوون، کاتێ مامۆستا لێیی دەدان و دەگریان، دەموچاویان ڕێک لە جامی فافۆنی ئاوخواردنەوە دەچوو... هی قوپاو... جا کاتێ ئەمانەم بۆ دایکم باسدەکرد، زۆری پێ خۆشدەبوو و قاقای لێ دەدا... دواییش بۆ نەنکم و پوور و خاڵەکانمی دەگێڕایەوە و من چەند بڵێیی پێیی دڵخۆش دەبووم.

دوو سێ برای دیکەش لەو قوتابخانەیە دەیانخوێند و ناویان نابوون «کوڕی پاپای»، چونکو باوکە پیر و لاوازەکەیان بەقاتەکەی بەری و سیدارەکەی سەریەوە، ڕێک لە «پاپای»ی فیلمی کارتۆن دەچوو... زۆر هونەرمەندانە وێنەکەیان لەسەر یەکێ لە دیوارەکاندا کێشابوو و پێیی پێدەکەنین... ئیتر ئەو کوڕانە تووڕە دەبوون و دەبووە شەڕ... بەڵام تا بڵێیی بێ وەی بوون و لە خۆڕا ئازاری کەسیان نەدەدا.

«قاسم سابیر»ێک هەبوو لە پۆلمان، ئەویش نەمدەزانی چۆن منی دەناسی... یەکەم ڕۆژ گۆرانیی «بێئومێدیی کەوتە دڵی خەمناکم»ی «قادر مەردان»ی بەدەنگێکی زۆر خۆش بۆ وتین، کە ئەوسا تازە دەرچووبوو... ئەو گۆرانییە لای من کاریگەرییەکی سەیری بەجێهێشت و لە ناخەوە دەیورووژاندم.

«سەرکەوت سەدیق بەگ» و «ئازاد عەبدولغەفوور»، دوو کوڕی ئیسکانیی بوون و بەبێ شەرم نوکتەیان بۆ دەوتین... ئەو نوکتانە بۆ من تازە بوون و خەیاڵەکانمیان فرەوان دەکرد... لە گەڕەکیش بۆ ئەم و ئەوم دەگێڕانەوە و دەمخستنە پێکەنین.

«موئەیەد»یش لەسەر یەکەم کورسیی ڕیزی ناوەڕاست دادەنیشت و لە سۆفییەکان بوو... بەپەنجەکانی دۆشاومژەی ئەم دەست و ئەو دەستی ئەملا و ئەولاوی دەمی خۆی تا نزیک گوێچکەکانیەوە ڕادەکێشا و بەشێوەیەکی زۆر سەیر گۆرانیی دەچڕی... بەڕاستی دەنگی خۆش بوو و زۆر جوانیشی دەوت، بەڵام

ئێستاش لەوە تێنەگەیشتم بۆچی ئاوای دەکرد و چ مانایەکی هەبوو...!!

«ڕزگار» خەڵکی «سلێمانی» بوو و هاوڕێکانی لە قوتابخانە بە«ئەزە» بانگیان دەکرد... یەکێ بوو لە زیرەکەکان و دواتر گەڕانەوە سلێمانی.

«کامیل عەبدوللا» ماڵیان لە پشت قوتابخانەکەمان بوو و باوکی نەمابوو... هەر جارێ دایکیم بەو جلە ڕەشانەوە لە بەر دەرگاکەی خۆیاندا دەبینی، وامدەزانی چاوەڕێی هاتنەوەی مێردەکەی دەکات و بەزەییم پێیدا دەهاتەوە... «جەلال»ی خاڵیشی هەر لە پۆلەکەمان بوو و یەکێکیش بوو لە قوتابییە گەورەکان.

«هەژار عەزیز» منداڵێکی ڕۆحسووکی ئیسکانیی بوو و باوکی تازە مردبوو... زۆرم سەیر پێ دەهات، کاتێ دەیانوت باوکی و براگەورەکەی شاعیرن... من یەکەم جارم بوو ئەو وشەیە ببیستم و سەرم لێی دەرنەدەکرد.

«تایەر عومەر»ی کوڕی کارگوزاری قوتابخانە و «حەمید» و «عەبدوللا مەحموود»یش هەر ئیسکانی بوون و لە تەمەڵەکان بوون... یەکەمیان جیاوازیی لەنێوان ژمارە پێنج و بزوێنی «ە»دا نەدەکرد و زوو زوو لێدانی دەخوارد... لەناو بازنەکەی خوارەوەی وانەی «دارا وەرە دەرەوە»دا نووسرابوو: «وەرە... ە»... ئێمە هەموومان خوێندمانەوە وەرە «ئە»، کەچی ئەو وتی وەرە پێنج... ئیتر ناویان نا «تایەر پێنج» و پێی توورە دەبوو.

«سیروان موحسین»یش ماڵیان لە نزیک قوتابخانە بوو و زۆر پاک و تەمیز و ئاقڵ دەردەکەوت... بلووزە سەوزەکەی بەری چیمەنی باخی ماڵی نەنکمی بیردەخستمەوە و خەیاڵم بۆ ئەوێ باڵی دەگرت... زۆربەی کات لەو ڕادەمام و دڵم پێی دەکرایەوە... هەڵسوکەوتی لە منداڵ نەدەچوو... دەیوت: «قوتابخانە تەنها ڕۆژانی هەینی خۆشە، کە دادەخرێت».

«ڕەقیب سلێمان» و «سەلیم نووری» و «ڕۆستەم سوڵتان» و «نەریمان ئەحمەد» و «یاسین عەزیز» لە «بەلاشاوە»وە هاتبوون و گۆرانیی فۆلکلۆریی خۆشیان دەزانی.

«بۆتان موحسین» و «عەبدولموتەلیب عەبدولسەمەد» و «یوسف عەباس» خەڵکی «کۆماری» بوون.

«جەعفەر شەریف» بێجگە لەوەی زیرەک بوو، نیگاری زۆر جوانیشی دەکێشا... «تەحسین»یش کوڕێکی بێباوک بوو و دوای چەند مانگێ وازی لە قوتابخانە هێنا... «خەسرەو جەرجیس» بەپێچەوانەی «سمکۆ» و «موحسین»ی برای، کە لە پۆلە بەرزەکان دەیانخوێند و زیرەکترین قوتابیی ئەو قوتابخانەیە بوون؛ ئێجگار تەمەڵ بوو و هیچ تێنەدەگەیشت... باوکیان نەمابوو و دوای دەوام لە کۆڵانان شتیان دەفرۆشت.

لە قوتابییە هاروهاجەکانیش «ئینتیزار» و «زۆزگ» و «سەیفەدین» و «سامی» بوون و زوو زوو دارکاریی دەکران.

«بەختیار ڕەحمان»یش منداڵێکی زیتی ئیسکسووک بوو و قسەکانی زۆر خۆشبوون... لە پشووی نێوان وانەکاندا لاساییی مامۆستاکانی دەکردەوە و هەموومانی دەخستە پێکەنین.

«شێرزاد سەلام» کوڕێکی ئاقڵ و پاکوتەمیز و تا بڵێی زیرەک بوو... ئەگەرچی باوکی زۆر دەوڵەمەند بوو، بەڵام ئەو زیاتر هاوڕێیەتیی منداڵە هەژارەکانی دەکرد.

«زەکەریا عەبدولقادر» زمانی پس بوو و زۆر تەمەڵیش بوو، بەڵام هەقایەتی خۆشی دەزانی و زوو زوو بۆی دەگێڕاینەوە... نیوەی بەکوردی و نیوەکەی تری بەتورکی... زیاتر لە کەسێکی گەورە دەچوو، نەک منداڵ... جار جار دەهاتە لامانەوە و ئامۆژگاریی دەکردین.

«فایز محەمەد عەلی» کوڕێکی دیکەی پۆلەکەمان بوو و دایک و باوکی ئامۆزای دایکمن... لە زیرەکەکان بوو، بەڵام دەستوخەتی لە ڕادەبەدەر ناشیرین بوو... جارێکیان دایکی لە ماڵی نەنکم بەدایکمی وت، کە کوڕەکەی زۆر ئاقڵە و هەرگیز شەڕ ناکات، بەڵام ئەگەر دوو منداڵ شەڕ بکەن، ئەو چاوەڕێ دەکات بزانێ کامیان دەدۆڕێت، بۆ ئەوەی لەگەڵ براوەکەدا بەجووتە تێیهەڵدەن... دایکی هەمیشە قسەی هەزەلیی دەکرد و توانایەکی چاکی لە گێڕانەوەی بەسەرهاتدا هەبوو، کە من زۆر پێی سەرسام بووم و هەمیشە دیقەتم لە جووڵە سەیرەکانی دەدا.(١)

مامۆستاکانیش بۆ من کەسی تازە بوون و زۆر جار لەگەڵ خەڵکانی تردا بەراوردم دەکردن... لە خۆم و لە منداڵانی کۆڵانم دەپرسی جیاوازیی لەنێوان مامۆستا و مردووشۆردا چییە... جیاوازیی نێوان داری دەستی مامۆستا و قوفڵی دەرابەی دووکان چییە... جیاوازیی نێوان ژیشک و بەڕێوەبەر چییە... ئەم قسانە هیچ مانایەکیان نەبوو و نەمدەزانی بۆچی بەمێشکمدا دەهاتن، بەڵام بەختی ئەو دایکە داماوەم بوو، کە هەمیشە لای دراوسێکانمان تەریقدەبووەوە و ئارەقی دەکردەوە... ژنان لچیان هەڵدەقورتاند و لە بەرخۆیانەوە ناڕەزاییان دەردەبڕی.

خەونی سەیر سەیرم بەمامۆستا و قوتابییەکانەوە دەبینی و هەمیشە بیرم لە نهێنیەکانییان دەکردەوە... جارێکیان قالدرمەی قوتابخانەکەمان کەوتبووە ناو بیرێکی قووڵەوە و بەڕێوەبەر و مامۆستاکان خەریکی دەرهێنانی بوون، بەڵام بۆیان نەدەکرا و هەر ئاخیان هەڵدەکێشا... کوڕێکی قژزەردی پۆلمان پەنجەی دۆشاومژەی بۆ من درێژ دەکرد و بەمامۆستاکانی دەوت، کە بەچاوی خۆی بینیویەتی من خستوومەتە ناویەوە... ئەوانیش هەڕەشەیان لێ دەکردم و بەسەرلەقاندن پێشانیان دەدام، چۆن دوایی هەڵمدەواسن... من ترسێکی گەورە ئابلۆقەی دابووم و نەشمدەتوانی هیچ شتێ بڵێم... لەپڕ هەزاران سەگ بەجارێ لەو دەشتە دەرکەوتن و هەر مامۆستا و قوتابی بوون ڕایان دەکرد... من بەتەنیا مامەوە و بەقادرمەکەدا چوومە ناو بیرەکەوە... گەیشتمە بنکەکەی و ئەو پیرەژنەم بینی، کە لە دەرگای حەمامی ئیسکان دادەنیشت و پارەی لە خەڵک وەردەگرت... کاتژمێری ناو تاقی ژووری ئێمەی بەشکاوی لەسەر ڕانی خۆی دانابوو و لەجیاتی چکەچک، دەنگی وەڕینی سەگی لێ بەرز دەبووەوە... بێداربوومەوە و لەژێر لێفەکەمدا هەڵدەلەرزیم... کونی گوێچکەکانم توند توند دەگرتن و نەمدەویست چکەچکی کاتژمێرەکە ببیستم...

وامدەزانی سەگەکان لەناویدا خۆیان شاردۆتەوە و لەپڕ شالاوم بۆ دەهێنن... بەچڕنووک لێفەکەم لەسەر لادەبەن و بەگازی تیژ ونجڕ ونجڕم دەکەن... دواییش لەناو تاقەکاندا پاڵدەکەون و کلکی ئەستووریان بەقەدی دیوارەکانەوە شۆڕدەکەنەوە... دەم و لووتی خوێناوییان بەزمان دەلسنەوە و بەشێوەیەکی ترسناک باوێشک دەدەن... دەربارەی ئەو خەونە لێکدانەوەی جۆراوجۆرم بیست... خزمێکمان دەیوت، من لە قوتابخانە سەرکەوتوو نابم و هەر بەرەو خوارەوە ڕۆدەچم... ئامۆژنە گەورەکەم بەرپەرچی دەدایەوە... پێی وابوو خەڵک چاویان پێم هەڵنایەت و چاڵم بۆ هەڵدەکەنن، بەڵام من زۆر ئازام و تیایدا دێمە دەرێ.

سێ برا هەبوون لەو قوتابخانەیە و لە پۆلی جیا جیا دەیانخوێند... سەریان بەگوێزان پاک دەتاشی و هەموو ڕۆژێ شەڕێکیان هەڵدەگیرساند... دەستوەشێنی وەکو خۆیان نەبوو و بەکەللە دەم و لووتی حەوت و هەشتیان بەجارێ پڕ دەکرد لە خوێن... نیوەڕۆیەک باوکی یەکێ لەو قوتابییانەی بەدەستی ئەوان لێدانی خواردبوو، لە گۆڕەپانی بەردەمی قوتابخانە پەلاماری دان و ویستی هەقی کوڕەکەیان لێ بکاتەوە، بەڵام ئەوان بەرپەرچیان دایەوە و گیانیان خەڵتانی خوێن کرد... هەر بەرد بوو تێیان دەگرت و شوێنێکی جەستەیان دەشکاند... بەحاڵەحاڵ خۆی گەیاندە پایسکیلەکەی و تاماڵەوە نەوەستا... زەحمەت بوو کەس پێیان بوێرێ و نکوڵیی لە جەربەزەییان نەدەکرا... بۆ نەگبەتی ڕۆژێکیان من چمکی قەمسەڵە مشەماکەمم بەدەستەوە گرتبوو و بەهەموو هێزی خۆمەوە بایمدەدا... دەنگێکی سەیری لێ بەرزدەبووەوە و لەپڕ زنجیرەکەی بەر چاوی ئامۆزایەکیان کەوت... چووە شارای مەرگەوە و ترسام بەسەرمدا ساغبێتەوە... ئیتر ئەوان زانییان و پێیان وتم، کاتێ بەردەبین، لەتوکوتم دەکەن... دوایی ناوەنجییەکەیان بەپەنجەکانی ڕوومەتی خۆی خوراند و بەڕوویێکی خۆشەوە پرسی:

– ئەتوو وەکی دەچیەوە مارێ، لە ڕێیێ ماندی نابی...؟

گریان لە قوڕگم دەرچوو و بەپشتی دەستم فرمێسکەکانم سڕی... بۆ ئەوەی زیاتر دڵیان پێم بسووتێ، وتم:

– بەسەری بابم ئەوەندە ماندی دەبم، لاقم زۆری نامینێ بشکێ.

ئەو بەشێوەیەکی میهرەبانتر لەوەی پێشوو وتی:

– مەگریێ ئاقر... مەگریێ... ئەورۆ وەدەکەین داکت بێ بەپشتێ بتباتەوە.

من ئاگام لە دنیا بڕا و چاوەڕێی مەرگی خۆم بووم... بەپێچەوانەی ڕۆژانی پێشوو حەزم نەدەکرد، دەوام تەواو بێت و بچینە دەرەوە... ماڵێکی ناسیاومان خانووێکیان لە پشت قوتابخانەی ئێمە کڕیبوو و «ئەیاد»ی کوڕیان هەموو ڕۆژێ لەژێر دەرگاوە قسەی لەگەڵدا دەکردم... ئەو «ئەیاد»ە، کە بە«ئەیۆ» بانگیان دەکرد، لە قوتابخانەی «قازی محەممەد» دەیخوێند و دەوامیان پێچەوانەی ئێمە بوو... دوو سێ ساڵ لە من گەورەتر بوو و لە زۆڵێتیدا بۆڕی هەموو کوڕی شاری دابووەوە... فێڵی لە شەیتان دەکرد و گەورەکان زەندەقیان لێی چووبوو... بەوم وت لەو کوڕە هارانەم بپارێزێت... داوای ناو و پۆلەکانیانی لێ کردم و پێی وتم، وایان لێ دەکات، تا ماڵەوە ڕاکەن و جنێو بەباوکی خۆیان بدەن... ئەگەرچی پێم وابوو

«ئەیاد» نەک بەهەرسێکیان، بەڵکو بەبچووکەکەشیان ناوێرێ، بەڵام کەمێ هێمن بووبوومەوە... دڵی خۆم بەوە دەدایەوە، ئەو لەجیاتی من لێدانەکە دەخوات و بۆی دەرباز دەبم... «ئەیۆ» فێڵبازە و قسەی زلە، بەڵام دەستوەشێن نییە و ونجڕ ونجڕی دەکەن... بەخوا لەو بدەن باشترە، چونکە لە من گەورەترە و زووش برینەکانی چاک دەبنەوە... ئەی وا نییە...؟! سەرم بشکێ، دەمبەنە خەستەخانە و بەچەند تەقەڵ دەیدوورنەوە... دەرزیی پیادا دەکەن و دەبوورێمەوە... وای دایکە ئەو ئیسپرتۆیە دەیبرژێنێتەوە و ڕۆحم لەگەڵیدا دەردەچێت... شەو ناوێرم بیخەمە سەر سەرین و دەبێ تا بەیانی هاوار بکەم... ئەی بۆ ئەوە ناڵێی، کاتێ دەزووەکە لە پێستەکەی سەرم دەردەهێنن...؟! وای توخوا باسی مەکە...!! دەترسم...!! «ئەیۆ» وەکو من نییە و ئازاری پێ ناگات... پێشی بگات، من هەستی پێ ناکەم... با لەو بدەن و من بەدزییەوە خۆم دەگەیەنمەوە ماڵ.

دوای وانەی پێنجەم بەترسەوە هاتمە دەرێ و «ئەیاد»م بینی، پێی وتم:

– تەمەشایان کە، کوو غار دەدەن...!!

دەگریان و بەو دەشتەدا ڕایان دەکرد... من حەپەسام و پرسیم:

– ئەوە لێت دان...؟!

– نەء، لێدانی چ...؟! ئەمن بەوانە دەوێرم...؟!

– ئەدی چت لێ کردن...؟!

– پێم گۆتن، غاردەن بابتان داکتانی کوشتیە... وا دەیبەنە سەرقەبران.

ئینجا دەستی خستە سەر شانم و پێی وتم:

– خەمت نەبی هەتا ماڵێ ڕاناوەستن و جوونی پیس پیس بەبابیان دەدەن.

هەر جارێ دایکمان یەکتریان دەبینی، باسی ئەو شتە سەیرەیان دەکرد و قاقایان لێ دەدا... «خالیدە»ی دایکی کۆمۆنیستێکی زۆر وریا بوو و یارمەتی براکانی خۆی دەدا... لە بیرمە جارێکیان لە هەیوانەکەیان چای تێدەکرد و بەدەم فووکردن لە لوولەی قۆریەکەوە وتی:

– ئەوەی بەڕاستی شیوعی بی، گێی لە دەنگی ئەو مندالانە دەبی، کە لە بنی دنیایێ لە برسان دەگریێن.

ماوەیەک من وا چووبووە ئەقڵمەوە، کە ئەو شیوعییانە گوێیان لە دەنگی هەموو گریانێکە... کاتێ دەمبینین، لێیان نزیک دەکەوتمەوە، تا منیش کەمێ گوێم لێی بێت... ئاخۆ مندالانی بنی دنیا چۆن دەگرین و بەچ زمانێ هاوار دەکەن...؟! پڕبەدڵ حەزم دەکرد زۆر زۆر برسییان بێت و هەموویان تێکڕا بگرین، بۆ ئەوەی دەنگیان لە کونی ئەو گوێچکانەوە بچنە دەرێ و بێنە گوێچکەی منیشەوە، بەڵام هیچم نەدەبیست و بەخۆمم دەوت: نەء، ئەوە بەڕاستی شیوعیی نییە... زۆر جار گوێچکەم دەنا بەگوێچکەی دایکمەوە و متەقم لە خۆم دەبڕی... تا دوایی پێی وتم، کە «پوورە خالیدە» گاڵتەی کردووە.

«بنوون» ، يارييەكی باو بوو و هەندێ لە مامۆستاكان چەند بلێیی حەزیان لێ دەكرد... لە پێشدا چەند كەڕەتێ دەیانوت: هەستن... دانیشن... چەپڵە لێدەن... هەستن... دانیشن... دەستتان بخەنە سەر تەختەكەی بەردەمتان... دواجار بنوون... ئەمەیان وەكو ئەوانی تر نەبوو و درێژەی دەكێشا... زۆر جار بەڕاستی خەومان لێ دەكەوت دوایی درەنگ درەنگ لەوە تێگەیشتین ئەمە چۆن یارییەک بوو...!! دیارە هەندێكیان بەحوكمی ئەوەی وەكو ئێمە نەنووستبوون و چاوە جوانەكانیان لەو پۆلە كشوماتە و لە باوەشی گەرمی مامۆستای خۆیاندا ڕەونەقی دەدا، هەر لە زووەوە مەغزاكەیان دەزانی و گاڵتەیان لەو خەوە ناوەخت و بێمانایەی ئێمەش دەهات... مامۆستایەكی مەلا ئەقڵێ ئەو پێشەكیە درێژدادڕەی نەدەبڕی، كە هیچ پەیوەندیەكی بەناوەڕۆكی مەسەلەكەوە نەبوو، هەر یەكسەر بە«بنوون»ەكە دەستی پێدەكرد و ئاوا بۆ ئەو و بۆ ئێمەش ڕەحەتتر بوو.

«مامۆستا ئەلیاس»ی پۆلی یەكەم ڕۆژانە «ئەلف و بێ»یەكەی «مامۆستا ئیبراهیم ئەمین باڵدار»ی بۆ دەخوێندینەوە و ئێمەش تێكڕا و بەدەنگی بەرز لە دوایدا دەمان وتەوە... ئەو كتێبە ئەوەندە خۆشەویست بوو، لە گەڕەكی ئێمە خەڵكانی نەخوێندەواریش لە بەریان بوو و هەندێكیان لێیەوە فێری نووسین و خوێندنەوەش بوون... یەكەم ڕۆژ وەرمانگرت، بۆنێكی سەیری لێ دەهات، كە مەحاڵە بیرم بچێتەوە... ئازاد و دارا و زەینەب و زارا و مام زۆراب و هەموو ئەوانی دیكە بووبوونە بەشێک لە خەڵكی گەڕەكمان و بەڕاستی هەستمان پێیان دەكردن... شێوەی قسەكردنیانم زۆر بەدڵ بوو و دەمویست لاساییان بكەمەوە... بەڵام جوان نەبوو لە شارەكەم ئاوا قسە بكەم و گاڵتەیان پێ دەكردم... ئەوەندە هەبوو زۆر وشەی تازە فێربووم و دەمتوانی لە نووسیندا بەكاریانبهێنم... ژنێكی قسەخۆشی گەڕەكمان «بەگیسی ئی دریتە»ی ناو بوو، دەیوت ئەگەر ڕۆژێ منداڵانی سەرتاپای كوردستان ویستیان دیارییەک بكڕن و بیدەن بەو مرۆڤەی لە هەموو كەسێ زیاتر خزمەتی كردوون، ئەوا لە «مامۆستا ئیبراهیم ئەمین باڵدار» چاكتر نادۆزنەوە.(٢)

تاقیكردنەوەی نیوەی ساڵ، لە وانەی زانیاری، مامۆستایەكی زۆر زاڵم هاتبوو و بەئارەزووی خۆی پرسیاری سەیر سەیری لێ دەكردین... ئێمە نەماندەزانی زیاتر بۆ ئەوەی بوو پێمان ڕابوێرێت و كاتێكی ئاسوودە لەگەڵ وەڵامە ساكار و پێكەنیناوییەكانماندا بەسەر بەرێت... پۆلەكەمان لە گۆڕێک دەچوو و ئێمەش كۆمەڵێ مردووی بەئاگا بووین... تەنها بۆئەوەش بەئاگا بووین تا ئەو ساتە ترسناكانە بەچاكی هەست پێبكەین و بزانین ژیان بەبەراورد لەگەڵ مردندا چ چۆڵەوانیەكی بێكۆتاییە... ئەژنۆكانم لەملا و لەولاوە وەک بێشكە دەستەكانمیان ڕادەهەژاند و تەختەڕەشەكەم لە شێوەی تاریكاییی ناو هەورە چڕەكانی شەوانی چلەی زستانان دەبینی، كاتێ بەترسەوە لە پەنا دایكم و لە ناوەڕاستی حەوشەی خۆمانەوە لێم دەڕوانین و وێنەی جادووگەر دەردەكەوتن... وامدەزانی ئێستا نا ساتێكی دیكە قووتم دەدات و تا ماوم لەناویدا ڕۆدەچم... كەسێكیش نییە هاوارێ بكات و بڵێت: «ئەوەتا تەختەڕەشێک منداڵێكی پۆلی یەكی هەڵلووشی و هەتاهەتایە نایگەڕێنێتەوە»... دایكم بەپێی پەتی كۆڵان بەكۆڵانی شارم بۆ دەگەڕێت و نامدۆزێتەوە... جار جار بۆ ساتێكی كورت لەسەر شۆستەیەک دادەنیشێت و دەموچاوی خۆی دەڕنێتەوە...

هەر خێرا هەڵدەستێتەوە و وەكو شێت بەملا و بەولادا ملدەنێت... منیش هاوار دەكەم و دەقیژێنم... قسەكانم لە شێوەی نووسینی بێمانا بەسەر ڕووی تەختەڕەشەوە دەردەكەون و هیچ كەسێ نازانێت بیانخوێنێتەوە... من هەروا بەرەو قووڵایی ڕۆدەچم و بەڕێگا تاریک و پێچاوپێچەكاندا شۆڕدەبمەوە، قاچەكانی دایكیشم لەسەر بەردە تیژ تیژەكاندا شەقار دەبن و خوێنیان لێ دەچۆڕێتەوە... لەپڕ ناوم خوێندرایەوە... میزە وەهمیەكە بەملا و بەولای ڕانەكانمدا دەهاتە خوارێ و بەترسەوە بۆ نێوان مامۆستا و تەنەكەی خۆڵەكە هەنگاوی خواروخێچم دەنا... لەوێ كرامە نیشانە و چاوەڕێ بووم پرسیارێک وەكو گوللە لەو دەمە زلەوە بێتە دەرێ، تا بمپێكێت و لە هەناسەیەكدا كوناودەرم بكات:

– كلكی كەرێ لۆ چ باشە...؟

وای دایكە كلكی كەر بۆچی باشە...؟! هەر بەو ترس و لەرزەوە سەرێكیم گرت و بەڕاكردن بردمە بازاڕ... بەناو كۆڵانی قەیسەریەكاندا گێڕام و زارەترەكانە چاوم بەدووكانەكاندا خشاند، بەشكوو یەكێكیان خەریكی ئەو پیشەیە بێت و چارەسەرێكم بۆ بدۆزێتەوە... نەبوو... دەمویست هاوار بكەم و بەو خەڵكانە بڵێم: فریام كەون و پێم بڵێن كلكی كەر بۆچی باشە، بەڵام دەنگم دەرنەدەچوو... خێرا و بەترسێكی زیاترەوە گەڕامەوە:

– ها چ بوو...؟ نەتزانی...؟ سفرت لۆ دانێم...؟

كلكی كەرەكە لەناو دەستمدا بۆتە مارێكی هاروهاج و هەموو گیانم هەڵدەلەرزێت... چاوەكانم بەحاڵ مامۆستا دەبینن... دەڵێی لە قووڵاییی خەونێكی ترسناكدا ڕایانگوێزاوەتەوە و لەسەر كورسیی پشت ئەو مێزەیان داناوە... چارم نییە و دەبێ شتێ بڵێم... بەپەنجەكانی بۆینباغەكەی ڕێكخستەوە... وامزانی دڵی پێم سووتا و بەئاماژە وەڵامەكەم پێ دەڵێت... كەواتە زانیم كلكی كەر بۆچی باشە... دەیكەینە بۆینباغ... بۆ ساتێكی ئێجگار كورت مامۆستام هێنایە بەرچاوم وا كلكی كەرێكی ڕەشی كردۆتە بۆینباغ و لەسەر ئەو كراسە سپییەی بەستوویەتی... بێجگە لەوەی ناماقووڵ بوو، زۆریش درێژ دەردەكەوت... دەگەیشتە خوار ئەژنۆی... هەر خۆم دەزانم چ دیمەنێكی سەیری دەنواند... ئەوە كاتێكی تر بووایە لە قاقای پێكەنینێكی وام دەدا، كە لەگەڵیدا ببوورامایەتەوە، بەڵام ئێستا تەنها دەترسم و هیچی دیكە... هەر ئەوەندە وتم:

– دەیكەینە بۆینباغ.

هەستا و بەقژ هەڵیبڕیم... سەری بەو دیوارە ڕەقەدا كێشام و كەوتمە سەر تەنەكەی خۆڵەكە... هەڵیگرتمەوە و پێی وتم:

– ڕاوەستە و هیچ نەجوولێی...!!

ڕادەوەستم و هیچ ناجووڵێم:

– هەی حەیوانی بێ ئەدەب... مەیموونی ناشیرن... كەس كلكی كەری كردیتە بۆینباغ...؟! هەوكە پرسیارەشكەت لێ دەكەم... ئەگەر نەزانی، هەر بەكوشتن دەتكوژم... كابرایەک كورسییەكی بردە ناو

ئامانەی و لەسەری دانیشت... جابییەکە هات و گۆتی: پارەم بدێ... ئەو گۆتی: پارەی نادەم، ئەمن لەسەر کورسیی خۆم دانیشتیمە... چ لەو پیاوەی بکەن باشە...؟!

ئێستاش نەمزانی ئەو وەڵامە لە کوێوە هات و بەدەم گریانەوە وتم:

– جابییەکە تەختەکی لەسەر سەری دابنێت و بەچەکوچی لە تەختەکەی بدا... ئەگەر ئەو گۆتی: لۆ لێم دەدەی...؟ پێی برێ: لە تووم نەدایە، لە تەختەی خۆم دەدەم.

چەند دیمەنێکی کۆمیدییە بەگریانەوە نوکتە بگێڕیتەوە و دەبێ هەر بیشیگێڕیتەوە... بزانە ترس چۆن دەتوانێت هەموو شتێ هەڵگێڕێتەوە... تەنانەت شوێنێک بۆ شەرمیش ناهێڵێتەوە... ئاخر منێکی شەرمن چۆن دەمتوانی ئاوا بێمە وەڵام، ئەگەر لەرز تانوپۆی دڵمی نەتەنیبا... لە دەموچاوی مامۆستادا حەپەسانم خوێندەوە و هەندێ ترسی گیانم ڕەویەوە، کەچی بۆ نەگبەتی قوتابییەک لە دواوە هەڵی دایە و وتی:

– ئەمن ئەو جوابەی هەر بەچ نازانم... ئەخر خۆ ناو ئامانەی دووکانی نەجارپی نییە هەتا تەختە و چەکوچی تێدا بی.

ئەو کوڕە لە لادێوە هاتبوو و تەمەنی دەگەیشتە دە دوانزدە ساڵ... مامۆستاکان ڕێگایان دەدا قسە بکات و بەچاوێکی جیاواز لە ئێمە لێیان دەڕوانی، گوایە ئاقڵە و وەکو پیاو دەدوێت... وشە دابەستەکانی زۆر سەیر بوون و لە هی ئەو سەردەمە نەدەچوون... دەیان پەند و ئیدیۆمی دەزانی و هەر زوو زوو بەکاری دەهێنان... ئیدی ئەگەر یەکێ وتەیەکی جوانی بوتایە، ئەو تەریقی دەکردەوە... مامۆستا لێی پرسی:

– ئەدی بەڕای توو چ لەو کابرایەی بکرێتن باشە...؟

– لە جامی فڕەیدەنە خوارێ... لۆ چما ئامانەی عوکمەتی فشەیە...؟! ئەوە جارەکیش شورتەک هاتبووە ناو گوندی و فەقیرە تڕەکی لێ بەربوو... خەرک پێکەنین و ئەو گۆتی: کورە عەیب ناکەن بەتڕی عوکمەتی پێدەکەنن...؟

ئەو نوکتەیە خۆش بوو، بەڵام تەنها بۆ ئەوە گێڕایەوە تا خۆی دەرخات و بڵێ لە من چاکترە، ئەگینا هیچ شتێ بەو مەسەلەیەی نەدەبەستایەوە... ئیدی مامۆستا بەدەم قاقالێدانەوە وتی:

– ئافەرین...!! ئەوە جوابەکی ڕاستە و نوکتەکەشی خۆشە.

ترس نیشتەوە سەر ڕووم و بەتووڕەیی پێی گۆتم:

– بڕۆ دانیشە تەمبەڵ.

دوایی کارتەکەمم وەرگرتەوە و حەوتی بۆ دانابووم.

گەیشتبووینە وانەی «دار دەڕوێنم» کاتێ بەیاننامەی یانزدەی ئازار خوێندرایەوە و لە سەرتاپای شاردا بووە جەژن... لە هەموو کۆڵان و گەڕەکێ دەهۆڵ و زوڕنا دەنگی دەهات و ژن و پیاو هەڵدەپەڕین... ئەوانەی تا دوێنێ دوژمنی یەکتر بوون و خوێنی یەکدیان دەخواردەوە، دەستی یەکتریان دەگرت و دۆستانە قاچیان

لە زەوی دەکوتا... ئاهەنگی نەورۆز لە «کونەگورگ» کرا و گۆرانی بەسەر پارتی و «بارزانی»دا دەوترا... قوتابخانە داخرا و منداڵان لە گەڕەک وەکو گەورەکان هوتافیان دەکێشا... هەندێ لەو هوتافانە:

کێتان دەوێ لە کوردان
مەلا مستەفای بارزان
بەلوولەی بڕنۆی پارتی
وەرمانگرت حوکمی زاتی
چرا لەسەر چرایە
کورد و عەرەب برایە
پێشڕەوی کورد پارتییە
سەرۆکمان بارزانییە
کێ بوو خۆی کردە شەکر؟
ئەحمەد حەسەنل بەکر

سۆفییەکانیش بەخشران و وەکو خەڵکی تر بەشدارییان لە ئاهەنگەکاندا دەکرد... هەر هەموویان تێکەڵ بەهێزی پێشمەرگە بوونەوە و گەورەکانیان پلە و پایەی چاکیان پێ درا... ئیتر نەیاندەتوانی وەکو جاران زوڵم لە خەڵک بکەن و چییتر هەڵیاننەدەکوتایە سەر قوتابخانەکان.

من پێشتر لە کەسوکاری خۆم و لە خەڵکی گەڕەک ناوی پارتیم بیستبوو... ماوەیەکی کەم پێش یانزدەی ئازار، کاتێ لەسەر گردی پشت ماڵمان یاریمان دەکرد، دوو سێ پیاو بەجێبێکدا بەلاماندا تێپەڕین و هوتافیان بۆ پارتی کێشا... هەندێ بەیاننامەیان فڕێدا و خەڵک هەڵیانگرتنەوە... هاتینەوە و بۆ گەورەکانمان گێڕایەوە... وشەی «دیموکراتی»م زۆر بەلاوە سەیر بوو و لێی تێنەدەگەیشتم... نازانم بۆچی وام دەزانی شتێکە وەکو پەشمەک و نوقڵ، یان دۆڵدرمە و ئەزبەری و هەمیشە بەبیستنی، ئاو دەزایە دەممەوە... جا من هەر پرسیارێکم هەبووایە، لە ئامۆژنە گەورەکەمم دەکرد، چونکە زۆرم خۆشدەویست و پێم وابوو ئەو هەموو شتێ دەزانێت... جارێکیان لە بەربەلووعە حاجەتەکانی دەشت و لێم پرسی... ئەو وتی، گوایە ماناکەی ئەوەیە ئاغا نەمێنێت و سەری پان کەنەوە، چونکە ئەو هەرگیز ناهێڵێت خەڵک بەئاسوودەیی بژین... ئەوەندە بەڕقەوە وای دەوت، لەگەڵیدا بەبێ ویست بنی مەنجەڵەکەی لە کۆنکرێتەکە دەکوتا... پیاوێک هەبوو لەوبەری ماڵەکەمان، مرادخانییەکی لە بەر دەکرد و مشکییەکی لەسەری دەبەست... پێیان دەوت «ئاغە» و زۆر کەمدوو بوو... من وام دەزانی هەر ئەوە ئاغایە و «دیموکراتی» سەری ئەو دەپلیشێنێتەوە... سەرم لەوە سوڕمابوو، کە چۆن ئەو پیاوە بەتەنیا دەتوانێت زوڵم لەو هەموو خەڵکە بکات... ئەدی بۆ نایەن بیکوژن...؟! خۆ زۆر ئاسانە... هەندێ جار بەزەییشم پیادا دەهاتەوە، کە لەناوی دەبەن و ئەو کچانەی بەبێ باوک دەمێننەوە، بەڵام کاتێ ئامۆژنم بیردەهاتەوە، کە چۆن باسی زوڵمەکانی ئەوی دەکرد و لە داخا مەنجەڵی لە کۆنکرێتی حەوشە دەکوتا، مردنەکەیم بەڕەوا دەزانی...

ڕۆژی بەیانەکە من وام زانی کوشتوویانە، کەچی دوایی بینیم وەکو خەڵکی تری گەڕەک لە هەڵپەڕکێ بەشداریی دەکرد... بەئامۆژنم وت:

– کا نەیانکوشتییە...!!

ئەو لە من تێنەدەگەیشت... کاتێکیش تێگەیشت، دەستی کرد بەپێکەنین و بۆی ڕوون کردمەوە... سەیر ئەوە بوو زۆربەی کەسوکارەکەی پێشمەرگە بوون و چەند شەهیدێکیشیان دابوو... کچەکانی منداڵی گەڕەکیان فێری سروودی نیشتیمانی دەکرد.

ئامۆژنم چیرۆک هەڵدەبەستێت و بەجوانترین شێوەیش دەیانگێڕێتەوە... بە«هەبوو نەبوو» دەستیان پێ ناکات و زیاتر لە گرێچنێکیان هەیە... لەوەتەی بەیانەکە خوێندراوەتەوە، ناوەرۆکەکانیان زۆر گۆڕانیان بەسەردا هاتووە... بەڵام من لە هەموویان زیاتر حەزم لە «گچکەلی ئازا»یە... کاتێ بۆ یەکەم جار گوێم لە ناوی «سەعدی گچکە»ی گەڕەکی خۆمان بوو، وام زانی ئەوە ئەو پیاوەیە، کە من چیرۆکیم لە مامۆژنم بیستووە، بۆیە دەمویست لە نزیکەوە بیبینم... ئەو نیوەڕۆیە لە قوتابخانە دەگەڕامەوە و گەیشتمە نزیک ماڵیان... لە ئۆتۆمۆبیلەکە دابەزی و سێ چوار پێشمەرگەی تریشی لەگەڵدا بوو، بەڵام نەمتوانی لە تارماییەک زیاتر ببینم... لە ڕووم نەهات، وا باشترە بڵێم جورئەتم نەدەکرد لە دەموچاوی ڕامێنم... ئامۆژنم لێم تێدەگات، بۆیە ئێستا کاتێ چیرۆکەکەم بۆ دەگێڕێتەوە، لەجیاتی «گچکەلی ئازا»، دەڵێ «سەعدی گچکە»... ئەگەر ئەو پیاوە و «دادە خەیلان» نەبان، لەشکری «نوعمان شا» هەموو مەملەکەتی دەگرت... نیوەی خەڵکەکەی وەکو دانیشتوانی شارەکەی سەر سنوور سەردەبڕی و نیوەکەی تریشی دەکردە کۆیلە... ئەگەر من گەورە ببم و بتوانم بەو شێوەیەی مامۆژنم ئەو چیرۆکە بگێڕمەوە، گوێگرەکانم دەحەپەسێن.

«پەری» کچێکی گەڕەکمان بوو و لەگەڵ «پوورە زرێخ»ی نەنکی بەڕەزەڵخوایی و هەژاریی دەژیا... ڕۆژانە ئاڵایەکی زەردی هەڵدەکرد و ئێمەش لە دوایەوە بەچەپڵە و گۆرانی دەڕۆیشتین... هوتافی دەکێشا و بۆمان دەسەندەوە... ئەو «پەری»ـە ئەوسا تەمەنی دەگەیشتە دە دوانزدە ساڵێک و دەنگە زۆر خۆشەکەی هەموومانی سەرسام دەکرد... لەرەیەک لەو قوڕگەیدا هەبوو، لە کاتی هاوار و گۆرانیدا دەردەکەوت، لە هەموو ژیانمدا بیرم ناچێتەوە... ئێوارەیەکیان سەتڵێکی ترشیاتی سووری لە ماڵی «یازبێد کۆیی» کڕیبوو و بەکۆڵانی ئێمەدا دەڕۆیشت... دەڕۆیشت و هونەرمەندانە سەتڵەکەی بادەدا، بەبێ ئەوەی ترشیاتەکە بڕژێت و بەو ناوەدا بڵاوبێتەوە... جا ئەو پەقرەجە ڕێک لەوەی «ئازاد» دەچوو، کە لە «ئەلف و بێی نوێ»دا بەدەستیەوەیە و زۆر سەرنجی ڕادەکێشام... ئاواتم دەخواست منیش فێربم ئاوا وەکو «پەری» سەتڵی ترشیات بەهەموو هێزی خۆمەوە بابدەم و لە دەستیشم نەڕژێت، بەڵام زەحمەت بوو و هونەری ئاوا لە من نەدەوەشایەوە... «پوورە زرێخ»ی نەنکیشی بەو پیریە و بەپشتی کۆمی بژێویی خۆی و هی ئەوی پەیدا دەکرد... کاتێ دەڕۆیی واتدەزانی لە ملا و لەولاوە دەستی دوو منداڵی بچکۆلەی گرتووە، کە تازە بەسەر پێ کەوتوون... دەبووایە چاو بۆ ئەو منداڵە وەهمیانە بگێڕیت، بەڵام نەتدەبینین... ئەوە شێوەی ڕۆیشتنی ئەو پیرەژنە کلۆڵە بوو ئاوا بینینی ئێمەی بەلاڕێدا دەبرد، بەتایبەتییش هی من:

– دایە پێت برێم پلکە زرێخ کوو دەڕوا...؟!

– نە ء، کوڕم گوناحە.

– ئەخر دایە ئەو زۆر عەنتیکە دەڕوا...!!

– واز لەو قسانە بینە...!!

– ئەدی پلکە سەنیە لۆتووی بکەم...؟!

– نابی، ئەوە پیر بووە و خوا وەی لێ کردیە...!!

ڕۆژێکی هەتاوی ناوەڕاستی زستان ژنان جلیان لە گۆمێکی پشت شەقامی شەستی دەشت، چونکە چەند ڕۆژ بوو ئاوی بەلووعە نەدەهات... «پوورە زرێخ»یشم بینی جلەکانی خۆی و «پەری»ی لە ئاوەکە وەردەدا و شڵپەشڵپێکی سەیریان لێوە دەهات... دواتر خۆشم نەمدەزانی بۆچی هەورەتریشقەکان ئەو دیمەنەیان بیردەخستمەوە و خەیاڵەکانمیان بەملا و بەولادا دەبرد، بەڵام ئەوەندە دەزانم ئەوسا بەزەییم پێدا دەهاتنەوە و هیوام دەخواست دەستەکانم ئەوەندە درێژبوونایە، تا ئەو ڕادەیەی دەمتوانی ڕۆژی ناوەڕاستی ئاسمانە بێگەردەکەیان پێ داگرمە خوارەوە... لە جلە شۆڕاوەکانییان نزیککەمەوە و بەزووترین کات وشک ببنەوە... دواییش لە بنمیچی ژوورە بچکۆلەکەیاندا هەڵیواسم و هەمیشە خۆیانی پێ گەرمکەنەوە... ئیتر لەمەوە خۆر هەر لە پەنجەرە و کلاوڕۆژنەکەی ئەوانەوە هەڵدێت و بەسەر گەڕەکدا پەرشدەبێتەوە.

«پوورە زرێخ» بۆ ژنێکی تری تەنیشت خۆی دەگێڕایەوە، گوایە جارێکیان حاجی لەقلەقێک کراسی ئەوی لەسەر تەناف فڕاندووە و بۆ تاقی ئاسمان بەرزیکردۆتەوە... من ئەمەم بەلاوە سەیر بوو و دیمەنەکەیم دەهاتە بەرچاو... لێیم پرسی، ئاخۆ حاجی لەقلەق کراسی ئەوی بۆ چییە و چی لێ دەکات... ئەو سەیرێکی کردم و پێی وتم:

– لەناو هێللانەکەی ڕای دێخی و ناهێلی فەرخەکانی سەرمایان بی.

هەر دەتوت نووستووە و بەدەم خەوەوە قسە دەکات... وشەکانم دەبینی وەکو سەرەمێکوتە لە دەمی دەردەچوون و خۆیان هەڵدەدایە ناو گۆمەکەوە... کەمێ لەسەر ڕووی ئاوەکە مەلەیان دەکرد و لەپڕ نقووم دەبوون... تەزوو بەسەرتاپای گیانمدا دەهات و ناخم پڕی دەبوو لە وردە ماسیی بەزەیی... بەدەستم بووایە هێللانەی حاجی لەقلەقەکەم دەدۆزیەوە و کراسەکەیم بۆ دەهێنایەوە، ئەگەرچی دەمزانی ئەو تەمەنی بەسەرچووە و ئێستا ڕەنگی سپی ناپۆشێت... نازانم بۆچی وا چووبووە ئەقڵمەوە ڕەنگەکەی سپی بووە، خۆ ئەو باسی ڕەنگی نەکردبوو.

مانگێ دوای خوێندنەوەی بەیاننامەی یانزدەی ئازار پیاوێکی خزمی خۆیان میوانیان دەبێت و شەو لایان دەمێنێتەوە... هەردووکیان سەردەبڕێت و پارەکانیان دەخاتە گیرفانیەوە... ئەمە ڕووداوێکی ترسناک بوو و ئێمەی منداڵان بەڕۆژیش لە ماڵەوە دەترساین... قژی «پەری»مان بینیبوو لە حەوشەکەدا چەپک چەپک کەوتبوو، کاتێ ویستبووی بەسەر دیواری دراوسێکەیاندا سەربکەوێت و ئەو ڕایکێشا بوو...

خوێنەکەیمان دیبوو لەوێ ڕژابوو و وشک بووبۆوە... تەرمی «پووره زرێخ»مان بینیبوو لە خوێندا سووردەچووەوە و لە حاجی لەقلەقێکی گەورەی ئاوەڕووتکراو دەچوو... دایکم و «گولزار»ی ئامۆژنم و «پووره سەنیە» و «پووره ڕەحمەت» و ژنانی تری دراوسێمان لە بەردەرگا دادەنیشتن و گالتەیان بەهەر کەسێ دەکرد، کە بەوێدا بڕۆیشتایە... ئێمەی منداڵانی کۆلان، کاتێ دەمانویست بەمەبەستی ئاوخواردنەوە یان هەر شتێکی دیکە بچینە ماڵەوە، هەر هەموومان بەکۆمەڵ دەچووین، چونکو دەترساین و نەماندەتوانی «پەری» بیری خۆمان بەرینەوە... ئەو «پەری»ەی ئاهەنگی منداڵانی بەڕێوە دەبرد و دەنگە خۆشەکەی دوای مردنیش هەر لە کۆلانان دەبیسترا.

باوکم پێی ناخۆش نەبوو من لەگەڵ منداڵانی دیکە بەشداریی ئەو ئاهەنگانەم دەکرد، چونکە «بارزانی»ی دوور بەدوور خۆشدەویست و پێی وابوو تاقە سەرکردەی لێهاتووی دنیایە... دەیان چیرۆکی دەربارەی ئەو دەزانی و هونەرمەندانە بۆ ئەم و ئەوی دەگێڕانەوە... ئەو وەکو خوشکە گەورەکەم دەڵێ لە هەموو ژیانیدا بەتفیش پارێزگاریی لە نیشتیمانی نەکردووە و زۆر ڕقی لە چەکە، بەڵام هەموو هۆشێکی لای چالاکیی پێشمەرگە بوو و بەشێوەیەکی سەیر «بارزانی»ی خۆشدەویست... ئەو زۆر لەوە دەترسا من ئەوەی لەو ماوەیە فێری بووبووم، بیرم بچێتەوە، چونکە نەدەچووین بۆ قوتابخانە و ڕۆژانە خەریکی ئاهەنگگێڕان بووین، بۆیە هەر زوو زوو بانگی دەکردمەوە و پێی دەوتم خەریکی خوێندنەوەی کتێبەکانم بم... من بەبێزاری و بەترسەوە کتێبەکانم دەخوێندنەوە و گوێشم لە هەرا و زەنای منداڵانی کۆلان دەگرت... لەناو هەموو منداڵانی گەڕەک هەر من لە ژوورەوە دەکرام و قەدەغە بوو یاریی بکەم.

هەر زوو زوو خەڵکی گەڕەک لەسەر ڕەنگی زەرد و سوور دەبووە شەڕیان و جنێویان بەیەکتر دەدا... تەنانەت ئێمەی منداڵانیش لەنێوان خۆماندا ڕێک نەدەکەوتین... هەر ئەو سەردەمە لە مزگەوتێکی خوارەوە دوو پیاو لە مانگی ڕەمەزان تێک گیرابوون... ئەوەی کاتی بەربانگ پەرداخی شەربەتەکانی دەبەشیەوە، پارتی بوو... دانەیەکی زەرد دەخاتە بەردەمی پیاوێکی کۆمۆنیست و ئەویش تووڕە دەبێت... هاوار دەکات:

– ئەو سەگبابە سوور دەزانی ئەمن شوعیمە، زەردم لۆ دادەنێ.

ژنێکی قەڵەوی کۆلانمان، هەر زوو زوو شالاوی بۆ ژنانی تر دەبرد و دەیوت:

– لە دەوی بابی خەرەشۆفت ڕیم.

بەڵام زۆر بەئاسانی ئاشت دەبوونەوە و لە ئاهەنگەکاندا دەستی یەکتریان دەگرت.

ئێمە هاوینەکەی بەهۆی نەخۆشکەوتنی زۆر لەپڕی «شادە»ی خوشکمان ئەو جەژنەمان لێ تاڵ بوو، کە تازە پێی دەگرت و زیرەکییەکەی هەموو خەڵکی گەڕەکی سەرسام کردبوو... باوکە کرێکارەکەمان وازی لە ئیشوکار هێنا و خەمناک خەمناک لە دکتۆرانی شاری دەگێڕا... باری دارایی‌مان بەرەو خراپی ڕۆچوو و ترسێکی سەیر ئابلۆقەی ماڵە بچکۆلەکەمانی دا... من زەحمەتە ئەو ئێوارەیەم بیر بچێتەوە، کاتێ ژنێکی کۆلانی ئەودیومان لە بەردەرگای خۆمان گوارە ئالتوونەکانی لە گوێچکەی ڕاست و چەپی دایکم دەکردەوە،

کە بەقەدەر هەموو دنیا خۆشی دەویستن و خۆی پێوە دەنواندن... لێیان ڕادەمام و خەفەت وەکو کەروێشکە لەتینووا خنکاوەکەم بەچڕنووکەکانی بنکی دڵمی هەڵدەکۆڵی... نایشارمەوە ئەو ژنە قەڵەوەم لە شێوەی پیاو دەبینی و ئەو پرۆسەیە بۆ من لەوە دەرچووبوو فرۆشتنی جووتێ گوارە بێ لەلایەن ژنێکی بیست و نۆ ساڵانەوە لە پێناو چارەسەرکردنی منداڵێکی نەخۆش، بەڵکو دایکمم دەبینی تاوانی نامرۆڤانەی لەگەڵدا دەکرا و لە بەردەرگای خۆماندا ڕیسوایان دەکرد... دەشبووایە بێدەنگ بم و هیچ نەڵێم... بەڵام ناخم نەیدەتوانی بێدەنگ بێت و هاواری لێ بەرزدەبووەوە... ئاخر من وامدەزانی لە دنیادا تەنها دایکم ژنە و لە ئاستی ئەودا هەموو خەڵکم بەپیاو دەزانی... ژنان تا ئەو کاتە ژن بوون، کە لە دایکمەوە دوور بوون... کاتێ لێی نزیک دەکەوتنەوە، دەبوونە پیاو و بەبینینیان سەغڵەت دەبووم... ئەو ژنەیش هەر بەڕاستی سیمایەکی پیاوانەی هەبوو و یەکێ بوو لە ژنە شەڕانییەکانی گەڕەک... دەستی لە تیتکی دەیان ئافرەت نابوو و خستبوونییە ژێر ئەژنۆ زلەکانییەوە... ناوەکەی بەو پاشگرەیەوە، کە بۆی زیاد کرابوو و پێی دەناسرایەوە، ئەوەندەی دیکە سامی پێ بەخشیبوو و خەڵک سڵیان لێی دەکردەوە... لابەردایییان لە گێچەڵەکانی دەکرد و خۆیان لە شالاوەکانی دەپاراست... دەنگی پیاوانە بوو و جنێوەکانیشی لە جنێوی ژنانە نەدەچوون... منیش دەمویست لە دواوە قژی ئەو بگرم و لە دەستەکانمی بئاڵێنم... تا تینم تێدایە ڕایکێشم و لە بێخەوە چەپک چەپک دەریبهێنم، بەڵام دڵنیابووم ئەو دەستی لە بینەقاقام گیر دەکرد و بەدەنگە بڵحەکەی پێی دەوتم:

– پارەی خۆم دەدەم...!!

– دەزانم پارەی خۆت دەدەی، بەرام ئەوە داکمە و ڕازیی نابم کەس ئەوهای لێ بکا.

– ئەمن ئەوهای لێ دەکەم و کەسیش ناتانی ڕێم لێ بگری.

نازانم بۆچی دایکم لەو هەموو خەڵکە، گوارەکانی بەو فرۆشت...!! دەسا ئێمە هەموو شتێکمان دەفرۆشت بۆ ئەوەی ئەو خوشکەمان چاک بێتەوە و جارێکی دیکە قسە خۆشەکانی ببیستینەوە... باوکم لە هەموومانی زیاتر خۆشدەویست و جوانترین کراسی بۆ کڕیبوو، کە لە سەرەوە تا خوارەوەی تەنتەنە بوو و هیچ منداڵێکی تری گەڕەک کراسی ئاوای لە بەردا نەبوو... هەر لەبەری کرد و نەخۆشکەوت... «ئامین»ی نەنکم دەیوت:

– چاویان لێ دا... بەخوای چاویان لێ دا... چبوو ئەو کراسەتان لەبەر کرد...!!

هەبوون گاڵتەیان بەباوکم دەکرد، گوایە کچێ ئەوە ناهێنێت، ئاوای بۆ بکرێ، بەڵام ئەو گوێی لە کەس نەدەگرت و پرسیاری دکتۆرە چاکەکانی لەم و لەو دەکرد... لە بیرمە، بێگومان لە بیرمە و زەحمەتە لە یادم بچێتەوە، کاتێ لە هەیوانەکە دانیشتبوو و بۆی دەگریا... ئەوە ئەو ڕۆژە بوو، کە تەمامان لێی دانا و هیوامان بەچاکبوونەوەی بڕا... «خاڵم جەوهەر»، خاڵە وەفادار و دڵسۆزەکەمان، خاڵە خۆشەویست و ڕۆحەکەمان، لە نەخۆشخانە بەخەمبارییەوە بەدایکمی وت، کە بیباتەوە، چونکە دکتۆرەکان وتوویانە لەوەدا نەماوە چارەسەر بکرێت... بەنائومێدی بردمانەوە و بەدڵی پڕ لە حەسرەتەوە لەسەر دۆشەگێکی

ناوەڕاستی حەوشە تەسکەکەمان پاڵخست... ئەو شەوە هەموومان خەمناکانە بەدیاریەوە دانیشتبووین و دەمانویست بۆ دواجار سەرنجی لێ بدەین... من ناوبەناو دەمم دەبردە بن گوێچکەی خوشکە گەورە چاو بەگریانەکەم و بەترسەوە لێیم دەپرسی، ئاخۆ چاک دەبێتەوە... ئەو نینۆکەکانی لەملا و لەولای ڕوومەتەکانی گیردەکردن و پێی دەوتم:

– لە من مەپرسە... لە من مەپرسە.

ئەوەندەی دیکە بەزەییم بەخۆماندا دەهاتەوە و نائومێدتر دەبووم... نەمدەتوانی ڕووی خۆم بکەم بەولادا و سەیری نەکەم... چاوەکانی داخرابوون و لێمان ڕوون نەبوو، ئەو دەنگانەی جار جار لە قوڕگی بەرزدەبوونەوە، هەناسە بوون، یان دەرچوونی ڕۆح... دەرکەوت هیچیان نەبوو، دەستپێکردنەوەی ژیانێکی تربوو و بووژانەوەی لەسەرەخۆی ئێمە... چاکبوونەوەی ئەو منداڵە موعجیزەیەک بوو بۆ خۆی... ئیتر باری داراییشمان ڕووی لە چاکبوونەوە کرد و هێمنی بۆ ماڵەکەمان گەڕایەوە.(٣)

لەپاڵ هەموو ئەو ناخۆشییانەشدا بەیاننامەی یانزدەی ئازار جۆرێ لە دڵنیایی بەباوکم بەخشیبوو و کەمێ ئەو ترسەی دەروونی کەم کردبۆوە، کە لە سەرەتای ژیانییەوە هەنگاو هەنگاو لەگەڵیدا ڕێی دەکرد و بۆ ساتێ لێی جیا نەدەبووەوە... هەمیشە وای دەزانی زیلەکان سەری کۆڵانەکانیان گرتووە و بۆ شوێنە دوورەکانمان دەگوێزنەوە... ترسێکی زۆری لە بەعس هەبوو و هیچ کاتێ خۆی بەخاوەنی خۆی و ئێمە و خانوو و شتەکانی دیکەمان نەدەزانی... ئەو ترسەیشی لە دایکیەوە بۆ مابووەوە، ئەگینا «ئەحمەد کاکەسوور»ی باوکی یەکێک بوو لە جەربەزەکانی سەردەمی خۆی و خەڵک تا ئێستاش سەرچڵییەکانی دەگێڕنەوە... «خەجیج ساڵەیی»ی نەنکم گوێی لە تەقە بووایە، جا دوور، یان نزیک، زەندەقی دەچوو و خۆی لە کونجی ژوورەوە دەنا... ئەگەر ئێمەش باسی ترسنۆکیی ئەومان بکردایە، باوکم تووڕە دەبوو و دەیوت، لە خۆی ناترسێت، بەڵکو خەمی ئێمەیەتی... بەڵام ئەو کاتێ دەترسا، کەسی بیر نەدەما و من بەئاسانی هەستم بەوە دەکرد... ژنێکی بێکەس بوو و لەم شارە خزمی نەبوو... لە کەرکووکیش تەنها ئامۆزایەکی هەبوو، کە دواتر ماڵەکەیان گوێزایەوە هەولێر... پۆلیس بوو و سێ چوار کچی زۆر زیرەک و وریا و کوڕێکی ڕۆحسووکی هاوتەمەنی منی هەبوو... کاتێ دەهاتن بۆ ماڵمان و بەکەرکووکیی دەدوان، ئێمە زۆرمان بەلاوە سەیر بوو و دواتر لاساییمان دەکردنەوە... بەڕاستی زۆر خۆشمان دەویستن و ماڵێکی چاک بوون، بەڵام ئێستاش نەمانزانی بۆچی پەیوەندییمان پچڕا و لەوساوە چاومان پێیان نەکەوتۆتەوە... نەنکم لە هەموو شتێ دەترسا... تەنانەت لە پەیوەندی کردن لەگەڵ خەڵکیشدا... بەڵام من هەرگیز ئەو ڕۆژگارەم بیرناچێتەوە، کە لەگەڵ ئەواندا بەسەرم برد و ونبوونەکەشیان بووە مەتەڵێکی ئاڵۆز.

نەنکم، لەپاڵ ئەو ترسنۆکییەیدا زۆر وریا بوو و پێنج منداڵی بەبێوەژنکۆشی گەورە کردبوو... بەداخەوە لە سەردەمی پیرییدا چاوەکانی لە دەست دا و هیچی نەدەبینی... دەیان جار بۆی گریام و هیوام خواست چاکبێتەوە، بەڵام بەداخەوە ئەو ئاواتەم نەدەهاتە دی... هەرچەند پێیم دەوت حەز دەکەم ڕووناکی بۆ چاوەکانی بگەڕێتەوە، ئەو سەری بادەدا و بەقوڕگی پڕ گریانەوە پێی دەوتم:

– چاوم لۆ چییە مەرگم بەپێشت کەوی... چییان پێ ببینم...؟!

جارێکیان وتی:

– چشتەکان نەماینە، دەنا چاوی من عەیبیان نییە... ئەو دنیایە لۆکێندەرێ سەری هەڵگرت و نەما خوایە...؟!

لەو جارەوە هەقایەتی «ساڵح»ی پێغەمبەری بۆ گێڕامەوە، کە چۆن موعجیزەی نواند و حوشترێکی زۆر زلی لە شاخی ڕەقوتەقەوە بۆ کافرەکانی «قەومی سموود» خوڵقاند، من هەمیشە لەناو تاریکاییی چاوانیدا کێوێکی سپیم دەبینی و دەیان کرێکاری ڕەشپێستی سیاپۆش بەکوتەک دەیانڕووخاند... ئینجا شەوێک لێیم پرسی ئاخۆ ئەویش هەمان دیمەن دەبینێت... بۆ ساتێ لێوی وشکی خستە نێوان ددانەکانی و گازێکی سووکی لێ گرت... هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا و پێی وتم، کاتێ منداڵ بوو، وایدەزانی سێ جۆر شت لەم دنیایەدا هەن: ئەوانەی دەیانبینین و نامانبینن... ئەوانەی دەیانبینین و دەمانبینن... ئەوانەی دەمانبینن و نایانبینین... ئێستا نابینایە، هەموو شتەکان تێکڕا دەیبینن و ئەو هیچیان نابینێت... بەیانی لە قوتابخانە بیرم لە «لەوانەی دەمانبینن و نایانبینین» کردەوە... سەیرە هەر لەم پۆلەی ئێمەدا دەیان قوتابی و شتی دیکەش هەن و نایانبینین... لە پشت ماڵمان گردێک هەیە، ناڵێم زۆر بەرزە وەکو قەڵات، بەڵام نزمیش نییە... لەودیویەوە خەڵکانێک دەژین و کەسیش نەیزانیوە... لەوێوە ئێمە دەبینن و لە جووڵەکانمان دەڕوانن... لەمسەر و ئەوسەری دنیاوە چی مەخلووق هەن دەڕواننە داپیرەم... تۆ بڵێی کاتێ لە باوەشم دەگرێت، منیشیان لێ دیار بێت...؟! بەڵێ، من ئەوەندەم بیر لە چاوە فەوتاوەکانی نەنکم دەکردەوە، دەیان خەیاڵی سەیر سەیرم بۆ دەهات... وام دەزانی شەوێکی تاریک تاریک لە جیاتی باران، ئەستێرە دەبارێت... من سەبەتەیەک بەدەستەوە دەگرم و سەربان سەربان، حەوشە حەوشەی ئەو ماڵانە دەگەڕێم... دەگەڕێم و کۆیان دەکەمەوە... دەیانهێنم بۆ لای نەنکم و ئەو بەپەنجەکانی لە دووانی وا دەگەڕێت، کە بەکەڵکی بێن و لەسەر گلێنەکانیان دادەنێت... ئینجا دنیای پێ دەبینێت و چیتر لەو تاریکستانەدا ناژی... بەڕاستی خۆشیم دەویست و قسەکانی بێوێنە بوون... هەر سێ زمانی کوردی و عەرەبی و تورکیی بەڕەوانی دەزانی و سەرگوزشتەی خۆشی لابوو... هەمووشیان هەر باسیان لە ترس دەکرد و بەشێوەی زۆر تراژیدیی کۆتاییان دەهات... ڕەنگە ئەو چیرۆکانە ئێجگار ئەو هەموو ترسەیان خستبێتە دڵی باوکمەوە، بەتایبەتی ئەو بەهەتیویی گەورە بووبوو و بەحاڵ باوکی خۆی بیردەکەوتەوە... ڕەشبینییەکەی باوکم سنووری نەبوو... بەباوەڕی ئەو دوو ژیان هەبووە، یەکێکیان پڕ لە ئاسوودەیی، کە خەڵکانی خۆی تیایدا ژیاون و دەمێکە بەسەرچووە... دووەمیان ژیانی ئێستای ئێمە، کە لێوانلێوە لە نائومێدی و مەحاڵە کەس خۆشیی ببینێت... وشەکانی ترسناک بوون و بەدەم ئاخی قووڵ قووڵەوە دەریدەبڕین... هەمیشە شەوی لەجیاتی ڕۆژ بەکاردەهێنا... «وای باوکە دە شەوی تر فلان شت دەبێت و ئەی ماڵی وێرانم بیست و پێنج شەوی تر فلان شت ڕوودەدات... کورە ئەوە ئێوە نەتانزانیوە دوای چل شەوی دی ئەم دنیایە وێران دەبێت...!!»... دایکم بەپێچەوانەوە ئەوەندە گەشبین بوو، گاڵتەی لە نەهامەتیەکان دەهات... ئەو ئەگەر لەبەر نەگونجانی زمان نەبووایە، دەیوت: «پێنج ڕۆژی ڕووناکی دیکە

دەتانبەمە بازاڕ و جلوبەرگی جوانتان بۆ دەکڕم... حەوت ڕۆژی گەشی تر دەچین بۆ ماڵی خاڵتان... دە ڕۆژی خۆشی دیکە لە سەیرانین»... دایکم پێی دەوتین ئەگەر چاوەڕێی هەر شتێک بووین، ئەوا دوو سەری خۆشی بۆ دانێین، بۆ ئەوەی هاتە دی و نەهاتە دی، هەر دڵمان پێی ئاسوودە بێت... کاتێ نایەتە دی، دەبێت بیر لە کۆمەڵێ شت بکەینەوە، کە ئەگەر بهاتایەتە دی، باش نەدەبوو... وەختێ دەتەوێت بەسەر ئەو گردە زۆر زۆر بەرزە بکەویت و کووپە ئاڵتوونەکە بهێنیت، لە نیوەی ڕێگا جەردەیەک بەگوللەی تفەنگ پەنجەیەکی قاچت دەشکێنێت و بەرەو خوارەوە تلۆرت دەکاتەوە، نابێت پێت ناخۆش بێت و ئاخ و ئۆف هەڵکێشیت، چونکو جەردەیەکی دیکە کەمێ لە سەرووتر نیشانی لە قاچت دەگرت و دایدەڕژاند... ئارامت بێ پەنجەیەک هیچ نییە و زوو برینەکەی سارێژ دەبێت... ئەگەر ئەمجارەیان جەردەیەک قاچی شکاندی، دڵت تەنگ نەبێت و تەما لە خەزێنەکە دامەنێ، چونکو جەردەیەکی دیکە لە سەرووتر پەراسووی دەپێکای... قاچێک هیچ نییە و ورەت نەڕووخێ... ئەوا چاک بوویتەوە و سەرکەوە... پەراسوویان شکاندی...؟! قەی ناکا، کەس بەپەراسوو نەمردووە... بەس نەبوو ئەو جەردەیەی سەرووتر دڵی نەپێکای و کۆتایی بە ژیانت نەهێنا... گوێی مەدەرێ بەقوربانت بم... نەمردوویت و ماویت... هاکە چاک بوویتەوە و ئەمجارەیان گورجتر لە جاری پێشوو سەرکەوتیتەوە...!! بەڵام دایکم لەبەر ئێمە ئێجگار ئاوا خۆی گەشبین پیشان دەدا، ئەگینا لە ناخەوە خەفەتی دەخوارد و لە زۆر شت نارازی بوو... وابزانم جار جار بەدزییەوە چ لە پەناوپەساری ماڵەکە و چ لای نەنکم دەشگریا... ئێمە لەنێوان دایکێکی زۆر گەشبین و باوکێکی ئێجگار ڕەشبینیدا تیا مابووین... یەکێ لەو کارەساتانەی باوکم لێی دەترسا، نەمانی ئاو بوو، بۆیە حەزی دنیای لە باران دەکرد... لە هەموو شتێکی دیکەی ماڵەکە زیاتر دڵی بەو بەلووعەیە فێنک دەبووەوە... جا کاتێ ئاو دەبڕا، شپرزە دەبوو و بەدەم ئاخهەڵکێشانەوە دەیوت:

– تەواو...!! باوەڕناکەم جارەشکە ئاوی لێ بێتە خوارێ.

هەروەها دەیوت دنیا لە تەواوبوونە، چونکە خەڵک ڕۆژ بەڕۆژ زۆر دەبن و جێگامان لەسەر زەوی نابێتەوە... «هۆڵێکی گەورە بێننە بەرچاوتان، کە ڕەوەیەک ئەسپ تێیدا دەژین... خۆراکی ئەو ئەسپانە تەنها زەوییەکەی ژێریانە و ڕۆژ بەڕۆژ دەیخۆن... دەیخۆن و هەڵی دەکۆڵن... تا دەگەنە جێگایەک، کە بۆ خواردن دەست نادات... ئیتر یەکتر دادەپڵۆسن و قڕانیان تێدەکەوێت... یان هەر زوو دیوارەکان، ژێریان ڕۆدەچێت و بەسەریەکدا دەڕمێن»... دوایی زانیم ئەو تیۆریەی باوکم لەگەڵ ئەوەی «ماڵتۆس»دا ئەوەندە جیاوازییان نییە، کە پێی وایە مرۆڤ لە چاو خۆراکدا دوو بەرابەر زیاد دەبێت، بۆیە شەڕ کارێکی ڕەوایە... باشە باوکم ڕقی لە جەنگە.

دایکم هەمیشە ڕەخنەی لێ دەگرت، کە ئەوەندە خەفەت دەخوات و زەندەقی لەم دنیایە چووە... هەر چۆنێ بێت لەگەڵ بەستنی پەیمانی یانزدەی ئازاردا کەمتر هەستی بەترس دەکرد... بۆ یەکەم جار قسەی دایکمی لە گوێ گرت و بەیارمەتیی «خاڵم جەوهەر» پارچە زەوییەکی کڕی... دیارە باوکم بەبێ پرسی ئەو خاڵەم زەحمەت بوو هیچ شتێکی بکردایە و ئەویش بەڕاستی هەمیشە پشت و پەنای ئێمە بووە... تا ئێستاش هەر سوێند بەسەری ئەو دەخۆین و لە دڵەوە خۆشمان دەوێ... ئیتر خانوویەکی چاکترمان بنیات

نا و لەوەی «سەیداوە» گوێزامانەوە... من لەوێ کۆمەڵێ هاوڕێی ترم پەیدا کرد، کە زۆربەیان کوڕی کۆنتەراتچی و مامۆستا و فەرمانبەر و لێپرسراوی گەورەی شۆڕشی ئەیلوول بوون... دواتر باوکم هەر بەیارمەتیی ئەو خاڵەم لەناو بازاڕدا دووکانێکی قوماشی کردەوە و باری دارایییمان زۆر لە جاران چاکتر بوو... لەو گەڕەکە تازەیە، کە نەماندەزانی سەر بە«ئیسکان»ین، یان «سەیداوە» و کۆڵانەکەی ئێمە ڕێک لە بەرامبەر «حەمامی ئیسکان» بوو، من هەمیشە باسی ئەو گەڕەکە کۆنەی خۆمان و خەڵکەکەیم بۆ منداڵانی هاوڕێم دەکرد... چیرۆکی سەیر سەیرم هەڵدەبەست و هەمووویانم دەخستە پێکەنین... ئەمە سەرەتای دەستپێکردنی چیرۆکی منە، بەڵام بەشێوەی زارەکی، نەک نووسین... دەمودەست دەستم پێ دەکرد و ڕووداوەکانم دەچنی، بەبێ ئەوەی پێشتر بیرم لێ کردبنەوە... هەمووشیان سیمایەکی کۆمیدییان هەبوو... وا چاکترە بڵێم من درۆم هەڵدەبەست و باسی ئەو شتانەم دەکرد، کە نەمتوانی بوو وەکو هەر منداڵێکی تر لە واقیعدا سەربەستانە پراوەیان بکەم... دایکم لەوە تێنەدەگەیشت و هەر زوو زوو سەرزەنشتی دەکردم.

«من و وشیار قوفڵی دووکانێکمان شکاند و چووین نوقڵ و مێزەڵدان و شتی تر بدزین... گوڵەبەڕۆژەمان چنگ چنگ نەدەکردە گیرفانمانەوە، بەڵکو لە پێشدا بەپیاڵە دەمانپێوا... وشیار بەمنی دەوت:

– خێراکە دەی پیاڵەکەم بدەرێ... تۆ زۆرت دزیوە، ئینجا نۆرەی منە.

دوایی وشیار ویستی نۆکی برژاویش بدزێت... لێی پرسیم:

– پیاڵەی بەچەندە...؟

من وتم:

– نازانم

ئەو وتی:

– خۆزگە دەمانزانی، ئەویشمان دەهێنا.

ئێمە تەنها ئەو شتانەمان دەدزی، کە نرخەکانیمان دەزانین»

ئەمە یەکێک بوو لەو چیرۆکانەی من هەڵم بەستبوو... بێگومان بۆ منداڵێکی پۆلی دوو و سێی سەرەتایی هونەر بوو... بەڵام ئەو هونەرە هی باوکم بوو، نەک هی من... ئەو باوکەی بێجگە لە کتێب و قوتابخانە هیچی دیکەی پێ ڕەوا نەدەبینیم... من لە کتێبخانەی قوتابخانەشدا زوو زوو کتێبی چیرۆک و هی نوکتەم قەرز دەکرد و دەمخوێندنەوە... هەروەها کتێب و گۆڤاری ئامۆزاکانم لە تاقەکە دادەگرت و بەسەعات خەریکیان دەبووم... شیعری شۆڕشگێڕییم پێ خۆش بوو و لەبەرم دەکردن... بەتایبەتی ئەوانەی بە«بارزانی»یاندا هەڵدەوت... لە گەڕەک بەدەنگی بەرز دەمووتنەوە و منداڵانی تر چەپڵەیان بۆ لێ دەدام... حەزم زۆر لە نیگارکێشان دەکرد... لە پۆلی یەکەم هەر کارتۆن و پارچە کاغەزێکم دەستکەوتایە، نیگارم

لەسەر دەکێشان... باوکم زۆری پێ ناخۆش بوو و کارتۆن و کاغەزەکانی لێ دەسەندم... کتێبەکەی دەدامێ و دەبووایە بیخوێنم... دەگریام و بەقوربانیان دەبووم، بەڵام بێسوود بوو... ئەوەندەم حەز لە نیگار بوو، کەچی هیچ تیایدا سەرکەوتوو نەبووم... هەرگیز نەمدەزانی کۆترێکی جوان، سەری کچێکی ڕۆحسووک، درەختێکی سنەوبەر بکێشم... جارێکیان وێنەی قوتابخانەکەمانم کێشا و پیشانی باوکمم دا... ئەو قاقایەکی لێ دا و بەگاڵتە پێی وتم:

– ئەوە مەکتەبە، یان تەرەی مشکیە...؟!

ئەوەندەی بەو قسەیە سەرسام بووم، نیو ئەوەندە دڵگران نەبووم... بیرم لە جیاوازیی نێوان قوتابخانە و تەڵەی مشک دەکردەوە و لە خەیاڵی خۆمدا بەراوردم دەکردن... بووە مەراقم و هەوڵم دەدا لێی تێبگەم...(٤) وازم لە نیگار نەدەهێنا و خۆشیم دەویست... دەمویست لە ڕێی نیگارەوە تەعبیر لە خەمەکانی ناخم بکەم و ببمە هونەرمەند... دواڕۆژی خۆمم لەوێدا دەبینی... وامدەزانی تەنها نیگار دەتوانێت ئەو هەمــوو هەورە چرەی دڵم ڕامـاڵێت و ناخم بکات بەڕۆژیارێکی ئەبەدی... ئەویش خۆشیدەویستم و لە پێناومدا دەمرد، بەڵام هەر دەتوت هێزێکی نهێنی چاوی پێمان هەڵنایەت و لە یەکترمان دووردەخاتەوە... ئەو هێزەی ڕقی لە من و لە نیگاریشە و ناهێڵێت ببمە هونەرمەندێکی بەناوبانگ، بگرە دەیەوێت ناوی خۆم و هی «کاکەسوور»یش بەتەواوی بسڕێتەوە و لە بیر دۆستە هەرە نزیکەکانمان بەرێتەوە... بۆیە هیچ لە نیگار فێرنەدەبووم و نەیدەتوانی دڵخۆشم بکات... ڕۆژ بەڕۆژ خەمی فێرنەبوونی نیگارکێشان بڕستی لێ دەبڕیم و ترسی دەخستە گیانمەوە... نازانم بۆچی وا لە دڵم چەسپی بوو، ئەگەر نەبمە نیگارکێشێکی لێهاتوو، هەر بەمنداڵیی دەمرم و دایک و باوکم لە تاوا شێت دەبن... چ دەنگێکی غەیبیانە ئەمەی چپاندبووە گوێچکەمەوە و گیانمی وەکو حەوزی ماسی پڕکردبوو لە وردەماسیی مەرگ... بەو منداڵییەی خۆمەوە هەستم بەپیریی دەکرد و تارماییی مردن وێنەی دەزوولەی باریکی جاڵجاڵۆکە قاچزبرەکانی سەر دیواری لووسی قوتابخانە تێکەڵی هێڵە ڕەش و سپییەکانی بەرچاوم دەبوون... نەشمدەتوانی ئەو هەستەی خۆم دەربڕم و لە کەسی بگەیەنم... نەخشی سەر مافووری ژووری دانیشتنەکەمانم زۆر بەلاوە جوان بوو و دەمویست لاساییی بکەمەوە... «نازخان»ی پووری دایکم ژنێکی ڕۆحسووکە و خۆشەویستی هەموومانە... بەو دڵە پاکەیەوە، کە پێشبینیی داهاتووی دەکرد و شارەزاییەکی سەیری لە خوێندنەوەی ناخی بنیادەمدا هەبوو، سەری بادەدا و بەشێوەیەکی چەند بڵێی سەیر پێی دەوتم:

– وازبینە کوڕی شیرنم... ئەتوو و ئەوەیان نەگۆتیە...!!

من لە لەرەکانی ناو دەنگی هەستم بەترسێکی گەورە دەکرد و خەیاڵی تۆقێنەر ئابلۆقەیان دەدام... بەڵام پوورە نازەنینەکەی دایکم ڕاستی دەکرد و مەحاڵ بوو من تیایدا سەرکەوم... ئیتر زانیم من و نیگاریان نەوتووە و نائومێدانە وازمان لە یەکتر هێنا... «ناز خان» ڕقی لە نیگار نەبوو و بەقەدەر دنیا خۆشی دەویست، بەڵام ئێمەی بەشایانی یەکتر نەدەزانی و دواڕۆژی منی لەودا نەدەبینی... پێی وابوو نیگار هەرگیز نابێت بەئاشنای من... کوڕێکی گەورەی دراوسێمان لەو گەڕەکە تازەیە «حەیدەر ئەحمەد»ی ناو بوو و بەڕاستی نیگارکێشێکی بەتوانا بوو... من لەسەر دیواری حەوشەی نێوانمانەوە لە دەستی ئەو

هونەرمەندەم دەڕوانی و بیرم لە نائومێدییەکانی خۆم دەکردەوە... ڕەنگەکان وەکو موگناتیس ڕایاندەکێشام و لەناویاندا گەوزم دەدا... کاتێ دەهاتمە دەرێ و لە ئاوێنەی خەیاڵی خۆمدا، لە سیمام وردەبوومەوە، تەواو گۆڕابووم و لەوەی جاران نەدەچووم... کەس نەیدەناسیمەوە و وەکو پەیکەری ئێسقانی دەعبایەکی خورافی دەکەوتمە بەرچاویان... هاوڕێیانی گەڕەکە تازەکەم سەرسام و ئەبڵەق لێم ڕادەمان و هیچیان بۆ نەدەوترا... پێم دەوتن: ڕزگار، عومەر، دڵشاد، فەریاد، یوسف، ڕەمزی، کەمال، ئەکرەم، شوان، سەباح، سوبحی، عەدنان، ڕێبوار، سەرکەوت، گۆڤەند، کۆشش ئەوە منم... کاروانم... نیگارکێشە دۆڕاوەکەم... گوێیان لە دەنگم نەدەبوو و شتێکیان لەو سیما ئەبڵەقەیان نەدەگۆڕی... بۆ گەڕەکە کۆنەکەمان دەگەڕامەوە و ئەوانیش نەیاندەناسیمەوە... لە دەرگاکانم دەدا و لێیان نەدەکردمەوە... دواجار خۆم دەخزاندە باوەشی ناسکی پوورە وریا و ئازیزەکەی دایکم و لەوێدا دەست و قاچەکانم گرمۆڵە دەکردن... هەڵدەلەرزیم و دوای ماوەیەک خەوم لێ دەکەوت... خەونم بەچوار نیگارکێشی گەڕۆکەوە دەبینی، کە لەسەر ڕووی ئاوێنەکەی خۆماندا دەستەیەک سەرباز چاویان بەپەڕۆی وەکو کاژی مار دەبەستن و گوللەبارانیان دەکردن... بۆیەی ناو کۆڵەپشتیان تێکەڵی خوێنیان دەبوون و بەسەر خاکی هەمیشە شێداری ئەو ئاوێنەیەدا دەڕژان... سیمای نەینۆک دەگۆڕا و دیمەنێکی چەند بڵێی تۆقێنەری هەبوو... شەوان لەو گەڕەکە تازەیە بیرم لێی دەکردەوە و ترس دایدەگرتم، کە ئەوسا چۆڵ بوو و زیاتر لە لادێ دەچوو.

ئەو گەڕەکە تازەیەمان زۆر لە کۆنەکە جیاواز بوو... تەنانەت شێوەی قسەکردن و هەڵسوکەوتەکانیشیان لە یەکتر نەدەچوون... لێرەدا ئەو ساکارییەی ئەوێیم نەدەبینی و پەیوەندییەکان بەجۆرێکی تربوون... زۆر شت هەبوون لەولا عەیب بوون و لێرە ئاسایی، هەروەها بەپێچەوانەیشەوە... ئێوارەیەکیان لە کۆڵان خورمام بەدەستەوە بوو و دەمخوارد، کە باوکم لە «بەغدا»وە هێنابووی... منداڵانی دراوسێمان یەکەمجار بوو دەیانبینیم، کەچی بێشەرمانە داوایان دەکرد... منیش دەمدانێ و زۆریشم بەلاوە سەیر بوو... لەولا ئەمە کوفرێکی گەورە بوو... تەنانەت ئەگەر خاوەنی شتەکەش بیدایتایە، هەر نەدەبووایە وەریگریت... وردە وردە منیش فێربووم وەکو ئەوان، کاتێ شتێکم بەدەست منداڵێکەوە دەبینی، داوام دەکرد.

بەزمانی شفرە لەگەڵ یەکتردا دەدوان، کە پێیان دەوت «ئەزە وەزە» و لە دوای هەر بڕگەیەکدا پیتێکی «ز»یان دادەنا... سەرەتا لێی تێنەدەگەیشتم و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکردم... جنێو نەمابوو بەخۆم و بەدایکمیان نەدابێ، بەڵام دوای چەند ڕۆژێ فێری بووم... ئینجا لەگەڵ خوشکە گەورەکەم و برا بچووکەکەم قسەمان پێی دەکرد، بەتایبەتی من و براکەم، کاتێ دەمانویست نهێنیەکانمان لە باوکمان بشارینەوە.

هەندێ دابونەریت لێرەدا هەبوون، کە لەوێدا نەمبینیبوون... شتی خورافیی وایان دەوت، هەرگیز لەمەوپێش نەمبیستبوون... هەمووی چەند ڕۆژێ بوو گوێزابوومانەوە، کاتێ لە دایکی کوڕێکی هاوڕێم هەقایەتی «وازیزە»م بیست و لێی ترسام... گوایە ئافرەتێکی زۆر ناشیرین و دزێوی ئەفسانەییە و هەمیشە حەزی لە شەڕ و ئاژاوە کردووە... دڵی بەوە تەنگ بووە شوێنێک تەبایی و ئارامیی تیابووبێت و خێرا هەوڵی داوە بیشێوێنێت... دوو پێی خستبێتە هەر ماڵێکەوە، دەمودەست شەڕی تیادا هەڵگیرساوە و بەکارەساتێکی گەورە کۆتایی پێ هاتووە... «وازیزە» لە دوو بڕگە پێکهاتووە «وا + زیزە»، واتە وا

تۆراوە... منداڵ بێ دایک و باوک ماونەتەوە و بەهەتیوی ژیانیان بردۆتە سەر... «وازیزە» کوڕێکی هەڵخەڵەتاندووە و شووی پێ کردووە، کە لە خێزانێکی زۆر باش بووە و دایک و باوکی لە تایەفەی فریشتەکان بوون... دەرگایماڵیان هەمیشە بۆ میوان لەسەر پشت بووە و تیایدا خزمەتی خەڵکی نەخۆش و پەککەوتەیان کردووە... دڵپاک و بێ وەی بوون و نەیانزانیوە ڕق و بوغز چییە، بەڵام «وازیزە» سەر لە مێردی و کەسوکارەکەی دەشێوێنێ و ئەوانیش لە خشتە دەبات... ناویان دەزڕێنێت و تووشی دەیان کارەساتیان دەکات... بەسیحر مێردەکەی دەگۆڕێت و گیانی پڕ دەکات لە خراپە... بواری نادا بەخۆیدا بچێتەوە و بگەڕێتەوە سەر دۆخی پێشووی... دواجار «وازیزە» دەچێتە ماڵی پیاوچاکێک و ژنەکەی فریو دەدات... پیاوچاک لە سەفەرە و بەدڵی خۆشەوە دەگەڕێتەوە... کاتێ دەبینێت ژن و منداڵی بەجێیانهێشتووە، شێت و هار دەبێت و دەشزانێت ئەوە ئیشی «وازیزە»یە... لای ئەم و ئەو قسەی ناشیرینی پێ دەڵێت و سەربردەی ژیانی بۆ خەڵک دەخوێنێتەوە... دووعای لێ دەکات و سوودی نابێت... ئیتر دەردەکەوێ ئەویش پیاوچاک نییە و تەڵەکەبازە... بەدوای فێڵێکدا دەگەڕێت و دەیدۆزێتەوە... داوای لە ژنانی ئەو شوێنە کردووە هەر یەکە و مێردەکەی بکاتە قەلاندۆشکانی و لە بەرچاوی ئەودا بنی پێکانیان بەزمان بلسنەوە، ئیتر «وازیزە» لە داخا شەق دەبات و دەمرێت... بەڵام ڕۆحە نەگریسەکەی بەزیندوویی دەمێنێتەوە و لە شێوەی کەسانی خۆشەویست و نزیکی خێزانەکە خۆی بەماڵدا دەکات... فریویان دەدات و دەیانخاتە سەر کەڵکەڵەی شەڕەوە... فێریان دەکات چۆن پەلاماری مێردەکانیان بدەن و لەبەر چاوی خەڵکدا بیانشکێنن... جا ئەگەر ئەو ژنەی هەستی پێکرد، ئەوا دەبێت خێرا بنی پێکانی هاوسەرەکەی بلسێتەوە، بۆ ئەوەی قسەکانی ئەو لە خەیاڵی بچنە دەرەوە و ماڵیان وێران نەبێت شەوێکیان دایکم و باوکم بووە قرەقڕیان و دەم و لچیان بەیەکدا دا... من زۆر ترسام «وازیزە» هاتبێتە ماڵەکەمان و وێرانی بکات... هەڵدەلەرزیم و چاوم بۆی دەگێڕا... ڕەنگم بەبەرەوە نەمابوو و نەمدەزانی دڵم خاو یان خێرا لێدەدات... هەرچۆنێ بوو دەمم بردە بن گوێچکەی دایکم و بەچپە پێیم وت، کە تا زووە باوکم بکاتە قەلاندۆشکانیەوە و بەزمان بنی پێکانی بلسێتەوە... ئەم ئەو چیرۆکەی نەبیستبوو و بەحەپەساویەوە نیگای چاوە تووڕەکانی تێبڕیم... لێم ڕادەما و نەیدەتوانی هیچم پێ بڵێت... من ئەوەندەی تر زیرەم کرد و چاوەڕێ بووم «وازیزە» لەپڕ لە شێوەی پوورێکی خۆشەویستم، مامۆژنێکی ڕۆحم، خاڵۆژنێکی ئێسکسووکم بێتە ژوورێ... یان لە پەنا پەردەی پەنجەرەوە سەر دەربێنێت و پەلامارمان بدات... هەمووومان بخنکێنێت و ماڵەکەمان لەسەر نەخشەی ئەو شارە بسڕێتەوە... ناچار بەدەم گریانێکی بەکوڵەوە لە دایکم پاڕامەوە و ئەو پیامدا هەڵشاخا:

– ئەوە چییە ئەو قسە بێ سەروبەرانە...؟! ئەو دەردەم بداتێ و لە قیلمقاچێشی بکەم...؟! بنی پێی بلێسمەوە...؟! لۆ چ بووە...؟!

دوایی کاتێ ئاشتبوونەوە و من چیرۆکەکەم گێڕایەوە، هەر پچڕان لە پێکەنینا... دایکم بەتەمسیل و بەهونەری پانتۆمایم، نەک بەڕاستی باوکمی دەکردە قەلاندۆشکانیەوە و بەدرێژایی ژوورەکە دەیگێڕا... بەقەستی زمانی بەبنی پێکانیدا دەهێنا و قاقای لێ دەدا... دواییش بۆ «پوورە ڕەحمەت» و «پوورە

سەنیە»ی دراوسێ کۆنەکانمانی دەگێڕایەوە و کاتیان لەگەڵدا بەسەر دەبرد... کەچی هەر خۆی فێربوو وەکو ژنانی دیکەی گەڕەک، کاتێ ئێمە لەگەڵ یەکتر ناخۆشیمان دەبوو و دەنگمان دەگەیشتە دەرێ، بڵێ:

– ئەو مارە زۆری نمایە وێران بی، هەر دەرێی پەنجا وازیزە بەجارەکی ڕوویان تێ کردیە.

ئێمەی منداڵانیش بەمەبەستی تەتەڵەپێکردنی زمان بەیەکترمان دەوت سێ جار بڵێ: «وەرزی وازیزە لە وەریزە، وەزیریش ژنی وەڕزە و زیزە» واتە سەردەمی وازیزە بەسەرچوو و ژنەکەی وەزیریش بێزارە و تۆراوە... لێمان تێکدەچوو و وشەکانمان لێ دەگۆڕان... ئەمە لە پیرەمێردێکی شێلمفرۆشی ڕۆحسووک فێربووبووین، کە عەرەبانەکەی نەخشی جوانی جوانی بەسەرەوە بوو و جار جار هەر لە خۆیەوە و بەشێوەیەکی زۆر سەیر دەیوت:

– ئەو پیاوەی لای خەرکی بەژنەکەی خۆی بڕێ «تەناتیل» ، عەنتیکە نییە ئەگەر هەموو خەرکیش بکاتە «پەناپیل» .

کەسمان سەرمان لەو لوغزە دەرنەدەکرد و لە مانای ئەو دوو وشە سەیرە تێنەدەگەیشتین... تەناتیل و پەناپیل چین و لە کوێ هاتوون...؟! ئەو پیاوە کێیە ئاوای بەژنەکەی خۆی وتووە...؟! لێمان دەپرسی و دەیوت:

– ئەگەر وازیان نەهینا ، ئەوە ڕۆژەک بەدورودرێژی پێتان دەرێم.

ئەوەندەی دیکە دەبووە مەراقمان و نەماندەزانی ئەوانە کێن، کە دەبێ وازبهێنن و واز لە چی بهێنن... بەڵام من لە لەرەکانی ناو دەنگە ماندووەکەی هەستم بەکارەساتێکی گەورە دەکرد و هیوام دەخواست وازبێنن... ئەگەرچی بەوازنەهێنانیان مانای دوو وشەی ئێجگار سەیر فێر دەبووم... دوور نەبوو لەگەڵیدا دەیان چیرۆکی بەتامیشی بۆ بگێڕایناتەوە... من چونکو منداڵێکی تازەی ئەو گەڕەکە بووم، لە هەموویان زیاتر پێی ئەبلەق دەبووم و لە خەیاڵی خۆمدا تاووتوێم دەکردن.

من هەمیشە سەرنجم لەو جیاوازییانەی ئێرە و ئەوێ دەدا و وەکو منداڵێک بیرم لێیان دەکردەوە... زۆربەی خەڵکەکەش نازناوێکیان هەبوو و پێی دەناسرانەوە... ڕووداوی سەیر سەیرم دەبینی و شەوانە تا چاوم دەچووە خەو، پێیاندا دەچوومەوە... هەندێ جار وا دەچووە ئەقڵمەوە، من لە دنیایەکی جیاوازدا دەژیم... ئەوانەی ڕۆژانە من دەیانبینم، لە واقیعدا بوونیان نییە... ئەو کۆڵان و گەڕەکانەی بست بەبستیان شارەزام، لەسەر نەخشەی شاردا نابینرێن... ئەو هەموو ژن و پیاو و منداڵەی، وا دەزانم یەک بەیەکیان دەناسم، لە فایلەکانی سەرژمێرییدا ناویان بەرچاوی کەس ناکەوێت.

ژنێک لەو کۆڵانەی ئەولامانەوە، کاتێ دەچووە «بەغدا» و سەردانی خزمەکانی دەکرد، بەتەنوورە و پێڵاوی بەرزەوە دەچوو... بێگومان ئەمە بۆ ئەو کاتە و بۆ تەمەنی ئەو، کە کیژە گەورەکەی لە دواناوەندیی دەیخوێند و من بەو منداڵییەی خۆمەوە شێتی جوانییەکەی بووبووم، بەشۆڕشێکی گەورە دادەنرا... ئینجا کاتێ دەهاتەوە، بەهەق و ناهەق باسی تەنوورە و پێڵاوە بەرزەکانی دەکرد... داماوە لەسەر یەکێ لە شەقامەکانی «بەغدا»دا کوڕە چوار ساڵانییە جوان و ڕۆحسووکەکەی لێ ون بوو و هەر بەجارێ ئاگای لە

دنیا بڕا... هاتەوە و ئاوا بۆ ژنانی گەڕەکی گێڕایەوە:

«وا لەسەر ئەو شەقامە بەو پێڵاوە بەرزانەوە دەڕۆم و تەنوورەکەشم لەبەر دایە... دەڕۆم و بەو تەنوورە و پێڵاوە بەرزانەوە داڵغەم لێداوە... بەو تەنوورە و پێڵاوە بەرزانەوە کاتێکم زانی کوڕەکەم دیار نییە... بەو پێڵاوە بەرزانە و بەو تەنوورەیەمەوە خوێنم وشک بوو و زمانم گۆی نەدەکرد... وا بەو پێڵاوە بەرزانەوە ڕادەکەم و تەنوورەکەشم هەر لەبەر دایە... ئەی خوایە من بەو پێڵاوە بەرزانەوە ڕوو لە کوێ بکەم و بەو تەنوورەیەمەوە پەنا بۆ کێ بەرم... خەڵک سەیرم دەکەن و من ئەو تەنوورەیەم هەر لەبەر دایە... قاچم لەناو ئەو پێڵاوە بەرزانەوە ئارەقیان کردۆتەوە... بەعەرەبی بەو تەنوورە و پێڵاوە بەرزانەوە لێیان دەپرسم، ئاخۆ کوڕەکەمیان نەدیوە... دوایی بەو تەنوورە و پێڵاوە بەرزانەوە لەسەری کۆڵانێکدا دیم و دەگریا... بەو پێڵاوە بەرزانەوە ڕام کرد و بەو تەنوورەیەمەوە خۆم گەیاندە لای... وەی دایکت بەو تەنوورە و پێڵاوە بەرزانەوە بەقوربانت بێ».

خەسووی ئەو ژنە «فاتم»ی ناوبوو و بە«فاتیوو» بانگیان دەکرد... ماوەیەک نەخۆش بوو و وتیان دەمرێ... بردیانە دکتۆر و ئیشاعەیان بۆ گرت... دوای ئەوە هەر کاتێ یەکێ لێی بپرسیایە، ئاخۆ لەگەڵ نەخۆشیەکەیدا چۆنە، ئەو بەشێوەیەکی زۆر سەیر دەستە چرچ و لەرزۆکەکانی بۆ پێشەوە درێژ دەکرد... بەپێچەوانەی چەپڵەلێدان دەیجووڵاندن و بەنەغمەیەکی زۆر خۆش دەیوت:

– لەوەتی ئەو ئیشاعەیان گرتیمە، بەرا و قەرام لێ نمایە.

ئیتر لەمەوە بڵاوبووەوە و خەڵک وەکو نوکتەیەکی خۆش دەیانگێڕایەوە.

«فاتیوو» هەر کاتێ لە ڕادیۆ گۆرانییەکی خۆش لێبدرایە، دڵی نەدەهات گوێی لێ بگرێت، بۆیە خێرا دەیکوژاندەوە و بۆ کوڕەکەی هەڵدەگرت... ئێوارە لە دووررا بەپیریەوە دەچوو و پێی دەوت گوێی بداتێ... دایدەگیرساند و شتێکی دیکەی دەبیست... تووڕە دەبوو بەگۆچان وەردەگەڕایە گیانی کوڕەزا هارەکەی:

– هەی زیڕە لە کونی چاوت دا، دەستت گەیشتە ئەوەش...!!

بووکە شارستانەکەی لە سەری خۆی دەدا و دەیوت:

– هەتا ئەو پیرەژنە کەمزانە لەو ماڵەی بی، کەس بەهیچمان نازانی.

* هەر لەو کۆڵانە ماڵی مەلایەکی خواپەرست دوو سێ خانوویان بەکرێ دابوو... ئەو مەلایە لەسەر شێوازی ڕێزمانی عەرەبی قسەی دەکرد... یەکێ لە کرێچییەکانی ناوی «ئەبوبەکر» بوو و برادەری زۆر نزیکی ئەو بوو... جا لە زمانی عەرەبیدا، بێگومان لە گراماتیک و نووسین، نەک لە قسەکردنی ڕۆژانەی خەڵکدا، «ئەبوبەکر» و هەموو ئەو ناوانەی تر، کە بە«ئەبو» دەست پێ دەکەن، بەپێی حاڵەتەکانی «رفع» و «نصب» و «جر» دەگۆڕێن... ئەو ئاوا باسی «ئەبوبەکر»ی کرێچیی خۆیانی بۆ خەڵک دەکرد: «جاء أبوبکر: ئەبوبەکر هات»... «رأیت أبابکرا: ئەبابەکرم بینی»... «سلمت علی أبی بکر: سەلامم لە ئەبی بەکر کرد»... ئەبوبەکر پیاوێکی باشە «رفع»... ئەبابەکرم خۆشدەوێ «نصب»... کرێی خانووم لە ئەبی بەکر وەرگرت «جرررر»...... ژمارە و ژمێردراو «عدد و معدود» لە زمانی عەرەبیدا جاری وا هەیە تەبان و

جاری واش هەیە دژن... بۆ نموونە لە «سێ»وە تا «دە» بەپێچەوانەی یەکترن... ئەگەر ژمێردراو نێر بێت، پێویستە ژمارە مێ بێت، بەپێچەوانەشەوە... دەوترێت: «أربعە أولاد»، چونکە ژمێردراو نێرە... «خمس بنات»... ئەو مەلایە دەیوت: «پێنجە خانووم هەیە»، چونکە خانوو «دار» لە زمانی عەرەبییدا نێرە.

وتمان «ئەبوبەکر» کرێچیی ئەو مەلایە بوو و زۆری خۆشدەویست... نان نەبوو بیخوات و بەکولەمەرگی دەژیا... جلوبەرگی بۆ خۆی و بۆ منداڵەکانی پێ نەدەکڕا و خەون و زیندەخەونیان بەگۆشتەوە دەبینی، بەڵام پەند و چیرۆکە خۆشەکانی مەلا دەیانتوانی هەموو ئەو نەهامەتییانەی بیر بەرنەوە... ئەو جارە چەند گریا و چۆن هەردوو دەستە زبرەکانی گرت بەچاوە ماندووەکانیەوە، کاتێ ئەو وتی، گوایە لە سەردەمێکی زوودا موسڵمانان زۆر یەکتریان خۆشویستووە و وەکو برا ژیاون... پیاوێکی هەژار بەرخێکی قەڵەوی هەبووە و ویستیویەتی سەری بڕێت، بەڵام وای نەکردووە و داویەتی بەدراوسێکەی... ئەویش دڵی نەهاتووە بیخوات و بەموسڵمانێکی دیکەی بەخشیوە... بەم شێوەیە هەموو ماڵەکانی کردووە و دواجار بۆ خاوەنەکەی گەڕاوەتەوە، چونکە لە هەموویان هەژارتر بووە... باوکم هەر جارێ «ئەبوبەکر»ی دەبینی، لێی دەپرسی، ئاخۆ کەس بەرخی قەڵەوی بۆ نەناردووە... ئەویش دەیوت، ئەگەر بۆشی بێت، نایخوات و دەیداتە کەسێکی تر... ئینجا باوکم پێی دەوت:

– وەڵڵا حەز دەکەم بیدەیە کەسەکی لە خۆت فەقیرتر بی، هەرچەند هەموو دنیای بگەڕێی بەشەرەکی نابینیەوە ئەوەندەی توو دەستکورت و بەدبەخت، بەرام وا لە بەر چاومە کوو لۆ ماریێ مەلا «...»ی دەبەی... ئەتوو قۆچەکانیت گرتیە و ڕایدەکێشی، ژن و مندارەکەشت لە پشتەوە پاری پێوەدەنێن و لە دەرکەی ئاودیو دەکەن.

خزمێکیان تەلەفزیۆنێکی کۆنەی دانێ... ئەوەندەیان نووشتە پێوە کرد، شاشەکەی بەچاکی نەدەبینرا... کاتێکیش تێکچوو، لەم مەرقەد و لەو مەرقەدی پیاوچاکانیان گێڕا و نەهاتەوە سەر دۆخی جارانی... دەبێ ئەوەش بزانین «ئەبوبەکر» شیوعی بوو و سوێندی هەر بە«کانەبی گەورە» دەخوارد، کە یەکێک بوو لە لێپرسراوەکانی حیزب و ئامۆزای دایکمە... لە ڕۆژگارە هەرە سەختەکاندا واز لە گاڵتەوگەپ ناهێنێت و ژیانی لەپاڵ ناخۆشییەکاندا، پڕیەتی لە بەسەرهاتی سەیر سەیر... هەندێ لە خزمەکانم پێیان وایە من لەمەیاندا لەو دەچم.

ماوەیەک یەکێ لە خانووەکانی ماڵی مەلا چۆڵ بوو و ڕۆژێک پیکابێک لە بەردەرگای وەستا، کە دواوەی هەندێ کەلوپەلی خراپی ناوماڵی تێدا بوو و بەپەت بەستبوویانن... پیاوێکی پۆشتەی گەنجی قۆز بەکراس و پانتۆڵێکی کەشخەوە دابەزی و لەگەڵ شوفێرەکە کەلوپەلەکانیان دادەگرت... ئەو کابرایە جار جار هاواری دەکرد:

– فایزە ئەتوو لە ژۆرێ دانیشە و هەقت بەسەر هیچدا نەبی... وەرە دلێر ئەو کورسیەی ببە... دەی سەنگەر ئەتووش ئەو بەتانی و لێفانە بگەینە ژۆرێ... دڵپاک کچم ئاگات لەو ئاوێنەیەی بی، نەیشکێنی.

ئێمە هەمووومان حەپەسابووین و لە یەکترمان دەڕوانی... ئاخر نە ژنمان دەبینی و نە منداڵ... پیاوێکی

ئاقڵ و تەواو... لە ڕوخسار و جلوبەرگیدا دیارە، کە نەخەڵەفاوە... خۆ ئێمە بەچاوی خۆمان دیمان بەتەنیا لە پیکابەکە دابەزی و بەکلیل دەرگای خانووە چۆڵەکەی کردەوە... ئەی ئەو ناوانە چین ئەو بانگیان دەکات...؟! ئەو قسانە چین گوێمان لێ دەبن...؟! هەر دەڵێی بەڕاستی ئەوانی لەگەڵدایە:

– ئەوەت پێ ناچی دلێر... وازی لێ بینە لۆ خۆم بابە... لەگەر سەنگەری برات ئەو کارتۆنە کتێبەی داگرن و لە هەیوانێی دانێن... دڵپاک برۆ لە ژۆرێ لەجیاتی داکت بەرە بەرە چشتەکان ڕێک بێخە... مەهێلە ئەو دەست لۆ هیچ چشتەکی قورس ببا.

تا دەهات زیاتر سەرمان سوڕدەما و نەشماندەتوانی هیچ شتێکی لێ بپرسین... پیکاب بەتاڵ کرا و شوفێر ڕۆیشت... ئەو دەرگای داخست و هاوار هاوارەکەی دەگەیشتە کۆڵان و ماڵەکانی دراوسێی... لەسەر سک پاڵکەوتین و لەژێر دەرگاوە ڕوانیمانە ناو حەوشە و ژوورەکان... لەو زیاتر کەسمان نەدەبینی و لە بەرخۆیەوە قسەی دەکرد:

– وریا بن چاوەکانم ئەو پیارە و بەرداغانە نەشکێنن... فایزە چەند جارت پێ بڕێم ئەتوو چشتی قورس هەرمەگرە... ئەگەر ناو جامخانەی کانتۆرەکەی ڕێکدێخی، ئەوە قەیناکە، دەنا لەسەر ئەو کورسیەی دانیشە و دەست لۆ هیچ مەبە گیانەکەم.

«دڵشاد»، کە لە هەموومان گەورەتر بوو و لە ئێمە چاکتر لە دنیا تێدەگەیشت، وتی:

– دیارە پلکە فایزە منداڵی لە زگیە... داکی منیش وەکی نەژادی برامی لە زگی بوو، پێیان دەگۆت نابی چشتی قورس هەڵبگری.

تا دەهات زیاتر دەحەپەساین و هاوکات باوەڕمان دەکرد، کە ئەو پیاوە بەتەنیا نییە، بەڵکو ژنێکی دووگیان و کچێک و دوو کوڕی لە تەمەنی ئێمەی هەیە، بەڵام کوان...؟! بۆ ئێمە نایانبینین...؟! ئەمەیان سەیرە:

– پێم نەگۆتی هەقت بەسەر چشتی قورسدا نەبی...؟! پێمان دەکرێ... لۆ پێمان ناکرێ...؟! نەء، ئاوم لۆ مەینە، تێنیم نییە... ئەتوو دانیشە، بەخۆم لەگەر منداران هەمووی ڕێکدێخم.

وا دیار بوو ئەوانیش قسەیان لەگەڵدا دەکرد، بەڵام ئێمە دەنگی ئەوانمان نەدەبیست:

– ئەرێ وەڵڵا کوڕم، ئەمنیش دەرێم خانییەکی باشە و پێدەچی جیرانەکانیشمان مەعقوول بن... نا نا کچم گران نییە، لە بازاڕیش نێزیکە... ئیدی هەروەها دەبی.

کوڕ، هەر کاتێ ماڵێکی تازە دێت بۆ گەڕەک، بیر لەوە دەکاتەوە، ئاخۆ بەکوڕەکەیان دەوێرێت... کچ، دەیەوێت لەوە تێبگات کچی ئەوان ئەوەندەی ئەم عەیارن... ژن هەموو خەیاڵێکی لای ئەوەیە، تۆ بڵێی ژنەکەیان لەم جوانتر بێت... پیاوەکە بەراوردی خۆی و پیاوەکەیان دەکات، خوانەخواستە لەو دەوڵەمەندتر نەبێ... بەڵام ئێمە تەنها بیرمان لەوە دەکردەوە، ئاخۆ ئەو «دڵپاک» و «دلێر» و «سەنگەر»ە بەڕاستی هەن و دەبنە هاوڕێمان... بەڵێ، بوونە نزیکترین کەسمان و هەرگیز لە بیرمان ناچنەوە، ئەگەرچی بەڕاستیش

نەمانبینیبوون... بەتایبەتی کاتێ چیرۆکی باوکیانمان بیست، ئەوەندەی دیکە چوونە دڵمانەوە و حەزمان نەدەکرد بەچرکە لێمان جیابنەوە... کچێکی «فایزە» ناوی خۆش ویستبوو و چووبووە داوای... بەڵام ماڵی باوکی کچەکە ڕازیی نەبووبوون کوڕێکی هەژاری وەکو «عارف تاڵەبانی» بکەنە زاوای خۆیان، ئەگەرچی بەیەکێکیش لە ڕۆشەنبیرەکانی ئەو سەردەمە دەژمێردرا و چەپێکی خوێنگەرم بوو... دوای ئەوەی کچەکە هەر سوور دەبێ لەسەر ئەوەی شووی پێ بکات و ئامادە نییە دەستی لێ هەڵبگرێت، باوک و برای لە قوتابخانەی دەردەهێنن... بەمەش ناوەستن و شەوێک لە خەودا دەیخنکێنن... «عارف تاڵەبانی» نەیتوانی باوەڕ بەمردنی بێنێت و ئیتر بڕیاری دا هەر ئاوا لەگەڵیدا بژی... ڕیکۆردەرێکی خراپی هەبوو و زۆربەی کات گوێی لە گۆرانییە ڕۆمانسییەکانی «فایزە ئەحمەد»ی هونەرمەندی بەناوبانگی میسری دەگرت... گۆرانیی «غريب يا زمن» و «مش كتير علي ألبي» و «حبيتك وبداري عليك» هەر دەتوت لە بنەڕەتەوە بۆ ئەو وتراون و دەیانتوانی پێمان بڵێن عاشقێکی سەرگەردان بووە بەدانیشتووی گەڕەکمان... ئا ئەوەتا پیاوێک لەم ماڵەدا دەژی و ناو خەیاڵەکانی پڕن لە مرۆڤی جوان جوان... خۆی کرێچییەکە و بەهەزار حاڵ دەتوانێ کرێی خانووەکەی بدات، بەڵام لەناو سەریدا سەدان کەس دەژین و بەجوانترین شێوە پەروەردەیان دەکات... بەکۆڵاندا دەڕۆیشت و بەڕێزەوە سەلامی لە گەورە و بچووکیان دەکرد... هەبوون لەو موعاناتەی تێدەگەیشتن و بەگەرمی وەڵامیان دەدایەوە:

– چۆنی کاک عارف...؟ یاخوا هەر باش بی... فایزە کووە...؟ خۆ نەخۆش نییە...؟! مندارەکانت باشن...؟!

بەڵام هەندێکیان گاڵتەیان پێ دەکرد و لە قاقای پێکەنینیان دەدا... ئەو گوێی پێ نەدەدان و بەڕێگای خۆیدا دەڕۆیی... بۆ ژنە خۆشەویستەکەی و منداڵە ڕۆحسووکەکانی دەسووتا و بەچاکترین شێوە لەناو خەیاڵەکانیدا بەخێوی دەکردن... ئەو دەبووایە بەردەوام دوو شت بسەلمێنێت... یەکەمیان بۆ خۆی، کە تا ماوە لەگەڵ «فایزە»دا دەژی و بەچرکە لەبیری ناچێتەوە... دووەمیان بۆ خەڵک، کە ئەو بەوپەڕی هۆشیارییەوە ئەمە دەکات و نەخەڵەفاوە... هەر بۆیە ئەوەندەی گرنگیی بەجیهانە ناوخۆییەکەی دەدا، دوو ئەوەندەش حیسابی بۆ جیهانی دەرەوە و هاوبەشەکەی دەکرد... جلی کەشخەی دەپۆشی و پێڵاوەکانی بەردەوام دەبریسکانەوە... ڕیشی دەتاشی و عەتری لە خۆی دەدا... قژی لەسەر دوا مۆدێل دەبڕی و بەجوانترین شێوە ڕێکی دەخست... هەنگاوی ڕێک ڕێکی دەنا و بەوریاییەوە سەرنجی لە سیمای خەڵک و شتەکان دەدا... ئاقڵانە دەدوا و بەچاکی دەربارەی مەسەلەکان ڕاکانی دەردەبڕی... ئەو کۆمەڵگاکەی خۆی دەناسی و دەیزانی ئەوان لە ڕێگای ناولێنانەوە دەست بەسەر تاکەکاندا دەگرن... هەر ئەوەندە جارێ بەشێت بانگیان بکردایە، ئیتر لەو جیهانە بەدەریان دەنا و جیهانە تایبەتییەکەی خۆیشی لێ وێران دەبوو.

کاتێ یەکێک خواردنی بۆ دەبرد، ئەو سوپاسی دەکرد و بەلەفزە شیرینەکەی خۆی پێی دەوت:

– ئەو عەزیەتە چییە...؟! ئەوەتە فایزە یاپراغی لێنایە.

– دەزانم، بەس هەر حەزم کرد خواردنی مەش تام بکەن.

– وەرە دلّپاک ئەو شیوەی لۆ داکت ببە... دەستت گیرایە...؟! دلێر، سەنگەر یەکەکتان وەرن کورم.

ماوەیەکی کەم لەوێ مانەوە و بۆ گەڕەکێکی دیکە گوێزایانەوە، چونکە وەکو خۆی دەیوت «فایزە» چیتر حەزی لەو شوێنە نەماوە و ئەویش ناتوانێت دڵی بشکێنێت... «کاک عارف تاڵەبانی» لە حەفتا و چوار یەکێ بوو لە پێشمەرگەکانی هێزی ڕزگاری و شەهید کرا... ژنێکی گەنج و چوار منداڵی هەتیوی لە دوای خۆیدا بەجێهێشت.

* «ئەستیلە مەستەڕە»یش ژنێکی دەمەوەری شەڕانی بوو و کەم پیاو مابوو لە کۆڵانەکەیان بەدەستی ئەو لێدانی نەخوارد بێت... جارێکیان ئەوەندەی لە مامۆستایەکی کرێچی دا، داماوە لە ڕووی نەدەهات خۆی پیشانی خەڵک بدا، بۆیە هەر خێرا بۆ گەڕەکێکی دوور گوێزایەوە... لە سیانزدەساڵی دابوویانە پیرەمێردێک و کچ و کوڕێکی ڕێکوپێکی بووبوو، کە هیچ لە خۆی نەدەچوون... دە دوانزدە ساڵ دوای مردنی مێردە پیرەکەی شووی بەکوڕێکی شاگردفیتەر کردەوە، ڕێک لە تەمەنی نۆبەرەکەی بوو، ئەگەر نەڵێم منداڵتر بوو... لە ڕێگای نێوان هەولێر و مووسڵ ناسی و هەر لەناو پاسەکە هەموو شتێکی لەگەڵ براندەوە... خەڵک دەیانوت: ئای لە ئەستیلە...!! منداڵیی خۆی لەگەڵ پیرێکدا بەسەربرد و پیرییشی لەگەڵ منداڵێکدا... نازانم کێ ئەو ناتۆرەیەی دواخست و بۆ هەتاهەتایە کردیە «ئەستیلە مەستەڕە»، بەڵام بێگومان شارەزاییەکی سەیری هەبووە... من خۆم تا گەورە نەبووم و بەدەم سەرنجدانی ژمارە ورد و درشتەکانی ئەملا و ئەولای سەر ڕاستەکانمەوە زۆرم بیر لێ نەکردەوە، نەمزانی ئەو نازناوە چەند بۆ ئەو گونجاوە... «زرار نەفەق»ی مێردی دووەمی تا بڵێی قۆز بوو و بەڕاستیش خۆشی دەویست... ئەویش بەدڵی بوو و لە ڕەنگورویدا هەستمان دەکرد زۆر لێی ڕازییە، بەڵام ئەوەندە ساویلکە بوو، ڕۆژانە خەڵک پێیان ڕادەبوارد... هەموو نهێنییەکانی نێوان خۆی و ژنەکەی لای ئەم و ئەو دەدرکاند و هەمیشە چوار و پێنج دەوریان دابوو... ئەو شتانەی بەشێوەیەک دەگێڕایەوە، کە دەتوت لە سینەما دانیشتوویت و تەماشای فیلمی ئیرۆتیکیی کوردی دەکەیت... جا کاتێ تووڕە دەبوو، دەنگی هەڵدەبڕی و بەشێوەیەکی زۆر سەیر دەیوت:

– ئەمن مێردی ئەستیلەمە، گەواد نییە بەخراپی تەمەشام بکا.

کوڕێکی گەنجی موسڵمان زۆر بەو قسانەی «زرار نەفەق» پەست بووبوو، بۆیە ڕۆژێکیان چووە سەر ڕێی و پێی وت، کە شەرع دەفەرمووێ هەر کەسێ باسی نهێنیی سەر جێگای نێوان خۆی و ژنی بکات، وەکو ئەوە وایە شەیتانێکی نێر و شەیتانێکی مێ بەیەکەوە جووت بووبن... «زرار نەفەق» نەیوێرا دەم هەڵێنێتەوە، بەڵام ئەو قسەیەی بەتەواوی گۆڕی و بۆ ژنەکەی گێڕایەوە... ئیتر «ئەستیلە مەستەڕە» چووە سەر کوڕە و هەزار جنێوی ناشیرینی پێ دا... هەرچەند ئەم دەیوت:

– ئەمن ئەوهام نەگۆتیە.

ئەو بەجنێوێکی پیستر دەمکوتی دەکردەوە و بەچەپۆک شاڵاوی بۆ دەبرد... «زرار نەفەق» بەکۆڵاندا

دەڕۆیشت و بەکەشوفشەوە دەیوت:

– سەد جارم پێ گۆتینە ئاگاتان لە دەوتان بی، لە زمانتان بی، لە لچتان بی، لە لێوتان بی، لە ددانتان بی، لە کاکیلەتان بی، لە پدووتان بی، لە مەراشووتان بی، کورە لە زمانە گچکەی ناو قوڕگتان بی قسەی غەرەتم پێ مەرێن... ئەخر بەشەر کوو دەبی ئەوەندە بێ مێشک بی، لە بیری بچتەوە ئەمن مێردی ئەستیلەمە.

«ئەستیلە مەستەڕە» مەراقی گۆرانییەکانی «حەسەن زیرەک» و «یوسف عومەر» بوو و هەمیشە دەنگی ئەو دوو گۆرانیبێژە کورد و عەرەبە لە ماڵەکەیان بەرز دەبووەوە... «جەمیل مەعاشەکەم بەشم ناکا»ی دراوسێیان هەر زوو زوو دەچووە سەریان و لێیان دەپاڕایەوە... هەموو جارێکیش «ئەستیلە مەستەڕە» دەیکردە شاتەشات و دنیایەک جنێوی سووکی پێ دەدا... شەوێکیان «زرار نەفەق»ی مێردی خزمێکی خۆیانی لەوسەری کۆڵان هێنا و لێی پرسی:

– ئەرێ کاکە نە لۆ مە و نە لۆ وی، بەس لۆ ئەو خوایەی برێ، دەنگی تەنزیلی مە زۆرە...؟! ئەتوو لە مارێ خۆتان گێت لێیە...؟!

کابرا شتێ لە «زرار» ئاقڵتر بوو و وتی:

– با لۆ خۆیان هەر وەبرێن، زۆری چییە...؟! وەڵاهی هەر ئەوەتەیە گێم لێیە و گێم لێ نییە.

«ک. م»ی ئامۆزای «ئەستیلە مەستەڕە» هیچ لە لێپرسراو نەدەچوو... دەمانچەی بەقەدیەوە نەدەبینرا... پۆزی لێ نەدەدا... سامانی کەڵەکە نەدەکرد... کتێب و ڕۆژنامەی دەخوێندەوە... لە ژنێ زیاتری نەبوو... بەو ئۆتۆمۆبیلە خراپەی یارمەتیی خەڵکی گەڕەکی دەدا و وەکو ئەمبوڵانس نەخۆشی پێ دەگوێزایەوە نەخۆشخانە... گاڵتە و قسەی خۆش هەر لە خۆی دەهات... «زرار نەفەق» لە شوێنان بەناوی ئەوەوە هەڕەشەی لە خەڵک دەکرد... ساڵی حەفتا و دوو دانیشتوانی شاری هەولێر لەسەر نەوت یەکتریان دەکوشت... مەلا بانگی نەداوە و هەزارەها کەس لەبەردەمی بەنزینخانە سەرەیان گرتووە... لەپڕ «زرار نەفەق» دوو تەنەکەی پێیە و دەچێتە پێشی پێشەوە... یەکێ لەوانەی نەوت دابەش دەکات، پیاوێکی تووڕەی شەڕانییە... ڕێگای لێ دەگرێت... ئەو پێی دەڵێت:

– کورە ئەمن خزمی «ک. م»مە، دەنگت لەبەرەوە بێ، گازی دەکەم لە پێش ئەو بەنزینخانەیەی بتسووتێنی...!!

کابرا ددانی بەجیرەوە دەبات و دەڵێت:

– «ک. م» چ گەوادەکە...؟ با بێ.

«ک. م» دوو تەنەکەی پێیە و لە سەرە وەستاوە... لە سەرما یاخەی پاڵتۆکەی بۆ گوێچکەکانی کردۆتە پەنا و بەملپێچ دەموچاوی پێچاوە... لە سەرەتایشەوە ئاگای لەو گفتوگۆیەی نێوان «زرار نەفەق» و پیاوی بەنزینخانەکەیە و هەر خێرا وەکو چۆن قوتابی وەڵامی مامۆستا دەداتەوە، ئاوا وەڵامی کابرای دایەوە:

– ئەمن «ک. م»م کاکە... فەرموو چت دەوێ...؟

«زرار نەفەق» دەیناسێتەوە و بەسەرسوڕمانەوە لێی دەپرسێت:

– لۆ چما ئەتووش سڕەی دەگری...؟!

ئەویش کە لە هەموو ژیانیدا بۆ قسە دانەما بوو، پێی دەڵێ:

– ئەدی ئەتوو وەدەزانی ئەمن سڕەی ناگرم، چ دەگرم...؟! عەیبە زرار ئەمە خزمی یەکین، چەند زوو بەقسەی ئەو پیاوەت باوەڕ کرد... بەخوای ئەمن زۆر لەو چشتانە دوورم.

ساڵی حەفتا و چوار خەڵک پۆل پۆل دەبوونە جاش... «زرار نەفەق»یش ویستبووی واز لە شاگردیی فیتەرەکان بێنێت و ببێتە نۆکەری سەرۆک جاشەکان، بەڵام «ئەستیلە مەستەڕە» ڕێگەی نەدا و پێی وت:

– هەی داوەشێی ناپیاو، لەجیاتی ببیە پێشمەرگە و کوردستانی ڕزگار کەی، دەبیە جاش و کوردم لۆ دەکوژی...؟! ئەوجا ئەمن سبەینێ بە چ چاووڕووەکی بێلم مەیتە بۆگەنییەکەت بێتەوە ماڵێ...؟!

* «نازیلە ئینگلیز»ی خوشکی «ئەستیلە مەستەڕە» بەو نەخوێندەوارییەی خۆیەوە بەقەدەر مێژوونووسێکی لە بارەی مێژووەوە دەزانی... سەری لە دەیان مەسەلەی ئاڵۆزی فکری و فەلسەفی دەردەچوو... کاتێ دەڵێین نەخوێندەوار، مەبەستمان ئەوەیە تاقە ڕۆژێک نەچووبووە قوتابخانە، ئەگینا دەیتوانی بەکوردی و عەرەبی بخوێنێتەوە و بنووسێت... وێنەی چوار ئەفسەرە شەهیدەکەی لە ژوورەوە هەڵواسیبوو و هەر زوو زوو ژیاننامەی یەک بەیەکیانی بۆ دەگێڕاینەوە... قورئانی لەمسەر تا ئەوسەر لەبەر بوو و لە گفتوگۆکاندا ئایەتەکانی بەدروستی و لە شوێنی خۆیاندا بەکاردەهێنا.

«بەختیار»ی «مامۆستا محەمەد»ی دراوسێیان کەس لە دەرەوەی نەدەبینی، چونکە هەمیشە سەری بەسەر کتێبەکانییدا ژەندبووەوە، بەڵام ئەوەندە زەینی کوێر بوو، بەسەعاتێ وشەیەکی بۆ لەبەر نەدەکرا... لە پۆلی پێنجی سەرەتایی باوکی پیتەکانی ئینگلیزیی لە «ئێی»ەوە تا «زێد» بەکوردی بۆ نووسیبوو و دەیویست لەبەریان بکات... لەو سەربانەی خۆیان ئەوەندەی خوێندەوە، هەموو دراوسێکانی هەراسان کرد... «نازیلە» پێیدا هەڵشاخا:

– ئەرێ دە بەسە مێشکم چوو...!!

«مامۆستا محەمەد» لەناو حەوشەکەیانەوە دەنگی هەڵبڕی:

– واز لە کوڕەکەم بینە پیرەژنی سەر ئاسن، با بخینی.

– توخوا ئەوە کوڕە ئەتوو هەیتت...؟! لۆ چ بخینی و ببتە چ...؟! داوەشێ هەزار جار، ئەو خیندیەوە و ئەمن لەبەرم کرد، دە گێ بگرە با لۆت بریم: ئێی، بی، سی، دی،...زێد... دەوجا خوام لەو خوایەیە بێ دەنگ نابی، دەبی بەئینگلیزی چ جوونی پیسە پێتانی بدەم.

ئیتر لەمەوە نازناوی «نازیلە ئینگلیز»ی پێ بەخشرا و خۆی و منداڵەکانی لە هەموو شتێ زیاتر شانازییان پێوە دەکرد... پێش ئەوە بە«نازیلە پیرەژن» دەناسرایەوە، چونکە هەمیشە خۆی منداڵ پیشان

دەدا... هەر چۆنێ بێت ئەوسا تەمەنی لە چل تێنەدەپەڕی و وێنەی کچێکی هەرزەکاری دڵتەڕ جلی دەپۆشی... کاتێ لە زەماوەندەکاندا قژی زۆر درێژ و ئێجگار ڕەشی دەکردەوە و وەکو گەڵای پانی دارخورما بەملا و بەولای سنگیدا دەیهێنایە خوارێ، واتدەزانی عەبای داوە بەخۆیدا... ئەو جارە لە ئاستی «عومەر پیرداود»ی مێردی ناڕەزایی دەربڕی، کە لەبەر ئیشوکار ئەمی بەلاوە ناوە... پێی وت:

– عومەر ئەتوو هەتا دێ لە من دوور دەکەویەوە.

– ڕاستە نازە، چونکو ئەتوو ڕۆژ بەڕۆژ گچکە دەبیەوە و ئەمنیش ڕۆژ بەڕۆژ گەورە دەبم.

«نازیلە ئینگلیز» مەراقی باڵندە و گیاندار بوو و هەمیشە خەون و زیندەخەونی بەو ژیانە سەیروسەمەرەیانەوە دەبینی... کاتێ دەچوویتە ماڵەکەی، ئەو هەموو حوشتر و مانگا و گامێش و ئەسپ و ئاسک و بزنەکێوی و حاجی لەقلەق و تاوس و هەڵۆ و قەتێ و نازانم چی و چییە سەرنجیان ڕادەکێشای، کە وێنەیان بەو دیوارانەوە هەڵواسرابوون... ئینجا لەناو حەوشە بەلای چەپدا دەرگایەکی تۆتیات دەکردەوە و دەگەیشتیتە ئەو پارچە زەوییەی لە تەنیشت خانووەکەی خۆیانەوە دایبڕیبوو... لەوێش لەناو ئەو پەرژینە بەرزەدا کۆمەڵێکی زیندووت دەبینی و بەختەوەرانە ژیانییان بەسەر دەبرد... ئەوەی وابزانێ ئەمەی بۆ ماڵدارییی بوو و خێری لێ دەبینین، ئەوا زۆر بەهەڵەدا چووە، چونکە ئەو پارەیەی بۆی خەرج دەکردن، لە حیساب نەدەهات... ئەگەر ئەو دەوڵەمەندە نەدەبوون و لە دە لاوە بەسەریاندا نەدەباری، مایەپووچ دەردەچوون و لە بازاڕ دەستڕیان ڕادەخست... وەکو خۆی دەیوت: «هەر زوو کونەپەپوو لەسەر تەرازوویان هێلانەی دادەنا»... وابزانم خۆی ئەو ئیدیۆمەی هەڵبەستبوو و زۆر دەیوتەوە... تا گەیشتە دەمی هەموو خەڵکی شار و لە میانەی قسەکانییاندا بەکاریاندەهێنا... باوەڕی بەفرۆشتن و خواردنیان نەبوو... زۆر جار دەمردن و سەری نەدەبڕین... لە هەموو ژیانیدا یەک دوو جار، ئەویش بەمنداڵیی دەمی بەر گۆشت کەوتبوو... کاتێ تەمەنی گەیشتە هەژدە ساڵ، جوانییەکەی سەرنجی زۆر کوڕی شاری ڕاکێشا... چوونە داوای و مەرجی خۆی خستە ڕوو، کە دەبێت دەست لە خواردنی گۆشت هەڵگرن و ماڵی بۆ پڕکەن لە ئاژەڵ و باڵندە... «عومەر پیرداود» پێی وت:

– دەست لە هەموو چشتەکی هەڵدەگرم، ئەگەر ئەتوو بەدڵت نەبی... خانیەکی لۆ توو و یەکەکیش لۆ وان دەکەم.

بوونە هاوسەری یەکتر و منداڵەکانیشیان لەسەر ئەوە ڕاهێنا، کە خواردنی گۆشت حەرامە.

«شوکر باوە» بەیانییان لە ماڵەوە بەرخێکی سەردەبڕی و لە کۆڵانان بەسەبەتە گۆشتەکەی دەفرۆشت... ئەوەندە پیاوێکی تووڕە بوو، کەس نەیدەوێرا لە چاوانی ڕامێنێت... پەنجەی باڵابەرزەی دەستی ڕاستی قرتا بوو... لە ئامۆژنم پرسی بۆچی ئاوایە...؟! قاقایەکی لێدا و وتی لەگەڵ دراوسێکانی ڕێک نەکەوتووە و ئەویش لە بنڕا بڕیویەتیەوە... واتە شەڕی بە براتووتە و دۆشاومژە فرۆشتووە و ئازاری داون... «نازیلە ئینگلیز» پارەی دەدایە منداڵان، هەتا گاڵتەی پێ بکەن و ئەنجام واز لەو پیشەیەی بێنێت... فێری دەکردن لێی بپرسن:

– مام شوکر مێشکت هەیە...؟!

– مام شوکر کلکت نییە...؟!

– مام شوکر گونت لەگەر خۆت نەینایە...؟!

سەبەتە و تەرازووی دادەنا و ڕاوی دەنان... هەندێ جار بەردی دەست نەدەکەوت و کیلۆیەکانی تێ دەگرتن... منداڵیش لە خوایان دەوێ... کردیانە یاری و کاتێکی خۆشیان لەگەڵدا بەسەر دەبرد... دوایی زانی فیتی «نازیلە ئینگلیز»ە و چووە سەری... جنێوی وای پێ دا، کە لە ژیانماندا نەمانبیستبوون... ئەویش خۆی تێکنەدەدا و پێی دەوت:

– ئێ لۆ تووڕە دەبی بابم...؟! لێت دەپرسن مێشکت هەیە...؟ برێ نەء، نیتم... لێت دەپرسن کلکت نییە...؟ برێ با، هەیتم... پێت دەرێن گونت لەگەر خۆت نەینایە...؟ برێ نەء، لە ماڕێ بەجێم هێشتیە، ئیشیان پێیتی... یان برێ ئەوم لۆ مەعمیلی خۆم دانایە و نایدەمە کەسی تکە.

«شوکر باوە» سەری خۆی بەدیواردا دەکێشا و بەتۆپەڵ تف لە دەمی دەردەپەڕی... «نازیلە ئینگلیز» پێی دەوت:

– توخوا حەیف نییە ئەتوو حەیوانان سەر ببڕی و لەسەر گۆشتیان بژی...؟!

«نازیلە ئینگلیز» ناوی خەڵکی گەڕەکیانی لە ئاژەڵ و مەلەکانی دەنا... لێرەوە نوکتەی سەیر سەیرت دەبیست: «بڕۆن کا و جۆی بدەنە قەدۆی، وا لە برسان کلکی دەلەرزی»... «فەیزۆ پەتکی پساندیە، یەکەکتان بچی بیبەستتەوە»... «ساجیدە لەسەر کاشیی میزی کرد»... «گێسکی بینە و قشپلی ئەدیبەی بمارە»... «نەخشین ئەو دۆشەگەی بەجیقنەی ڕاگێڕا»... «میرۆ ڕیخاندی، ئەو سۆندەیەی ڕاکێشە و قوونی بشۆ»... «شێخۆ بەقۆچی لە هەیاسی دەدا»... «نەجمە ئەوەندەی گیا خواردیە، وا کاوێژی دەکا».

دراوسێی دەستی چەپیان ماڵی «برایمە چەلە»ی فەرمانبەری کارەبا بوو... هەمیشە ناڕەزاییان دەردەبڕی، کە «نازیلە ئینگلیز» بەبۆنی ناخۆشی ڕیخ و ڕیقنە هەراسانی کردوون... کچی گەورەیان ناوی «نیشئەت» بوو و خوشک و براکانی «دادە نیشی»یان پێ دەوت... هەر زوو زوو ملی لەسەر دیواری نێوانیان هەڵدەکێشا و بەدەنگی زیقنی دەیقیژاند... «نازیلە ئینگلیز» وەڵامی نەدەدایەوە و ئەو هێندەی دیکە گڕی دەگرت... بەڵام بەشێوەیەکی زۆر سەیر جنێوی پێ دەدا... بەیەکێ لە منداڵەکانی دەوت:

– دامەنیشە...!! لەگەر تووم نییە دامەنیشە...؟! دادە نیشی...؟! هەردوو چاوت دەرێ... دادە نیشی...؟! بێ قیمەت... دادە نیشی...؟! بەقوربانی حەیوان و تەیرەکانم بی... دادە نیشی...؟! بەهیچت نازانم... دادە نیشی...؟! دە یاخوە هەتا مای، هەر لەوێ دانیشی.

«دادە نیشی» مستی بەدیواردا دەکێشا و دەیپرسی:

– ئەوە ئەو جوونانەت لەگەڵ منە نازیلە ئینگلیز...؟! نازیلە بۆگەنی...؟!

جارێکیان بە دە دینار، کە ئەوسا دوو مەڕی پێ دەهات، باڵندەیەکی لە کوڕێکی سێتاقانی کڕی... ئەو

مەلە بەڕادەیەک سەیر بوو، دەتوت لە خەونەوە ڕایانگوێزاوەتەوە... ڕۆژانە لەسەر شۆستەی ئەو شەقامەی سی مەتری دادەنیشت و وەکو منداڵێکی خۆشەویست لە باوەشی دەگرت... هەر کەسێ بەوێدا بڕۆیشتایە، لێی دەپرسی:

– ئەرێ نازانی ئەو تەیرە چییە و ناوی چییە...؟!

باڵندەی بەستەزمان لەسەر کاشیی داخبووی بەرهەتاوی ناوەڕاستی تەموزدا بنی پێکانی شەقارشەقار بووبوون و بەشێوەیەکی زۆر سەیر دەڕۆیشت... ئیدی «نازیلە ئینگلیز» حەکیمی ئەو شارەی پێ کرد و دنیایەک پارەی لێ دا... دەگریا و بەتووکە نەرمەکانی ئەو فرمێسکە وردانەی دەسڕی... ئەگەر یەکێ بیوتایە باڵندەکەی دەشەلێت، شێت و هار دەبوو و هەزار جنێوی پێ دەدا... لە داخا تووشی جۆرێک لە هیستریا هات... هەر دەنگوباسێک بڵاودەبووەوە، بۆ نموونە بیانوتایە شەکر لە بازاڕ نامێنێت، یان ئاو دەبڕێت، یاخود مفاوەزاتی پارتی و حکومەت خەریکە هەڵدەوەشێتەوە، ئەو دەیوت:

– وەنییە، باوەڕ مەکەن... خەرک هەر لۆ خۆیان چشتی هەردەبەستن... ئەوەتە تەیری من عەیبی نییە و دەرێن شەلەیە... ئەو نەفامانە چ دەزانن...!! ئەوانە ئەگەر ئەوەندە سەریان لە چشتان دەردەچی، ئەدی لۆ نەیانزانی ئەو تەیرەی من ناوی چییە...؟!

ئینجا وای لێ هات بەپیشەی جارانی لەسەر شۆستەی ئەو شەقامە دادەنیشت و هەر کەسێ بەوێدا بڕۆیشتایە، گرنگ نەبوو کێ بێت، باڵندەکەی بەڕەڵلا دەکرد و لێی دەپرسی:

– ئەرێ ئەو تەیرە دەشەلی...؟!

ئەگەر یەکێ بە«ئا» وەڵامی بدابووایەتەوە، تووڕە دەبوو و هەزار جنێوی ناشیرینی پێ دەدا:

– بەتەیری من دەرێی دەشەلی...؟! ئەتوو خۆتت نەدیتیە کوو دەڕۆی...؟! ناو ئەو پێراوانەم پڕی دڕک و دەرزی کەن و لەسەر شوورەی قەراتێم دابنێن، ئەوجا چاویشم ببەستنەوە، هێشتا لە توو جوانتر بەڕێییێدا دەڕۆم... تەمەشای کەن تەمەشای کەن خەرکینە، توخوا نارێن کەمتیارە و لەسەر قوڕێ ڕاوی سێبەری خۆی دەنێ...؟! لە خەونمدا ڕیوییەک لاقەکی بەتەرەی وەببوو و سێ مەتر لەولاتر کەتەوە... ئەو تەرە ئاسنەی لە دوو خۆی ڕادەکێشا و بەناو ئەو بەردانەدا غاری دەدا... لەگەر دەنگی پێکەنینم بەخەبەر هاتم... بەس بەو قورئانەی ئەتوو گەلەک لەوی عەنتیکەتری... دەرێی قازی لەسەر کاشیی لووس دەخزی... ئێ خۆ نەعامەش ئەگەر لاقەکانی بەزنجیری ببەستنەوە و لە بازاڕی بەڕەڵلای کەن، هەر وەکی توو شەقاوی داوێ... وەنەزانی ئەمن قەشمەریی بەو حەیوان و بەو تەیرانە دەکەم، ئەوە ڕۆیشتنی خۆیانە و هیچ لۆیان بەعەیب ناچی... بەس ناشیرن ئەوەیە ئەتوو وەکی وان بەڕێییێدا بڕۆی.

جاری وا هەبوو کابرا لە شەرمان بەلادا دەهات و هێندەی نەدەما بکەوێ... بەڵام کاتێ یەکێ دەیوت:

– ناشەلی و ڕێک و ڕاست دەڕوا.

ئیدی ئەو دەگەشایەوە و هەتا لە چاو ون دەبوو، دووعای بۆ دەکرد و پیایدا هەڵدەوت:

– یاخوە عەمرت درێژبی... دە وەڵاهی ناتناسم، بەس سوندی دەخۆم شیری حەرارت خواردیە... قەت باوەڕ ناکەم ئەو زمانەی توو لە ڕاستی زیاتر، هیچ کەی گۆتبی... تەمەشای کەن چەند جوان بەڕێییدا دەڕوا... هەی بەقوربانی ئەو شەقاوە ڕێکانەت بم وەکی لەسەر ئەو عەردەی دەیانهاوێیی... هەی ئەو خۆرەی بن قۆندەرەکانتم لۆ لەسەر قەبری ڕووبکەن... یاخوە ئەوها بەسەر پردی سیراتێدا بڕۆی و هەتا بەهەشتێ گیر نەبی.

ئینجا ماچی باڵندە عەنتیکەکەی دەکرد و پێی دەوت:

– گێ لە شەلە و گۆجان مەگرە، ئەوان کەینێ دەزانن بەحسی ڕۆیشتنی توو بکەن...!! بزانە زانا و زۆرزان چت پێ دەرێن...!!

ئۆتۆمۆبیلێک لە بەردەرگای ماڵی «فەرحان قەرەنی» وەستا و چوار پیاوی کەشخەی لێ دابەزین... «نازیلە ئینگلیز» فریا نەکەوت لێیان بپرسێ... ئەمان جاری سێیەم بوو بۆ داوای «وەفا»ی کچە گەورەی ئەو ماڵە دەهاتن، بەڵام ئەوان ڕازیی نەدەبوون بیدەنە «فارووق»ی کوڕیان... وا ئەمجارە دوو کەسی گەورە و ناسراویان هێناوە، تۆ بڵێیی خاتری ئەوان نەگرن...؟! ئێمە چاوەڕێمان دەکرد بەڕووی خۆشەوە بێنە دەرێ و ئەو دوو دڵدارە بۆ یەکدی ببن، بەڵام بەداخەوە بەدڵی ساردەوە گەڕانەوە... «نازیلە ئینگلیز» هەر خێرا خۆی گەیاندنێ و باڵندەکەی لە بەردەمیان بەڕەڵڵا کرد:

– ئەرێ کاکە پێم برێن ئەو تەیرە دەشەلی...؟!

پیاوێکیان لە داخا یەک شەقی لێدا، بەدیواری دادا... چەند جارێ بەسستی دەندووکی کردەوە و گیانی دەرچوو... ئیدی «نازیلە» شێت و هار بوو... جنێوەکانی ئەو ڕۆژەی لەوانی تری نەدەچوون... باسی ئەوەیش ناکەم چەند بەکوڵ دەگریا... ئەو بەڕاستی عەشق و ڕۆڤانی باڵندە و گیانداران بوو... لە بارەی ژیانی هەر یەکێکیان دنیایەک زانیاریی دەزانی و زۆر هونەرمەندانەش بۆ ئەم و ئەوی دەگێڕانەوە... ئێمە لەو فێری ئەوە بووین، کە بەعەرەبی دەنگی هەر باڵندە و ئاژەڵ و مێروویەک چی پێ دەڵێن: «تغرید او زقزقە الطائر»، «صیاح الدیک»، «نقنقة الدجاجة»، «نعیب الغراب»، «هدیل الحمام»، «نقیق الضفدع»، «نعیق البوم»، «نباح الکلب»، «نمیم الفأر»، «نهیم الفیل»، «نهیق الحمار»، «عواء الذئب»، «فحیح الافعی»، «مواء القط»، «جؤار الضبع»، «سلیل الغزال»، «شحیح البغل»، «صفیر النسر و الصقر»، «طنین الذباب و البعوض»، «خوار البقر»، «ضیاح الثعلب»، «دبیب النمل»، «رغاء او هدیر الجمل»، «زئیر الاسد»... هەروەها دەیوت بێچووی هەر یەکێکیشیان ناوی خۆی هەیە: «هی بزن: ئەگەر نێر بێت الجدی و مێ بێت العناق» «هی مەیموون: القشە» «هی ڕێوی: التتفل»، «هی حوشتر: الحوار»، «هی ئەسپ: المهر و الفلو»، «هی کەر: الجحش او الکرە»، «هی شێر: الشبل»، «هی گورگ و کەمتیار: السمع»، «هی کەروێشک: الخرنق»، «هی مشک: الدرص»، «هی ئاسک: الرشا»، «هی نەعامە: الرال»، «هی ورچ: الدیسم»، «هی بەراز: الخنوص»، «هی باز و هەڵۆ: الهیثم»... ئینجا ماڵ و هێللانەی هەر یەکەشیان ناوی خۆی هەیە، بۆ نموونە: «هی مار: جحر»، «هی مریشک: الخم او القن»، «هی شێر: عرین»، «هی کەمتیار: موکرە» کونیەکانیشیان بەم شێوەیەن: «شێر: ابو فراس و ابو الحارث»، «کەمتیار: ام عامر و ام قشعم»، «کەر: ابو صابر و ابو زیاد»، «حوشتر: ابو ایوب»، «کەڵەشێر: ابو الیقظان»، «تاوس: ابو الحسن»، «ئاسک: ابو الحسین»، «کونەپەپوو: ام سلیمان»، «پەپووسلێمانە: ابو الاخبار».

«مامۆستا نوورەدین»، مامۆستای بەناوبانگی زمان و گراماتیکی عەرەبی وتی مەرج نییە هەموو عەرەبیزانێک ئەوانە بزانێت.

«نازیلە ئینگلیز» دەشیزانی هەر یەکەیان چەند ساڵ دەژی: فیل: ٦٠ ساڵ، زەرافە: ٢٨ ساڵ، کەر و مەیموون: ٣٠ ساڵ، پڵنگ: ١٦٠ ساڵ، نەعامە: ٢٦ ساڵ، کیسەڵ ١٥٠ ساڵ، تووتی: ٥٠ ساڵ، مشک: ٣ ساڵ.

«مامۆستا بورهان حیسام»، مامۆستای ناسراوی بایەلۆجی وتی ئەو زانیارییانە سەد لە سەد ڕاستن و تەمەنی ئەو گیاندارانە بەو شێوەیەیە.

ئەو شارەزاییەشی لە مێژوودا یارمەتیی چاکیان دەدا، کە ئەوانەی دەیانلێت، سەرنجڕاکێش بن و بەدیاریەوە بحەپەسێیت... ئێمە لێیەوە دەیان هەقایەتی بەتامان دەبیست و وەکو مامۆستایەکی زۆر شارەزای مێژوو لێی ڕادەماین... تاقە ڕەخنەیەک لێرەدا لێی بگیرێت ئەوەیە ئەو بەهەق و ناهەق ناوی باڵدار و ئاژەڵانی دەهێنا... کاتێ کوڕە بچووکەکەی شتێکی ناماقووڵی بکردایە، کە هەمیشە دەیکرد، ئەو تووڕە دەبوو و ئاوا سوێندی دەخوارد:

– کورە ماهیر بەو خوایەی قەلەڕەشکەی لۆ قابیلی کوڕی بابە ئادەمی نارد، هەتا پشانی بدا کوو مەیتی هابیلی برای لە قەبری بنێ و لەو هەموو گورگ و سیسارک و خەرتەلەی بپارێزی، پاش ئەوەی کوشتی، چونکە دەیویست دەست بەسەر هەموو چشتەکی دابگری و ئەویان لێ مەحرووم بکاتن... هابیل گەلەک بەڕەحم بوو و نیوەی خواردنی خۆی دەدا تەیروتواران، بەس قابیل عەکسی وی زگی بەکەس نەدەسووتا... دەیویست ئەقلیمای خوشکیشی لۆ خۆی مارە بکات و نەیدەنە هابیلی... ئەوان بەیەک زگی لە داکیان ببوون و پێکدی نەدەشیان، بەرام ئەو لە لیۆسای جوانتر بوو و نەیدەهێشت بیدەنە هابیلی... لەگەر هابیلی کردیە شەڕ و مەسەلەکەیان گەیشتە لای بابە ئادەمی... ئەو پێی گۆتن با هەر یەکە و چشتەکی بکەنە قوربانی... ئەوجا خوای گەورە هی کێیانی قەبوور کرد، ئەو لەسەر هەقە و دەبتە مێردی ئیقلیمای جوان... هابیل بەرانەکی گەلەک قەرەوی بردە سەر چیایەکی برند و لە خوای گەورە پاڕاوە لێی وەربگری، بەس قابیل دنکە جۆیەکی خراپی کردە قوربانی... ئاگرەک لە عاسمانێ هاتە خوارێ و لەوی هابیلی دا، ئەوەش مەعنای ئەوە بوو خوای گەورە هی ئەوی قەبوور کرد... قابیل لە حەژمەتان ئیمانی لە سەریدا نەما... هابیل ئیقلیمای نازداری مارە کرد و پاش چەند ڕۆژەکی زگی پڕ بوو... قابیل ئەوەندەی تکە لە دین چووە دەرێ... قەلە ڕەشکەش شایەدی هەموو ئەو چشتانەیە... قابیل کەرەکی هینا و لەو دارستانەی بەڕەڵڵای کرد... دەعبا خواردیان و سیسارک و خەرتەل بەرماوەکەیان هەرلووشی... شەویلاکی

لەو گۆڕەی بەجێ ما و قابیل هەری گرتەوە... چوو برایە باشەکەی پێ بکوژێ و دەست بەسەر ئیقلیمای جواندا بگری... ئەوە یەکەم چەک بوو لە تاریخ بەکاربێت و برا برای پێ لەناو بباتن... کوشتی و پەشیمان بۆوە... ئەوجا مەیتەکەی هاویشتە سەر شانی و نەیدەزانی چی لێ بکا... نەیدەزانی کوو لە سیسارک و خەرتەل و دڕندانی بپارێزی... خوا قەلەڕەشکەی لۆ نارد و لەپێش وی بەدندووک و ڕنەکانی عەردی هەردڕی... قەلەڕەشکەکی مرداری هاویشتە ناوی و خۆرەکەی بەسەردا کردەوە.... کورە ماهیر بەو خوایەی لە شاخی ڕەقوتەق حوشترەکی زۆر زۆر گەورەی لۆ سالّحی پێغەمبەر خولّقاند هەتا لەپێش چاوی کافرەکانی قەومی سموود موعجیزەی پشان دا، چونکە هەرچەند پێی دەگۆتن: عیبادەتی خوای بکەن و چتان لە بتپەرستنێ دایە، ئەوان گێیان لێ نەدەگرت... هەتا ئاخیری پێیان گۆت: ئەگەر ئەتوو بەڕاستی پێغەمبەری و لە کن خوای هاتی، وەرە پێی برێ با ئەو شاخەی شەق بکات و حوشترەکی لێ بێتە دەرێ... سالّح گۆتی: کورە کەسی چاک بن بەبێ ئەوەش واز لە بتان بینن و ڕوو لە خودای خۆتان بکەن، ئەمن دەترسێم ئەوەشتان لۆ بکەم و ئەنگۆ هێشتا ئیمان بەو قودرەتەی خوای نەینن، ئەوەدەمی هەندەی تکە کافر دەبن... بەس وەکی ئەوان هەر وازیان نەینا، ناچار لە خوای پاڕاوە و حوشتری لەو شاخەی لۆ خەلق کردن... هەندەکیان باوەڕیان پێی هینا و هەندەکیان بەسیحریان زانی... هەنجەتیان پێی گرت و گۆتیان ئەو حوشترە گەورەیە خواردنمان ناهێلی و ئاوی جۆگەکانمان هیشک دەکاتن... بەس ئەو ئەگەر دەوی لۆ پنجە گیایەکی ببردبا، حەیوانی ئەو مەملەکەتەی یەک ڕۆژ هیچیان نەدەخوارد و برسیشیان نەدەبوو... قومە ئاوەکی بخواردباوە، ئەوان هەتا بیست و چار سەعاتی نەیاندەزانی تێنیتی چییە... شیری ئەو حوشترە موبارەکەی ئەوەندە زۆر بوو، بەشی هەموو مەملەکەتی دەکرد و لۆ نەخۆشان شفای دەینا... کافرەکان ویستیان بیکوژن... سالّح گۆتی: پێتان دەرێم، دەستی لۆ نەبەن، دەنا عاسمان غەزەبتان لێ دەگری... گێیان لێی نەگرت و کوشتیان... پاش سێ ڕۆژان بوومەلەرزەی خوای شاخوداخی سموودی هەرتەکاند و بەسەریدا ڕماندن کورە ماهیر بەو خوایەی ئەمری بەکۆتری کرد پەلکی زەیتوونی لۆ سەفینەی نووحی ببات و مزگێنی نەمانی لافاوی پێ ڕابگەینی... ئەو سەفینەیەی لە هەموو نەوعەک حەیوانی لەسەر بوو و بەتەبایی دەژیان... ئیدی لە هەینێوە کۆتر بووە ڕەمزی سەلام و ئیستقراری لە دنیایێ... گێت لێ بی ماهیر...!! بەو خوایەی قودرەتی هاویشتە دری یەعقووبی و ئەو گورگە بەستەزمانەی لە مردنێ قوتار کرد، وەکی برایەکانی یوسفی بوختانیان لۆ کرد و گۆتیان ئەو یوسفی خواردیە... بەخۆیان کوشتیان و لە ملی ویان نا... تەرەیان لۆ دانابۆوە گرتبوویان... بەرخەکیان سەربڕی و خینەکەیان لە دەو و لە چڕنووکەکانی هەرسووی... بردیانە لای یەعقووبی بابیان و گۆتیان: ئەو گورگە بوو یوسفی برامانی خوارد... یەعقووب لە ژۆرێ بەقوڕگی پڕ لە گریان و چاوی مشت لە فرمێسکی دەست و پێی گورگی کردەوە و پێی گۆت: ئەمن دەزانم ئەتوو نەتخواردیە، چونکە قەت مەعقوول نییە گۆشتەکەی خورا بی و کراسەکەشی بەسەلامەتی دەرچووبی... گورگ پێی گۆت: کوڕتیان کوشت و هاویشتیانە بیرێ... کورە ماهیر بەو خوایەی وای لە حووتی کرد یونسی پێغەمبەر لەناو بەحرێ قووت بدا و پاش عەیامەکی لەسەر عەردی دایبنێ... حووتەکە نەیدەزانی ئەوەی قووتیدایە پێغەمبەرەکی نازدارە، بەس گەلەکی پێ عەنتیکە بوو، وەکی مەعیدەی وی

عەنبەرەکی دروست دەکرد و بۆنە خۆشەکەی لە دەوی دەهاتە دەرێ، کە هیچ لە عەنبەری ئەوانی تکە نەدەچوو... ئەوە گەورەترین حووت بوو و بەگژ شاخی ناو بەحرێدا دەچوو... کاتەکی زانی هەموو چشتەک لەناو ئاوێدا گۆڕا... دەنگی مەلایکەتان پێی دەگۆت: ئاگات لێی بی...!! ئەوەمان نەکردیتە ڕزقی توو...!! ئەو مەخلووقەی لە خۆتدا هەرگرە...!! قووتی بدە و هێسکیشی نەشکێنی...!! گۆشتەکەی نەڕووشێنی...!! هەر بەجارەکی سەرسام بوو و نەیدەزانی چی لێ بکا... ویستی بچی وەکی هەموو ڕۆژان ئەختەبووتەکان بخواتن، بەس بەردری گیرا بوو و ئیشتیهای نەدەکرد... چووە لای زانای حووتان و لێی پرسی: ئەوە چم لێ قەومایە...؟ پێی گۆت: موعجیزەک لەناو بەحرێ قەومایە، ئەتوو یونست قووتدایە... پرسی: یونس کێیە...؟ گۆتی: پێغەمبەرەکی خۆشەویست و گەورەیە... ئەتوو دەبی ئەوی بپارێزی... پرسی: وەحشەکی وەکی من کوو دەتانی پێغەمبەرەکی ئەوها ناسک بپارێزی...؟! پێی گۆت: لە جسمی بنیادەمی ڕامینێ، زۆر لە توو وەحشیترە، بڕۆنە نەفسیشی چەند پاک و ناسکە... جسم بەرگی نەفسیە و نەفسیش ناوکی جسمیە... جسم وەحشییە و نەفسیش بەعەکسی وییە... عەینەن یونسی نازدارە لە هەناوی وەحشییەکی وەکی توو... پرسی: یونس کوو لە هەناوی مندا دەپارێزرێ...؟! گۆتی: هەموو چشتەکت لۆ بەدەردەکەوی... ئەتوو حووت نی، شکلی حووتی... هەندەی تکە ناو سەری بەپرسیاران خولاوە و زانای بەجێ هێشت... ئەوە یەکەم جاری بوو هەست بکاتن ناو هەناوی ڕەحم و شەفەقەی تێدایە... هەر زوو زوو دەنگەکی لێ برند دەبۆوە و دەیگۆت: لا اله إلا أنت سبحانك إني من الظالمين، هەندەی تکە ئاگای لە دنیایێ نەما... کوو دەبی پێغەمبەرەکی ئەوها لە قەومی زالّمن بی...؟! ئەی خوایە ئەو دنیایە چی بەسەرهاتیە...!! خۆی هەردەدا عاسمانێ و لە خوای دەپاڕاوە: ئەی خوای گەورە ئەمن چ لەو پێغەمبەرەی ناو هەناوم بکەم...؟! بێجگە لە دەنگی شەپۆلەکان، هیچکەی گێ لێ نەدەبوو... دەترسا مەعیدەی بکەوتە ئێش و لەتوپەتی بکا... بەرۆژیی بوو و نەیدەویست هیچ چشتەکی بخوا... یونس لەوێ زیکری خوای دەکرد و نوور لە هەموو قەلبی حووتەکەی هەردەستا... چەند ڕۆژ هیچی نەخوارد و لە برسانیش شێت و هار ببوو... هەرچەند پرسیاریشی لێی دەکرد: پێغەمبەری خۆشەویست ئەمن کوو دەتانم ئەتوو قوتار بکەم...؟ ئەو دەیگۆت: لا اله إلا أنت سبحانك إني من الظالمين. هەتا دەهات زیاتر برسیی دەبوو... ئەوجا دەنگەک لە هەموو لایەکی دەهات و دەیگۆت: فلولا أنة كان من المسبحين، للبث في بطنة الي يوم يبعثون... ئەوجا دەوە گەورەکەی کردەوە و ئەو مەخلووقە موبارەکەی هاویشتە سەر هیشکایی... بڕۆنێ ماهیر...!! بەو خوایەی موسای کردە پێغەمبەری ئیسرایلیەکان و هەرکە دەورەمەندەکیان لێ کوژرا، ئەو پێی گۆتن چێرەکی سەرببڕن، هەتا ئەو قەومە بەپارچەک لەو چێرەی لە کابرای کوژرای بدەن، چونکە هەر ئەوەندە دوو چشتی مردی لە یەکدی بدەن، قاتیل ئاشکرا دەبی... کوژراش چاک دەبتەوە و ناوی ئەو کەسەی دەینی، کە کوشتیتی... بەس قەومی ئیسرائیلی کەللەڕەق بوون و بەقسەیان نەدەکرد... چێریان دەپەرست و سەریان نەدەبڕی... تەمەشا کە ماهیر...!! بەو خوایەی پۆپیتە سلێمانەی لۆ حەزرەتی سولێمانی کردە دەلیل و ئیخباری لە بنی دنیایۆە لۆ دەینا، هەتا بزانی خەرک چ دەکەن و فێری دین و ئیمانیان بکات... ئەو سولێمانەی جەیشەکی لە شێر و پرینگ و فیل و هەموو حەیوانات و تەیروتوارەکی هەبوو و لە زمانی

یەک بەیەکیشیان تێدەگەیشت، بەس هیچیان وەکی پۆپیتەسلێمانەی نەبوون، هەر لۆیێ ڕقیان لێی دەبۆوە و لە کن حەزرەتی بوختانیان لۆ هەردەبەست... ڕۆژەک گازی کرد و پێی گۆت: مارهالا «ئەخر ئەو ناوی مارهالا بوو» ، ئەوە سێ حەفتەیە ئەتوو تەقریرت لۆ نەهێنامە... ئەویش پێی گۆت: گەورەم وەزع گەلەک باشە... جنۆکەکان ئیشی خۆیان بەباشی دەکەن و مەملەکەت کشوماتە... حەزرەت هەندەک بەتووڕەیی پێی گۆت: کورە ئەتوو لە من تێناگەی مارهالا...؟ لۆ چما ئەمن بەس تەقریرم لە تو دەوێ...؟ ئەدی نابی چشتەکی لەوەی باشتر بکەی...؟ ئەوجا سولێمان دەیزانی مارهالا دری بەهیدانی وەیە و دەیەوێ بیهینی، هیدان پۆپیتەسلێمانەکی مێیە بوو، لۆیێ پێی گۆت: دەزانم ئەتوو هیدانت خۆشدەوێ... بزانە ئەتوو ئەوەندەی لە دوو گەمە و ڕابواردنێی، نیوئەوەندە لە دوو ئیشێ نی... مارهالا لە شەرمان ئارەقەی لێ دەچۆڕاوە... هیدانیش هەموو جارێ گازاندەی لێ دەکرد و پێی دەگۆت: ئەتوو لەبەر ئیشوکارەکانت وازت لە من هێنایە و هیچ لێم ناپرسی... مارهالا لەو ناوەی تێدا مابوو و نەیدەزانی چ بکا... حەزرەتی بەجێهێشت و چووە کن هیدانی... هیدان لە دەو زێیێ خۆی هیشک دەکردەوە و پەڕە جوانەکانی دابووە بەر هەتاوێ... بەغەمباری خۆی هاویشتە باوەشی و سەری لەسەر ڕانی دانا... هیدان پێی گۆت: زانیتم دیسان سولێمان لە دووی ناردی... ئەوجا گازاندەی لێ کرد و پێی گۆت: بزانە ئەمن دەرێم ئەتوو لەبەر ئیشێ ئاگات لە من نمایە...!! مارهالا پێی گۆت: دە بەسە توخوا، سولێمانیش بەعەکسی تو پێم دەرێ هەر لە دوو گەمە و ڕابواردنێمە... ڕاستیش دەکا ئەو خۆشەویستیەی تو ئەمنی لە ئیشی باش دووریەخستیتەوە... هیدان پێی گۆت: سولێمان غەدرت لێ دەکا... مارهالا گۆتی: درۆیە، ئەتوو بەخۆت زالمی هیدان، نامەوێ گێم لە قسەی وەها بی... هیدان گریا و گۆتی: ئەتوو هەموو دەمێ مەشغوولی، ئەمن چ قیمەتم لە کنە تو نمایە... هەرچەند دەتبینم یان دەچیە کن سولێمانی یان لە کنەوی هاتیەوە... ئەتوو هەر لە سەفەری...!! مارهالا لە هیکرا هەستاوە و پێی گۆت: هیدان ئەتوو بەو قسەیەت وات لە من کرد فکر لە سەفەری بکەمەوە، ئەمن قەت سەفەرم نەکردیە... هەوکە زانیم ئەمن لۆ نەمتانیە ئیشی باش بکەم و حەزرەتی پێ ڕازیی بکەم... ئەرێ وەللا سەفەرەکی لۆ ئەو خوارەی دەکەم و دەچمە یەمەن، درم خەبەری دایە بەمزگێنیەکی گەورە دێمەوە... مارهالا بەسەر سەحرا و شاخ و دەشت و ڕووباراندا فڕی و هەتا دەهات برندتر دەبۆوە... لە شوورەکانی مەملەکەتی سەبەء دەگەڕا و پاش عەیامەکی دیتیەوە... چ مەملەکەتەکی خۆش بوو...!! کۆشکی برند و باخچەی کەسک... حەیواناتی زۆر و تەیروتواری زۆرتر... لەسەر لقی دارەکی نیشت و خۆی لە پۆپیتەسلێمانەکی نێزیککردەوە... لێی پرسی: هیچ ڕووباری پێ نازانی...؟ ئەویش هەر لە خۆڕا دری چووە سەری و پێی گۆت: چییە ئەتوو غەریبی لێرە...؟ مارهالا گۆتی: ئەمن گەڕیدەی عەردی خودامە، ئەدی ئەوەش عەردی خودای نییە...؟ ئیدی لۆ غەریبم... ئەو گۆتی: ئەوە عەردی ڕۆژێیە... مارهالا ویستی لەوەی تێبگا کوو ئەو عەردە هی ڕۆژیە، لۆیێ هەندەی تکە لێی نێزیککەتەوە و پرسی: پێم برێ ئەو عەردە لۆ هی ڕۆژیە...؟! ئەویش جوابی داوە: ئەدی لێرە خەرک ڕۆژی ناپەرستن...!! ئیدی مارهالا زانی مەسەلەکی گەلەک باشی دیتیتەوە هەتا بیگەیننتە کن حەزرەتی سولێمانی... مارهالا پۆپیتەسلێمانەکەی ڕازیی کرد بیباتە ناو کۆشکی مەلیکەکەیان... لەوێ بەلقیسی

دیت، ئەو ژنە جوانەی لەناو ئەو کۆشکە عەنتیکەیەی ئەمری بەسەر پیاواندا دەکرد... ئەو هەموو زێڕ و زیو و ئەڵماسەی دیت...!! ئەو هەموو نەقش و ڕەسمە...!! ئەو هەموو حەیوانات و تەیروتوارە لەناو ئەو باخچانە...!! ئیدی مارهالا چەند ڕۆژەک هەر لەو مەملەکەتەی دەگەڕا و دەیویست هەموو چشتەکی بەچاوی خۆی ببینی، دوایێش لۆ حەزرەتی بگێڕتەوە... چەند عەسکەریان هەیە...؟! ساحێبی چەند چەک و تفاقی شەڕینە...؟! مەعبەدەکانیان کوونە...؟! لەگەر ئەو پۆپیتەسلێمانەیەی دەگەڕا و بەخۆشی ڕایاندەبارد... ئەو ڕۆژ بەڕۆژ زیاتر مارهالای خۆشدەویست و نەیدەویست بەدەقە بەجێبێلی... ئەوجا مارهالا ترسا لە هیکرا سولێمان بیبینی و هەندەی تکە وەبزانی ئەو لە دوو گەمە و ڕابواردنێیە، یان هیدانی دەزگیرانی چاوی پێی بکەوی و لە حەژمەتان شێت و هار بی، لۆیێ پێی گۆت: دەچمەوە مەملەکەتی خۆم... ئەو گۆتی: ئەمنیش لەگەر خۆت ببە... مارهالا گۆتی: بریا بمتانیبا، بەس ناتانم... گۆتی: لۆ ناتانی...؟ مارهالا جوابی داوە: ناکرێ لۆت بەحس بکەم، بەس دەی گێ مەدێ، دەگەڕێمەوە کنت... ئەو بەستەزمانە دەگریا و دەیگۆت: ئەمن لە دووریی تو دەمرم، ئەگەر بەمردنی خۆشم نەمرم، ئەوە ڕۆژەک خۆم دەکوژم... مارهالا فڕی و پاش عەیامەکی گەیشتەوە مەملەکەتی خۆی... پێیان گۆت: حەزرەتی سولێمان بەخۆی و بەجەیشەکەی چوویتە دەرێی مەملەکەتی، بەس زانیتی ئەتوو ئێرەت بەجێهێشتیە و گۆتیتی: عەزابەکی وەهای دەدەمێ، قەت لە بیری نەچتەوە، یان سەری دەبڕم و چاوی لە دنیایێ بزر دەکەم... هیدان بەگریانەوە هاتە باوەشی و پێی گۆت: ئەیڕۆ سەرم لە قوڕێ نێن مارهالای غەریب، سولێمان بەتەمایە سەرتبڕی... کورە ئەوجا ئەمن لە پاش تو چبکەم و ڕوو لە کێندەرێ کەم... وای لە خۆم بێکەسێ...!! مارهالا دری هیدانی داوە و پێی گۆت: مەگریێ چاوەکەم، ئەمن بەخۆم دەچمە کن سولێمانی و خەبەرەکی وەهای دەدەمێ، نەک هەر نەمکوژی، گەلەکیش لە پێشان زیاتر خۆشی بوێم... چووە کۆشکی سولێمانی و پێی گۆت: چشت هەیە ئەمن دەیزانم و ئەتوو نایزانی... سولێمان چەقووەکەی هێنا و ویستی سەری قەل بدا، بەس ئەو پێی گۆت: ژنەکم دیتتەوە عەرشەکی گەورەی هەیە، قەومەکەی لەباتی خوای، ڕۆژی دەپەرستن... هەرچی بەچاوی خۆی دیتبووی، لۆی گێڕاوە... سولێمان ماوەک هیچی پێ نەگۆترا و لە جێی خۆی هیشک بوو، پاشان سەری برند کرد و گۆتی: چاوەڕێ دەکەم بزانم ئەوانەی گۆتت ڕاستن، یان درۆنە... مەکتووبەکی دایێ، هەتا لۆیان ببات... خۆی گەیاندە ژۆری نووستنی بەلقیسی و لە پشت سەری دانا... ئەو لە خەوێ هەستا و چاوە جوانەکانی هەرینا... مەکتووبەکەی خیندەوە و ڕەنگی زەرد هەرگەڕا... زەنگوری لێ دا و خزمەتکارەکانی هاتن، پێی گۆتن با وەزیرەکان بێن و تەگبیر لە حاری خۆیان بکەن... هەندەی پێنەچوو قاسیدی بەلقیسی بەدنیایەک زێڕ و زیوی هاتنە کن حەزرەتی سولێمانی، بەس ئەو زێڕ و زیوی نەدەویست و پێی گۆتن بەسەریان دادەدا... بەلقیس ژنەکی ئاقر بوو و شەڕی نەدەویست... مەملەکەتەکەی دا سولێمانی و خەرکەکەی بەکوشتن نەدا... سولێمان مارهالای خەرات کرد و ناوی خۆی دایێ... بووە پۆپیتە سلێمانە و لە هەموو دنیایێ ناسرا... کورە ماهیر بەو خوایەی عەزیزی پێغەمبەری خۆشدەویست و ئەو هەموو ڕەحمەی هاویشتبووە دری... ئەو عەزیزەی کەرەکی لەو پیاوە ڕەزیلەی کڕی و لە عەزابی برسیەتی و ماندیەتی قوتاری کرد... خۆشی دەویست و لەگەر خۆی

دەیگێڕا... جارەک سەبەتەک هەنجیر و سەبەتەک ترێی لێ بارکرد و ڕۆیشتن... ئەو ڕۆژی ڕۆژ ئەوەندە گەرم بوو، کەس خۆی لەبەر ڕانەدەگرت... گەیشتنە قەبرستانەکی و عەزیز سەبەتەکانی لەسەر پشتی داگرت... دانیشت و هەنجیر و ترێیەکانی لەناو قاپەکی گوشی... عەزیز تەمەشای ئەو دەوروپشتەی خۆی دەکرد و لە هیکڕا خەوی بەسەردا باری... کەرەکەشی لە تەنیشتی خەوی لێ کەت... بەس چ خەوەک...!! دوایێ مەلایکەتەک هات و بەخەبەری هینا... ئەوجا پێی گۆت: ئەوە ئەتوو سەد ساری ڕەبەقە نووستی، تەمەشای کەرەکەت بکە، هەر هێسکیشی نمایە و بوویتە خاک و خۆر... بەس بزانە هەوکە خوای گەورە کوو زندیی دەکاتەوە... کەریش دەمودەست زندی دەبتەوە و عەزیز سواری دەبی... دەچتەوە ئاوەدانی و دەبینی هەموو چشتەک گۆڕایە... دەیگۆت: ئەمن عەزیزم... پاش سەد ساری خوای گەورە زندیی کردیمەوە... ئەو کاتی عومری پەنجا سار بوو، هەوکە گچکەترین کوڕی کوڕی شێست سارە... خزمەتکارەکەی ناوی هانم بوو، ئەو کاتی عومری بیست سار بوو و هەوکە سەد و بیست سارە... لەو جێیەی بەس ئەو مابوو... ناسیەوە و شایەدیی دا ئەوە عەزیزی پێغەمبەرە... کورە ماهیر بەو خوایەی لەو ئەشکەفتەی خەوی هاویشتە چاوی پیاوچاکانی مەملەکەتی ئەفسووس و پاش سێ سەد و نۆ ساری ڕەبەق بەخەبەری هینان... سەگەکیشیان لەگەر بوو و هەقایەتی ئەو سەگەش گەلەک عەنتیکەیە... ئەو لە ئەفسووسی دەژیا و حاکمەکی زۆر زاڵم حوکمی ئەوێی دەکرد... خەرکی مەملەکەتی هەر لە خۆڕا وەیانزانی سەگ زۆربوونیە و دەبی بیانکوژن... دەیانگۆت خواردنی مەیان نەهێشتیە و لەبەر حەپەحەپیان خەومان لێ ناکەوی... مەعبەدەکانمانیان گراو کردینە... بەس ئەوە هەنجەت بوو... ئەگەر هەر مارە و یەک قیچ خواردنیان بدابانایێ، ئەوانیش تێریان دەخوارد و نەدەحەپین... ئەوە سەگ نەبوون دەحەپین، ویزدانی خۆیان بوو... ئەو سەگە هێشتا گوجیلە بوو و شیری داکی دەخوارد، وەکی ئەوە قەوما... لەگەر داک و خوشک و برایەکانی لە کەلاوەکی خۆیان شاردبۆوە... سەگکوژەکان بەخۆیان و شیری دەستیان لێیان بەژۆرێ کەتن و ڕاپێچیان کردن... ئەو لەبەینی دوو بەردان بوو و نەیاندیت... دوایێ چووە دەرێ هەتا بزانی چیان لە داک و خوشک و برایەکانی کرد... بەپێش خۆیان دابوون و بەشیر و بەقامچیی تێیانکەتبوون... بەچاوی خۆی دیتی داکی دەستی قرتا و کەتە ئەو گۆڕەی... خینی لێ دەچۆڕاوە و دەیگۆت: خۆتان باش بشارنەوە... خەرکی ئەو شارەی هار بووینە و بەگژ سەگاندا دەچن... هەندەی پێنەچوو مرد... بەدزیی چووە کنی و دەگریا... پێی دەگۆت: دایە بەقوربانت بم هەستە ئەمن برسیمە و شیرم بدێ... بەس چاوی لێکنا بوو و نەیدەتانی هەستتەوە... باش بوو دەستەخوشکەکی داکی جار جار دەهات شیری گوانی خۆی دەدایێ، ئەگەرنا هەر ئەو وەختی دەمرد... گەورە بوو و هەر ڕۆژەی لە کەلاوەکی بەترس و لەرزەوە دەنووست... بەحەفتەکی ئەگەر پارچە نانەکی ڕەقی بەدەستبکەتبایە، هەر باش بوو... جارەک لە کەلاوەکی دیتی شوانەک وا نێژی دەکا، هەر لە خۆڕا زۆر لەو پیاوەی نەترسا و هەستی کرد ئەوە لە زاڵمەکان نییە... هەرکە لە نێژێ بۆوە، پارچەک گۆشت و کەرتەک نانی دەرهینا... وەکی دیتی ئەو وا لە برسان کلکی دەلەرزی، پارچەنانەکی لۆ فڕەدا... ئەو یەکەم جار وەیزانی ئەوە فێرە و دەیەوێ بیگری... ئەوجا خەنجەرەکەی لە بەرپژدێنی دەردەینی و چاوەکانی پێ هەردەکۆری، لۆیێ نەدەوێرا بیخوا،

هەرچەند زۆریشی برسی بوو و هەناوی دەخێوراوە... شوانەکە هەتا باوەڕی پێ بکا، هەندەک گۆشتی لۆ هاویشت، ئەو خۆی لۆ فڕێدا و لە عاسمانێ قۆزتیەوە... وەکی خواردی، شەرمی لە خۆی کردەوە، چونکە بەشی وی بوو، بەس قەراری دا هەتا مایە لۆی بەوەفا بی... شوانەکە ڕۆیشت و ئەو بەدوویدا چوو... دەیویست لۆ خۆی و لۆ مەڕەکانی ببتە پاسەوان... لە هیکڕا شوان چووە ناو کۆشکی شای و ئەو هەر بەجارەکی سەری سوڕما... ترسا، بەس هەر لەگەریشی چوو... لەوێ چاوی بەدێرەسەگی کۆشکی شای کەت... کەشخە و جوان... چاوەکانی دەگەشانەوە، ئەو تووکەی خاوێن و درێژ... گوارە زێڕەکانی گێی بەناز و مەکرەوە دەلەراندەوە... ئەوە سەگی ئەمیرە بریسکای بوو و دوایێ زانی ناوی ناهیشە... ئەو چووە ناو باخچەکەی و لەکن گەورەی بتەکان ڕاوەستا... ئاوی زۆر خواردبۆوە و میزی دەهات، لۆیێ لاقی برند کرد و پێیدا میزت... ناهیش دیتی... بەمەکر و نازەوە هات و پێی گۆت: ئەی ئەی...!! ئەوە ئەتوو کوو دەوێری میزی بەگەورەی بتەکانی ئەفسووسی دابکەی...؟! دە بڕوا بکە هەوکە حەرەسەکان بتبینن، لەتوپەتت دەکەن... بەس ناهیش لەگەر هەندێش خۆشیویست، کە ئەوەندە بەجەرگە و ناترسێ... لێی پرسی: ئەتوو ناوت چییە...؟ پێی گۆت: ئەمن ناوم قەمتیرە... ناهیش گۆتی: وەی چەند ناوەکی خۆشە...!! ئەوجا بەبیری هاتەوە هەزار جار خەونی پێوە دیتیە و پێکەوە لە مارەکی خۆش ژیاینە... کۆمەرەک گوجیلەیان هەبووە و بەخێویان کردینە... حەزی لێ کرد و لۆی شێت بوو... گێی بەوەی نەدا ئەو لە برسان ڕەقببۆوە و هێسکەکانی دەرپەڕیبوون... پیستی گڕوو ببوو و کەس بێزی نەدەهات تەمەشای بکاتن... خۆی پێ نەگیرا و پێی گۆت حەزدەکا ببتە مێردی... ئەو دەیویست جوابی ناهیشی بداتەوە، بەس لەو کاتی گێی لە پاشای بوو بەسەر شوانەکەیدا دەنەڕاند: کورە هەی هیچوپووچ عەیب ناکەی بەکن گەورەی بتەکاندا دەڕۆی و سوجدەی لۆ نابەی...؟! ئەوجا پاشا پێشی گۆت: ئەو عەیامەی دەبینم لەگەر وەزیری دادەنیشی و هەر پسکەپسکتانە، چ ئەتوو و وەزیری پێک دەبەستەوە...؟! ها...؟! دەتانەوێ موئامەرەم لێ بکەن...؟! بڕۆ دەرێ دەی، بەس بەخۆم دەزانم جارەشکە بتبینم پێت بەخواری دادەنێی، چت لێ دەکەم... هەوکە لە دوو وەزیریش دەنێرم و لە زیندانێی دەنێم... شوانەکە لە ترسان ئەوێی بەجێهێشت... قەمتیریش بەغەمبارییەوە تەمەشای ناهیشی کرد و لە دوو ساحێبی خۆی چوو... شوانە لە چەند دەرکەکی دا و پێی دەگۆتن: پاشا زانیتی ئەمە بەتەماینە چ بکەین، دەبی ئاگامان لە خۆمان بی... یەک لەو دەرکانە هی مارێ وەزیری بوو... ئیدی شوانەکە ئەشکەفتەکی دیتبۆوە و هەموویان چوونە وێندەرێ... قەمتیر بووە حەرەسیان... لە هیکڕا خەویان لێ کەت و ئەویش لەگەریان... کلکی خۆی کردە بالیف و لێی پارداوە... پاش سێ سەد و نۆ ساران ئەوجا بەخەبەر هاتن... پرچیان درێژ... ڕدێنیان درێژ... بەبنیادەمان نەدەچوون... چوونە دەرێ و هەموو چشتەک گۆڕا بوو... پارەکانیان نەدەچوون... سەگەکە خۆی گەیاندە کن ناهیشی خۆشەویستی، بەس کۆشکی پاشای گۆڕا بوو... سەگەکی دیت کتومت بەوی دەچوو... بەغار لۆی چوو و پێی گۆت: ئەوە ئەتوو لێرەی ناهیشەکەم...؟! وەرە باوەشم بەقوربانت بم... ئەوە دنیا چی بەسەرهاتیە...؟! لۆ ئەمن بێجگە لە توو هیچ چشتەشکە ناناسمەوە...؟! بەس ئەو خۆی دووردێخستەوە و بەناز و مەکرەوە پێی دەگۆت: وەی شێرە، ئەتوو کێی...؟! ئەمن ناتناسم... ئەوە شکلت لۆ ئەوهایە...؟! هەر دەرێیی سەگی ئەو زەمانەی

نی...!! لاکۆ لاکۆ... دەترسێم... ئەتوو لە کێندەرێ هاتی...؟! ئوووییی...!! تومەز ئەوە نەوەی ناهیشی بوو... دوایێ زانی ئەوە قەمتیرە و لۆی باس کرد، کاتی خۆی داپیرەگەورەی ئەوەندە ئەوی خۆشویستیە و هەندە لە دووریی وی گریایە، بوویتە هەقایەت و هەتا هەوکەش خەرک لۆ یەکدی دەگێڕنەوە... کورە ماهیر بەو خوایەی لەشکری ئەبرەهەی حەبەشیی تێکشکاند، وەکی بەفیلی شاراویان لۆ کەعبەی مقەدەس هینا و ویستیان بیرووخێنن، بەس باش بوو تەیرەعەبابیلە بەردیان بەسەردا باراندن و تەفروتوونایان کردن... کورە ماهیر بەو خوایەی ڕزقی هەموو حەیوانەکی دەدا و لێدانی حەرامکردینە، واز لەو خۆڕیەتییەی نەینی، بەخۆم دەزانم چت لێ دەکەم.(٥)

ئەوەندە بەلەززەت ئەو چیرۆکانەی دەگێڕایەوە، «ماهیر» لە نیوەیدا خەوی لێ دەکەوت و گەورەکانیش بەدیاریەوە متەقیان لە خۆیان دەبڕی... ئینجا بە«مونا»ی کچی دەوت:

– ئەوە لۆ ئەوها دۆشت دابردیتەوە...؟! نابینی وا برایەکەت نووستیە...؟! هەستە لێفەکی پێ دادە، با سەرمای نەبی، هەی چاوت کۆرە بی...!!

بە سووکی ناوچەوانی ماچ دەکرد و دەیوت:

– بەقوربانی بم خوایە، چەندی حەز لەو هەقایەتانەی منە...!! کوڕی خۆمە...!!

«ماهیر»ی لەڕادەبەدەر خۆش دەوێت، چونکو بچووکی هەمووانە و باوەڕ ناکات کەسی تریشی بەدوادا بێت... سالانە منداڵێکی لەبار دەچێت و خوێنی زۆری لەبەر دەڕوات... ئەمە سەرەڕای ئەو هەموو خەفەتەی لێیان دەخوات... ئاسان نییە، چەند مانگ هەڵیاندەگرێت و زەحمەتیان پێوە دەکێشێت، کەچی لەپڕ دەبنە تۆپەڵ تۆپەڵ گۆشتی مردار و جۆگەلەی خوێن فڕێیاندەدەنە دەرێ... بەڵێ، تەندروستییشی باش نییە، بەڵام بەهەموو شێوەیەک لە خەڵکی دەشارێتەوە... گاڵتەوگەپ فێڵێکی باشە... دەتوانێت سەرنجیان بەلارێدا بەرێت و پەی بەناخی وێرانی نەبەن... لە دوای «ماهیر»ەوە پێنجی بەو دەردە چوون و هەر جارێ بەکۆمەڵێ خەفەت و دنیایەک خەیاڵی ترسناکەوە هەستاوەتەوە... بیرۆکەی پیری و مردن هەمیشە لە شتەکانی دەوروبەری بەرجەستە دەبن و ناخی هەڵدەقرچێنن... هەر دوور نەڕۆین ئەگەر لەو مافوورەی قەد دیواری بەرامبەری ڕابمێنێت، دوای چەند ساتێ نەخشەکانی لە بەرچاوی دەگۆڕێن و ئەو ڕووداوانەی دەیانبینێت، ترسناکن و بیری دەچێتەوە لە ژوورێکی هێمنی دوور لە مەترسی دانیشتووە... ئەو گوڵاڵەسوورانە چۆن بوونە مینی ورد ورد و لەژێر پێی دەیان ژنی لادێییدا تەقینەوە، کە سەبەتەی میوەیان خستبووە سەر سەریان و دەیانویست بیانهێننە بازاڕ...؟! چی ئەو ڕەوەمانگایەی بۆ زنجیرەشاخ گۆڕی و لە چاوتروکانێکدا هەرەسیان هێنا...؟! گوێیان کاس کرد و ناو سەریان هەژاندەوە...؟! ئەو جانەوەرە کەسنەدیوانە لە کوێوە دێن و لەسەر ڕووی ئەم ئاوێنەیە خۆیانی پیشاندەدەن...؟! بەدەستی بێت هەرچی کەلوپەلی ماڵ هەیە، فڕەیانداتە دەرێ و ئەو هەموو خەیاڵە تۆقێنەرە لە گیانی داماڵێت... بەتایبەتی ئەو نەینۆکە لاکێشەییەی لە دایکیەوە بۆی ماوەتەوە و خاوەنی چوارچێوەیەکی نەخشینە... وا چۆتە ئەقڵیەوە هەرچی بەڵا و کارەسات هەن لەوێوە دەردەچن و بەناو ماڵدا بڵاودەبنەوە... سەرەتای چلەکان ئەم تەمەنی

لە سێ چوار ساڵ تێنەدەپەڕی، بەڵام بیریەتی ئەو ئاوێنەیەیان لە ماڵێکی جوولەکەی «گەڕەکی عەرەبان» کڕی... هەر کاتێ بیەوێت سیمای خانووەکە بێنێتەوە بەرچاوی، ئەوا هیچ زەحمەتێک لەوەدا نابینێت، کە بڵێت: دوو نهۆم... چوار پایەی ئەستووری نەخشاو لە خوارێ و دوانی باریکتر لە سەرەوە... لە پشت ئەو پایانەوە هەیوانی کەمێ تاریک و دواتر چوار ژووری تاریکتر لە خوارێ و سەرێ... هەشت دەرگای ڕەش... خەڵکی سەیر سەیری دەبینی و کەلوپەلیان دەهێنایە دەرێ... بێدەنگ بێدەنگ دەڕۆیشتن و دوای تاوێک لەناو تەمی چڕی ئێوارەی ئەو دەشتەدا دەتوانەوە... «سەعدیە»ی دایکی ئاوێنەکەی دا بەپشتی خۆیدا و سووک سووک هەنگاوی دەنا... لەوێوە بۆ لای «گردی قالینچاغا» ڕێگایەکی دوور نەبوو، بەڵام بڕینی تەمێکی ئاوا هێز و سەلیقەی دەویست... هەرگیز نەدەکرا بڵێ ئەمڕۆ ڕۆژێکی ئاساییە و لە ڕۆژانی پێشوو دەچێت... هەموو شتێ گۆڕاوە... زمانی گیراوە و ناتوانێت هاوارێکیش بکات... ئێستا لە ئاوێنەیەک زیاتر چیتری لێ دیار نییە... تەنانەت قەڵا و منارەیش نەماون... لە پێشدا سیمای خۆی بەشێوەیەکی زۆر ناشیرین بەسەرەوە بینی و دوایی وردە وردە کاڵبووەوە... ئینجا شتی سەیر سەیری لێ دەکەوتە خوارێ... سەرەتا دادەنەویەوە و هەڵی دەگرتنەوە، بەڵام کاتێ زانی فریای هەموویان ناکەوێت، ئەوانەی ناو دەستیشی فڕێدا... تەنانەت ویستی بەسەر ئەو منداڵە ساوایەشدا باز بدات، کە ڕووتوقووت خزی و لەسەر خۆڵی نەرمی ئەوێدا چەسپا، بەڵام نەیتوانی و خستیە سەر دەستەکانی... «ئاوێنەکەی پشتی دایکم منداڵێکی بوو...!!»... چەند قسەیەکی سەیرە، کاتێ زمانی دەکرێتەوە و ئاوا دەڵێت...!! ناتوانێت چاوەکانی لێ بتروکێنێت و بەبێ ویست هەنگاو دەنێت... هەرکە گەیشتە ناو حەوشەی خۆیان، دوو ژنی باڵابەرز هاتن و لێیان وەرگرت... بردیانە ژوورەوە و دەرگایان داخست... پێشتر هەرگیز بنیادەمی لە شێوەی ئەوانی نەدیبوو... وا لە دڵی چەسپی ئیتر لایان دەمێننەوە و لەگەڵیان دەژین، بەڵام ئێستاش نەیزانی چییان بەسەرهات و چوون بۆ کوێ... سەرەتا کاتێ ئەو ڕۆژەی وەکو خۆی بۆ «سەعدیە»ی دایکی دەگێڕایەوە، ئەو قاقای لێ دەدا، بەڵام چەند ساڵێ دواتر سەرزەنشتی دەکرد و پێی دەوت:

– ئەتوو نابی هەر خەونەکی ببینی، دوایی وەبزانی ڕاستییە نازیلە.

هەرچۆنێ بێت ئەم ڕۆژی لەدایکبوونی «فەزیلە»ی خوشکی ئاوا بیردەهاتەوە... بەتایبەتی ئێوارەی هەینییان کاتێ دایکی دەیبردنە گۆڕستان و سەریان لە گۆڕی باوک و باپیریان دەدا... «سەعدیە» لەوێ قورئانی لە پەڕۆ سەوزەکە دەردەهێنا و بەدەنگی ناسکی دەیخوێند... ئەو جارە پیاوێکی گەنج هات و پێی وت بەپارە لەسەر مردووەکانی ئەوانیشدا بخوێنێت، بەڵام ڕازیی نەبوو و پێی وت:

– ئەمن چشتی وەها ناکەم، چونکە پێغەمبەر فەرموویتی ئەوانەی بەپارە قورئانی دەخینن، بەو بلبلانە دەچن، وەکی لەسەر کەلاکی دەلەوەڕێن.

ئەو دەنگخۆشییەی لە «مەلا حەسەن هەوارانی»ی باوکیەوە بۆ مابۆوە و هەر ئەویش فێری خوێندنی قورئانی کردبوو... «ئەلیاس» پێچەوانەی «سەعدیە»ی خوشکی هیچ گوێی نەدەدایە نوێژ و ڕۆژوو، بگرە هەموو شەوێ دەیخواردەوە... بەڵام کاتێ بەسەرخۆشی گۆرانیی دەچڕی، «نازیلە» هەستی دەکرد، دەنگی خاڵی ئێجگار لەوەی دایکی ناسکترە... بێچووەورچی لە ڕاوچییە شاخنشینەکان دەکڕی و لەسەر جووڵەی

سەیر سەیر ڕایدەهێنان... زنجیری دەکردە لووتیانەوە و بەپارە لە قەرەباڵغیەکان پیشانی خەڵکی دەدان... هەندێ جار «نازیلە»یشی دەبرد و دەفێکی بچکۆلەی دەدایە دەست، کە لەماڵەوە فێری کردبوو چۆنی بکوتێت و چ نەغمەیەکی پێ دەرکات، بۆ ئەوەی ورچەکان سەمای لەسەر بکەن و بەباشترین شێوە هونەری خۆیان بۆ بینەران بنوێنن... جار جار دەچوونە لادێکانیش و لە زەماوەندەکاندا بەشدارییان دەکرد... ئاغاکان لەزەتی زۆریان لەو سەرگەرمییەدا دەدی، هەر بۆیە کاتی ژەمەکان لەسەر سفرەی دیوەخان لەپاڵ کارەکەراندا دادەنیشتن... «نازیلە» لەوێ بۆ یەکەمجار هەستی کرد ئارەزووی خواردنی گۆشتی نەماوە و ناتوانێت دەمی بۆ بەرێت، چونکو برینی سەر پێستی ورچەکانی بیردەهاتەوە، کاتێ سەگە دڕەکان پەلاماریان دەدان و خەڵتانی خوێنیان دەکردن... چ یارییەکی بێمانایە و ئەو خاڵەی چەند دڵێکی ڕەقی پێوەیە... دوای ئەوەی تێر تێر سەمایان پێدەکات، ئینجا ئەو سەگە هارانەیان پێوەدەنێت... ددانیشیانی دەرهێناون و ناتوانن بەرگری لە خۆیان بکەن... هێندەی خۆشنەوێت و ئەوەندە حەزی لە سرووشتی لادێ نەبێت، هەرگیز لەگەڵی نایەت... دڵی بەو ژیانە ساکارەیاندا چووە و دەیان جار لە دایکی پاڕاوەتەوە، کە بچن بەئێجگاری لە گوندێکدا بژین... پێی خۆشە ڕێک وەکو ئەوان بدوێت و وشەکانیان بەکاربهێنێت... تەنانەت «ئەستیلە» لچی لێ هەڵدەقورتێنێت و پێی دەڵێت:

– وی ئەوە چییە...؟! بوویە دەشتەکی...؟!

«ئەلیاس» شەوانە هەر لەوێ یاری بەقەرەقۆزەکانی دەکات و لە بەرچاوی ئاغا و پیاوەکانیدا جوانترین هونەری خۆی لەو بوارەدا دەنوێنێت... دەیان دەنگی جیاواز لە قوڕگی هەڵدەستێنێت و شانۆگەرییەکە زۆر کارامانە بەڕێوە دەبات... پارەی چاکی دەستدەکەوێت، بەڵام نیوەی بەقومار دەدۆڕێنێت و نیوەکەی تریشی بەئارەق دەدا... «سەعدیە» ناهێڵێت یەک عانەی ئەو بێتە ماڵەوە... تەنانەت پێی خۆش نییە کچەکەی لەگەڵ خۆیدا بەرێت و هەمیشە بۆڵەبۆڵیەتی... دەگریەت و دەڵێت برای لە ئاین دەرچووە و بۆتە کافر... ماڵی لێ گڵاو کردووە و فریشتە ڕووی تێناکەن... کەچی دەبێت ئاگای لێیان بێت و نەهێڵێت لە هیچیان کەم بێت... ئێسقانی ئاژەڵان و پەڕەوەری مرداریان بۆ لە سەرەنوێڵکەکان دەهێنێت و دەرخواردیان دەدا... ئاویان دەداتێ و ژێریان دەماڵێت... کاتێ بەبرینداری دەیانهێنێتەوە، ئەو بەدەرمان تیماریان دەکات... چاوەکانی فرمێسکیان لێ دێتە خوارێ و سەدان ئاخ هەڵدەکێشێت... جێگای کەڵبەی سەگەکان وەکو چەند چاڵێکی پڕ لە خوێن بەسەر ئەو لەشەیانەوە دەبینێت و هێندەی نامێنێت ببووریتەوە... شەوانە دێنەوە خەونی و تا بەیانی دوو سێ جار ڕادەچڵەکێت... نازانێت ئەو برایەی چۆتەوە سەر کێ، ئاوا دڵڕەق و بێویژدانە... کاتێ ددانی ئەو بێچووەورچانە بەگاز دەردەهێنێت، ئەم چاوەکانی دەنووقێنێت و بەرگەی بینینی دیمەنی وا ترسناک ناگرێت... چەند پیشەیەکی سەیر و سەمەرەیە...!! لە باوەڕی کەسدا نەبوو کوڕی «مەلا حەسەن هەوارانی» قەشمەرێکی لێ دەربچێت و لەسەر قەرەقۆز و ورچ بژی... ببێتە شەقاوە و شەڕ بەم و بەو بفرۆشێت... «عەندەلی هیلچە»ی شایەر لە خشتەی برد و کردیە شاگردی خۆی... ئەوسا تەمەنی لە دوانزدە زستان تێنەدەپەڕی... باوکی چەند جارێ لێیدا و لەو ژوورە بچکۆلەیەی ئازووقەی بەستەوە، بەڵام کە ئەمە دادی نەدا، لە ماڵی بەدەرنا و نەیهێشت بێتەوە... ئیدی

بەئێجگاری گوێزایەوە لای «عەندەلی هیلچە» و لەو تاقە خانووە ترسناکەی دوور لە ئاوەدانی دەژیا... دوای مردنی «عەندەلی هیلچە» ، ئەو بەتەنیا مایەوە... ئاخر چاوسووری شەڕانی شەوێکیان بەسەرخۆشی دەگەڕایەوە و کەوتە بیرێکەوە... تا لاشەکەی بۆگەنی نەکرد، کەس نەیزانی... سەرەتا وای بۆ چوون سەگە و لەوێ تۆپیوە، بەڵام پیرەژنێ وتی:

– سەی چ...؟! بۆنی بنیادەمیە.

«سەعدیە» چووە لای براکەی و زۆر لێی پاڕایەوە، بەشکوو بێتەوە و داوای لێبوردن لە باوکی بکات، بەڵام ڕازیی نەبوو... دوای ئەوە هەرچەند بیری لەو خانووە ترسناکە دەکردەوە، تەزوو بەگیانیدا دەهات و نەیدەزانی تاقە براکەی چۆن دەتوانێت لە شوێنێکی ئاوادا بژی... کەچی دوای مردنی «مەلا حەسەن هەوارانی»ی باوکی چارەنووس ئەمیشی گەیاندە ئەوێ... سەرەتا مامی خانووەکەی فرۆشت و بردیە لای خۆی، بەڵام هێندەی نەخایاند ئامۆژنی لێی هەڵپێچا و ژیانی لێ کردە دۆزەخ... تەواوی ئیشی ماڵی خستە ئەستۆی... بێشکەی ڕادەهەژاند... بەگۆزان ئاوی دەهێنا... چێشتی لێدەنا... ژوورەکانی گسک دەدا... هێشتا بیانووی پێ دەگرت... ئەنجام بەبڕێک پارە دایە «عەبدولئەحەد قەرەنی»... کچێکی شانزدە ساڵان بۆ پیاوێکی پیری سەرووی پەنجا... دوانزدە زستانی لەگەڵدا ژیا و هەر چوار ساڵ جارێ، کچێکی لێی دەبوو... ئەوەی دواییانی نەبینی، چونکە هەشت مانگ پاش مردنی چاوی هەڵهێنا... لە کەلاوەیەکدا دەژیان و حەفتەی شەش ژەمیان نەدەخوارد... ڕۆژێکیان «ئەستیلە» و «نازیلە»ی لە ماڵ جێهێشت و «فەزیلە»ی قۆنداغەی کردە باوەش... بەبێ ئەوەی بزانێت بۆ کوێ دەچێت، ملی ڕێگای گرت... سەرەتا وای بەخەیاڵدا هات لە بەردەمی مزگەوتێکدا دابنیشێت و دەسڕێ ڕابخات، کەچی هەر خێرا بیری گۆڕی و لە ئیشێک گەڕا... برسی و ماندوو هەنگاوی دەنا و خۆی بەو داماو و لێقەوماوانە دەهاتە بەرچاو، کە هەمیشە چیرۆکیانی لە دایکی دەبیست، بەڵام هەرگیز باوەڕی نەدەکرد وەکو ئەوان دوای ناخۆشییەکان بەئاسوودەیی بگات... خۆی لە بەردەمی ماڵە دەوڵەمەندەکاندا بینیەوە و بەشەرمەوە لە دەرگاکانی دا... بەڵام نەیدەتوانی زمانی هەڵێنێتەوە و ڕێک و ڕەوان بڵێ:

– کارەکەرتان ناوێ...؟

ناچار بڕیاری دا کەلاوەکەی بفرۆشێتە «سەعدوڵڵا قەساب»ی دراوسێی و بچێت لای براکەی بژی... ئەو چەرچییە لە زووەوە هەوڵی لەگەڵ دەدا ئاوا لەژێر دەستی دەربێنێت و بیکاتە گەوڕی مەڕەکانی، بەڵام «سەعدیە» پێی دەوت:

– نا، کاکە، نا... چشتی وەها ناکەم... ئەدی منداڵەکانم ببەمە کێندەرێ...؟!

بردینییە لای برای و لەو چۆڵەوانییە ناخۆشترین ژیانی دەگوزەراند... سەیر لەوەدا بوو، هەر شەش ڕۆژ دوای ئەوە لەو گۆڕستانە، «تەحیات»، ئەو بێوەژنەی گۆڕی مێردی لە تەنیشت گۆڕی «مەلا حەسەن هەوارانی»ی باوکیەتی، لای دەباغچییەکان ئیشی بۆ دۆزیەوە... ڕاستە ئاسان نەبوو و هەشت سەعات ئارەقی دەڕشت، بەڵام بەرگەی دەگرت و ئایندەی کچەکانی دەخستە بەرچاوی... بەیانییان زوو زوو

«نازیلە» و «فەزیلە»ی بەسەر «ئەستیلە»دا جێدەهێشت و تا دەگەڕایەوە، دڵی لێی دەدا... ئەمەی زووتر دەستبکەوتایە، مەحاڵ بوو بچێتە لای ئەو برایەی... هەر کاتێ بیوتایە دەڕوات و جیادەبێتەوە، پێی دەوت بەتیتک تا ناو بازاڕ ڕایدەکێشێت و لە بەرچاوی هەموو خەڵک دەیکوژێت... دەترسا کچەکانیشی لە ڕێ دەربچن و ئابڕووی بەرن... بەتایبەتی «نازیلە»، کە زۆر هۆگری بوو... لەگەڵ خۆیدا بۆ ئەملا و ئەولای دەبرد و دەفی پێ لێدەدا... ئەو بەڕاستی خاڵی خۆشدەویست و شەوان لە باوەشیدا دەنووست... سەرخۆش با، گۆرانییەکانی حاڵیان لێ دێنا... وەکو تر هەقایەتەکانی دنیایەکی تریان پیشان دەدا... زۆربەیان خۆی هەڵیدەبەستن و بەجوانترین شێوەیش دەیگێڕانەوە... بۆ تام و چێژیش ئاژەڵ و باڵداری لەباتی مرۆڤ بەکاردەهێنا و لێیان تێر نەدەبوو... «نازیلە» وایدەزانی بۆ منداڵێکی برسی و سەیری وەکو ئەم، ئەو چیرۆکانە خۆشترن، کە باڵندە و ئاژەڵیان تێدایە، چونکو هەست بەناوەوە و دەرەوەیان دەکات... «ئەلیاس» دەشیتوانی لە پشتی چراوە بەسێبەری پەنجەکانی وێنەی دەیان گیانداری سەیر سەیر لەسەر دیوار بنەخشێنێت و هاوکات دەنگی یەک بەیەکیانی وەکو خۆی لە قوڕگی هەڵدەستاند... ئیدی «نازیلە» نەیدەویست بەبێ ئەوەی گوێی لە گۆرانی و چیرۆک بێت، بنوێت، هەر بۆیە لەسەر جێگاکەی ئەو پاڵدەکەوت و چاوەڕێی دەکرد... زۆر جار ئەم هێندە درەنگ دەهاتەوە، ئەو خەوی لێدەکەوت... ئینجا بەیانی بەبۆکس لێی دەدا و هەڵیدەستاند... بەڵام ئەو جارە، کاتێ چاوی هەڵهێنا و بینی وا لەگەڵ ژنێکدا نووستووە، واقی وڕما و وایزانی خەون دەبینێت... خەونی چی...؟! ئەوەتا ئافرەتێکە و سەری دیارە... دەستەکانی لە ملی خاڵی ئاڵاندووە و چاوەکانی نووقاون... چووە ئەودیو و دایکی و «ئەستیلە»ی خوشکی بینی و بەشەرمەوە پرسی:

– ئەو ژنە کێیە لەگەڵ خاڵم نوستیە...؟!

«سەعدیە» هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا و وتی:

– خاڵت ژنی هینایە، بەس نابی کەس بزانی.

دەیان پرسیاری تر بەجارێ لەناو سەریدا وروژان و نەیدەزانی کامیان لە پێش کامیانەوە بکات... کێی هێناوە...؟! چۆنی هێناوە...؟! بۆچی نابێت کەس بیزانێت...؟! ئەدی دایکی بۆچی ئاوا پەشۆکاوە و لچ و لێوی وشک هەڵگەڕاون...؟! وا بەرچایی ئامادە دەکات و دەستەکانیشی دەلەرزن... کاتێ هێلکەکانی پاککرد و لەگەڵ دوو نان و جامێ ئاو بۆی بردن، ئەمیش بەدوایدا چوو و بەشەرمەوە لێی ڕوانی... لەو سووچە دانیشتووە و سەری هەڵنابڕێت... جلەکانی تازە و جوانن... ئاڵتوونی زۆری پێوەیە... ملوانکە، بازن، گوارە، خرخاڵ... ڕەنگە ئەو باوەڵەی تەنیشتیشی جلی دیکەی تێدابێت... بەشەرمەوە پاروەکانی دەئاخنێتە دەمیەوە... ئەوە بۆ هیچ ناڵێت...؟!

«ئەستیلە» نەبووایە، ئەم بەئاسانی لەو شتانە تێنەدەگەیشت... کاتێ لەو دەشتە خۆیان دابووە بەر هەتاوی ئەو بەیانییە، بە سیکاردەکەی دەستی خۆڵی نەرمی پاش بارانی هەڵدەکۆڵی و لێی پرسی:

– نازیلە ئەگەر پێت بڵێم خاڵم ئەو ژنەی کوو هینایە، بە دایەی ناڵێی...؟!

– نا، بەو خوایەی.

– بڵێ بە گۆڕی بابم.

– بە گۆڕی باب و باپیرم.

لە دەرگا شەقوشڕەکەی حەوشەی ڕوانی و بەدەنگێکی نزمتر وتی:

– هەڵیگرتیە... دەزانی یەعنی چ هەڵیگرتیە...؟!

تا ڕادەیەک سەری لێی دەردەچوو، بەڵام وای بەچاک زانی بڵێ:

– نەء.

– ئەگەر کوڕەک بیەوێ ژنی بینی، لەگەڵ بابی دەچتە ماڵی کچەکەی و دەیخوازی... ئەوجا شەکراوی دەخۆنەوە و دەیکاتە بووک... بەس خاڵم ئەوهای نەکردیە... ئەتوو شەوێ نووستبووی، وەکی لەگەڵ......

کەمێ وەستا و وتی:

– ناوی قسمەتە، بەس داکم گۆتی پێی بڵێین خاڵۆژن... ئەمن گێم لە هەموو قسەکان بوو... دەیانویست لێمی بشارنەوە و نەزانم چ قەومایە... بەس لە سەر و بنی مەسەلەکەی تێگەیشتم... ئەوە ژنی پیاوەکی زۆر دەوڵەمەند بووە... ئەدی نابینی چەندی زێڕ پێوەیە...؟! دنیایەک پارەشی لەگەڵ خۆی هینایە... بەتەماینە زێڕەکانیش بفرۆشین و لە جێیەشکە خانیی بکڕین... کچێ نازیلە قەتاوقەت ئەو قسانەت لە دەوی دەرنەچی... مێردی بزانی لێرەیە، بەسەرماندا دەدا و هەر ئەمن دەزانم چ دەقەومێتن... داکم لە ترسان هەتا سبەینێ نەنووست نازیلە... تفەنگەکەی بەدەستەوە گرتبوو و لە پەنجەرەی تەمەشای دەرێی دەکرد.

– ئەگەر مێردی بزانی لە ماڵی مەیە، دێ دەیباتەوە...؟!

– همم...!! دەڵێ دەیباتەوە...؟! کچێ بردنەوەی چ...؟! دەیکوژی...!! ئەوە ژنە، خۆ چێڵ نییە... ئەتوو منداڵەکی هەشت ساڵانی، دەزانی دەفەی لۆ ورچان لێبدەی، بەس لەو چشتانە تێناگەی... چ بەدووری مەبینە ئەمەش بدەنە بەر گوللان.

– ئەدی مادام خاڵم لۆ ئەوهای دەکرد...؟!

– لۆ ئەوهای دەکرد...؟! چونکو حەزی لێی بوو... شەوێ داکم لەودیوی بەدزیی خاڵۆژنم دەموچاوی خۆی ڕنیەوە و لێی پرسی: کورە ئەلیاس ئەو قوڕە چییە لۆ منت گرتیتەوە...؟! گۆتی: حەزم لێی کردیە سەعدیە و نامەوێ یەک قسەشم گێ لێ بی... دنیایەک زێڕ و پارەشی لەگەڵ خۆی هینایە.

«ئەستیلە» هەڵوێستەیەکی کرد و بەردێکی مۆری پڕ بەناولەپی خستە ناو ئەو چاڵەی هەڵیکەندبوو... خۆڵەکەی داوە بەسەریدا و بەبێ ئەوەی سەری هەڵبڕێت، درێژەی بەقسەکانی دا:

– لێرەوە ئەمەش وەکی ماڵە دەوڵەمەندەکانی سەر ڕێی قەبرستانێ خانیی باشمان دەبی و خواردنی خۆش دەخۆین... جلکی جوان لەبەردەکەین... چیتکە لەو دوورەی ناژین و دەچینە ناو خەڵکی... نەک وەکی ئێستا بەس ڕۆژی جومعان لە سەرقەبران هەندەک کەسی سەربەقوڕ و چاوبەگریان ببینین... قسەی ئەوێش

چییە، بێجگە لەوەی خدر پیاوەکی باش بوو و بەغەدر کوشتیان... خەجێ تەونی دەکرد و کتوپڕ مرد... عەولا ئەوها و فاتێ ئەوها... لۆ پێدەکەنی نازیلە...؟! ئەدی قسەکانم وەنیینە...؟! ئەوە ئەمن بوومە دوازدە ساڵ و لەو چشتە هیچوپووچانە زیاتر چم گێ لێ بووە...؟! نە کەس دەبینین و نە کەسیش دەمانیبینی... بەخۆشمان نازانین لە شارینە، یان لە گوندان... هەر لێی گەڕێ لێ... وەکی داکم ئەوێ جارێ گۆتی: دەڵێی گونیەی پڕ لە زبڵین و ماڵە دەوڵەمەندەکان لێرەیان فڕێداینە... جەوهەر و کەمال و زەکیە و خانەگوڵ و ئاوریشم و سوندس ئامۆزامانن و هەتا ئێستا بەس ناویانمان گێ لێ بووە... نازانم لۆ دەبی ئەمە ئاوەدانیی نەبینین.

– ئەدی مادام لۆ هەموو جارێ وەکی خاڵم پێت دەڵێ لەگەڵمان وەرە ئیشێ، نایەی...؟!

– بێم دەفەی لۆ ورچان لێدەم...؟! ئەوە زۆر عەیبە نازیلە... ئەمن یەک بەخۆم شەرمم پێیە خاڵم ئەو ئیشەی دەکاتن... خەڵک چمان پێ دەڵێن... دە ئەتوو بڕۆنێ سەد مەتر لە دووریی مە، کچی عالەمێ چ جلکەکیان لەبەرە و چەند کەشخەنە... کراسی کەونەم لۆ دەکڕن، گچکە دەبنەوە و دەیاندەنە توو، بەکەلکی توو نامینێن و لەبەر فەزیلەیان هەڵدەکێشن... ئەمن لۆبێ دڵم بەو پارە و زێڕانەی خاڵۆژنم خۆشە، چونکو پێیان زەنگین دەبین و ژیانمان دەگۆڕێ... بڕوا بکە حەز دەکەم نەک ئێرە، هەر ئەو هەولێرەش بەجێبێڵین و بچینە شارەشکە، هەتا کەس نەزانی ئەمە ڕۆژەک لە ڕۆژان لە کێندەرێ ژیاینە و خاڵمان چ ئیشەکی کردیە... خۆزگەم بەفەزیلەی، وەکی منداڵەکی چار ساڵانە و بەبیری نایێ ئەمە کوو لە کەلاوەی تاریک و پیس لەناو ورچ و سەگان دەژیاین... نازیلە توو گۆڕی بابم قەت پێی مەڵێ داکم سبەینان زوو زوو دەچووە ئیشێ و ئەوی بەتەمای مە بەجێدەهێشت... لە برسان دەگریا و لوولەی مەسینەمان لە دەوی دەنا... قیچەک دەمژی و دیسان دەستی بەگریانێ دەکردەوە... یان وەکی هەندەک گەورە بوو، دەچووین لەو دەشتەی گیای ترش و مزرمان لۆ دەینا و دەماندایێ... زگی بەقوڕادەی قوڕاوی چوو و گۆتمان تازە قەت چاکنابیتەوە... ئەوێ جارێ شوانە پیرەکە نەبا، هەرسێکمان لە برسان دەمردین... لە بیرتە گوانی مەڕەکی ڕەشی لۆ دۆشین و نانی تیریشمان نەبوو پێی بخۆین...؟! لەناو پەڕۆیەکەی بەرپژدێنی پارچەک ئەستوورکی دەرینا و گۆتی: بیخۆن کیژەکانم، شەرمی پێ ناوێ، ئەمن مامتانم... قەت بەحسی ئەو چشتانەی لۆ نەکەی، با بەسەر خۆیدا نەشکێتەوە و منداڵ بەچاوی کم تەمەشای نەکەن... دەبی ئەمەش ئەوەمان لە بیر بچیتەوە، وەکی داکمان لە دەباغخانەی ئیشی دەکرد و خاڵمان ورچی هەڵدەپەڕاند... حەزم لێنییە ئەو ژیانەی لە خەونیشدا بیبینمەوە... ئەگەر ئەو شوانەم بەبەر دەستی بکەوتەوە، پارچەپارچەی دەکەم، چونکو دوور نییە ڕۆژەک لە ڕۆژان بمانبینی و ئەو چشتە عەیبەی لۆ خەڵکی بگێڕتەوە.

– ئەدی ئەتوو هەموو جارێ لۆی نەدەگریای و دەتگۆت لۆیە لەو ڕۆژیەوە چاومان پێی نەکەتەوە، چونکو لەوانەیە لە خەفەتی مە مردبی...؟! لۆ ئەستیلە هەوکە ئەوها دەڵێی...؟! گوناح نییە...؟! کوو دەبی ڕکت لێی ببیتەوە...!! خۆ ئەو زۆر زگی پێمان سووتا، لۆبێ پشتی دەستی بەچاویوە گرت و وابزانم گریاش.

– ڕکم لێی نابیتەوە نازیلە... بەگۆڕی بابم ڕکم لێی نابیتەوە، بەس پێم خۆشە مردبی... ئەگەر هەموو

ئەوانەی هەتا ئێستا ئەمەیان دیتیە، بەجارەکی بمرن، ئەوجا باشە... ئەدی نابی خێری لەو پارانەی ببینین و هەندەک بەخۆشیی بژین...؟! سبەینێ پێمان بڵێن: دوونێ لە کەلاوەی کەتبوون و ئەوڕۆش لەناو قەسری دەعیەی لێ دەدەن...؟! داکتان ئەوها و خاڵتان ئەوها بوو...؟! ئەگەر قسەی وەهاش نەکەن، بەس مادام ئەمە دەیانبینین و ئەو ڕۆژانەمان بەبیر دەیننەوە، هەر ناخۆشە.

– ئەدی ئەستیلە ئەگەر خاڵۆژنم نەیهێشت ئەمە لەگەڵیان بچینە ناو خانیی...؟! زێڕ و پارەکان هی وی نیینە...؟!

– هەموو چشتەک بەدەست پیاویە نازیلە... ئێستا خاڵۆژنم موڵکی خاڵمە... جارەک دوو بلبل لەناو قەفەزی شەڕیان لەسەر ئەوەی بوو کیهایان زیاتر پەڕی ڕەنگاوڕەنگی پێوەیە و دەشتانی لەویتکە باشتر بخینی... قەفەزەکە بەدەست کچەکی زۆر زۆر جوان وەبوو و پێی گۆتن: هەی بێئەقڵینە، ئەنگۆ هەردووکتان هی منن و لەناو قەفەزینە، ئیدی ئەو شەڕەتان لە چییە...؟! لە مەیدانێ لە تەنیشت بابی ڕاوەستا بوو و دەیویست بیانفرۆشی... ئاغەک بەوێدا تێپەڕی و دیتی... لەسەر ئەسپەکەی هاتە خوارێ و بەقەفەز و بلبلەکانیەوە لە بابی کڕی... لەو ڕۆژیەوە ئەو دان و ئاوی دەدا بلبلەکان و بەخێوی دەکردن، چونکو ئەگەر ئەوهای نەکردبا، ئاغە بەقامچیی تێیدەکەت... بەس قەت نەیدەتانی پێیان بڵێ: ئەنگۆ هی منن... بلبلەکانیش لەو حانەی کچەکە پێی گۆتن، وازیان لەوەی هینا بەجوانیی پەڕیان و دەنگخۆشییاندا هەڵبلێن... ئەوهایە نازیلە...!! خاڵۆژنم لە دوونێوە بە خۆی و زێڕ و پارەی بوویتە موڵکی خاڵم... لێی پاڕایتەوە و پێی گۆتیە: کورە ئەلیاس لە دەست ئەو زاڵمەی قوتارم کە، دەبمە خزمەتکارت... پرچم لە باسکت بئاڵێنە و لەسەر ئەو ڕێیانە بەدوو خۆتتدا ڕامکێشە... خوشکت لەسەر سەرم دادەنێم و خوشکەزات بەچاوان دەپارێزم... خوا کەرم کا نازیلە، ئەگەر ئەوانەم لە دەوی خاڵم گێ لێ نەببی.

– باشە لۆ لەگەڵ مە قسان ناکا...؟!

– ئێ تازە هاتیە... دەبا شەرمی بشکێ، بزانە ناڵێی ئۆی خاڵۆژنم چەند ژنەکی باشە...؟! دەشترسێ... لەوەی دەترسێ، بەسەرماندا بدەن و بیکوژن... ئەدی کوو...!! خۆ ئیشی گەمەی نییە... عەیبیشە وەبڵێم، بەس دوونێ شەوێ خاڵم پێی گۆتم: ئەستیلۆکە جێمان پێکەوە لۆ ڕابێخە، چونکو قسمەت دەترسێ بەتەنێ بنووی.

«نازیلە» بەدەست خۆی نەبوو بزەیەکی شەرمنی خستە سەر لێوی و بۆ ساتێ چاوی داخست... «ئەستیلە» پێی وت:

– هەموو کچەکی گەورە، پێی خۆش بی، یان نا، بەمێردی دەدەن.

«نازیلە» لە کاتێکدا چاوی داخستبوو و بەنینۆک سەری ئەژنۆکانی دەخوراند، پێی وت:

– ئەمن پێرێ شەوێ لە خەونمدا... کوو بڵێم... ئەتوویان ئەوە دەکرد... چی پێ دەڵێن... بەبووک دەبرد... خۆ ئەوە خەونە... ڕاستی نییە... ئەگەر ڕاستی با، ئەتوو ئێستا لێرە لەگەڵ من دانەدەنیشتی... مادام عەیب نییە... ئەتوو زۆر زۆر گەورە نی، هەتا بەبووک بچی... بەدەست خۆشم نەبوو... نازانم لۆ خەونی

ئەوها ناخۆش دەبینم... خۆ هەر لەسەر پشت دەنووم... بەس دیارە شەیتان دێ و دەمهاوێتە سەر زگ، هەتا ئەوها خەونی پیس...

– مەترسێ نازیلە... مادام خەونە، ئەمن توورە نابم... ئێ لۆ توورە ببم...؟! ئەتوو خوشکی خۆم نی...؟! بەس جارەک لە سەرقەبران داکم بەژنانی دەگۆت ئەگەر خەونتان گێڕاوە، بەتەواوی بیگێڕنەوە، دەنا خراپەتان دێتە رێ... پێم بلێ ئەمنیان دابووە چ کوڕەکی سەگباب...؟! کێ بوو...؟! چی لەبەربوو...؟! بەملی شکای چەندی زێڕ لۆ کڕیبووم...؟! کێوەی دەبردم...؟!

– نازانم... بەس ئەمن دەگریام... هەها بەگۆڕی بابم درۆی ناکەم... بەپشتی دەستم فرمێسکەکانم دەستڕی و دەمگۆت: بەجێم مێلە ئەستیلە... بەجێم مێلە.

«ئەستیلە» لە کاتێکدا ڕانەکانی لە یەکتر دەخشاند، نینۆکی پەنجەی دۆشاومژەی دەستی چەپی خستە نێوان ددانەکانی و بەدەنگێکی جیاوازتر لەوەی پێشووی وتی:

– ئێستا تێگەیشتم... ئەوە هەر هاتنی خالۆژنمە... گریانیش لە خەودا خراپ نییە... دیارە ئەمە ئەو کونەکۆخەی بەجێدێلین و دەچینە جێیەکی خۆش.

ئینجا هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا و ئەمەشی خستە بانی:

– ئەمنیش خەونەکی باشم دیتیە... فەزیلەم لەناو سەبەتەی دانابوو و لە جۆگەکی قۆڵ پەڕاندمەوە... دەڵێن مووسڵ زۆر خۆشە و زێیەکیشی تێدایە، بەشکوو بچینە وێندەرێ و هەتا ماینە، چاومان بێرە نەکەویتەوە.

ئەوسا «نازیلە» جارێکی تر دایکی بیرهاتەوە، کە حەفتەی پێشوو لە گۆڕستان بە«پوورە عاتیکە»ی دەوت خەونی چاک و خراپ پەیوەندییان بەشێوەی خەوتنەوە هەیە... بۆیە وا هاتە بەرچاوی «ئەستیلە»ی خوشکی کاتێ ئەو خەونەی دیوە، لەسەر پشت نووستووە... دایکی لە کاتێکدا سەرپۆشە سپییەکەی دەدایەوە بەسەر سەریدا، وتی:

– پێغەمبەر فەرموویتی: نووستن لەسەر زگ، هی کافرانە، خوای گەورە پێی خۆش نییە... ئیمامی عەلییش دەفەرمووی: نووستن لەسەر دەو، هی کافر و شەیتانیە... لەسەر لای ڕاست، هی حەکیمانە... لەسەر لای چۆپەی، هی زانایانە... لەسەر پشتیش، هی پێغەمبەرانە.

هەموو ئەمانەی بەعەرەبی دەوت و دوایی دەیکردنە کوردی... «نازیلە» پێی وایە دایکی بەڕاستی شارەزاییەکی بێوێنەی لە لێکدانەوەی خەوندا هەیە و دەیان لەو کتێبانە دەناسێت، کە لەو بابەتە دەدوێن... ناوی «ئیبن سیرین» زۆر دەهێنێت و ئەم وای بۆ دەچێت هاوڕێی «مەلا حەسەن هەوارانی»ی باپیری بووبێت... ڕۆژانی هەینی ژنان لەو گۆڕستانە دەوری دەدەن و یەک بەیەک خەونی خۆیانی بۆ دەگێڕنەوە... هەندێ جار «نازیلە» شەرم دایدەگرێت و چاوی دادەخات، بەڵام گوێچکەی چاکتر بۆ ئەو چیرۆکە بەلەزەتانە دەکاتەوە و ورد ورد پێیاندا دەچێتەوە... پایزی ڕابردوو «رەهیجە»ی ژنی «ئیسماعیل چەلەبی» لەسەر ئەو پێشبینییەی لە ئەنجامی لێکدانەوەی خەونێکدا بۆی کردبوو و هاتە دی، زۆر هەوڵی

دا جووتێ بازنی ئاڵتوونی بداتێ، بەڵام «سەعدیە» وەرینەگرت... کاتێ «ئەستیلە»یش وتی:

– بیاندە من، مادام داکم نایەوێن.

ئەو یەک زللەی بەناودەمیدا کێشا، بەپشتدا خستی و خوێن فیچقەی کرد... «ئەستیلە» لە داخا وتی لەگەڵیان نایەتەوە و سەر هەڵدەگرێت... «نازیلە» لە پێشدا وای زانی بەگاڵتەیەتی، بەڵام کاتێ ملی ڕێگای سەرەوەی گرت و تا هێزی تێدابوو هەڵات، ئینجا بۆی دەرکەوت ڕاستییە و چیتر خوشکە گەورەکەی نابینێتەوە... دایکی دەمودەست دوو کوڕی گەنجی تێگەیاند بچن بیگرن و تا لای ئەمان بەقژ ڕایکێشن... کاتێ لە ئاقاری پشت گەڕەکی جوولەکان هێنایانەوە، وتیان یەکەمجارە بزانن کچ هەبێت بەو هێز و توانایە ڕابکات و ماندوو نەبێت... ددانیان پێدا نا، ئەگەر یەک دوو شوان نەچوونایەتە بەردەمی و پێشیان لێ نەگرتبا، ئەوا لە شار دەردەچوو و نەیاندەبینیەوە... «سەعدیە» قژی لە دەستی ئاڵاند و بەدوای خۆیدا ڕایکێشا... ئەویش چاوقایمانە دەیقیژاند و دەیوت:

– ئەورۆش بمبەنەوە، سبەینێ دەڕۆم و بەجێتاندێلم.

«ئەستیلە» تا دەهات زیاتر بیری لە سەرهەڵگرتن دەکردەوە و دایکیشی ئەمەی خستبووە بەرچاو، کە ڕۆژێ لە دەستیان دەردەچێت و ئابڕوویان دەبات... بەتایبەتی دوای هاتنی «قسمەت» بۆ ماڵیان... سەرەتا دڵی بەوە خۆش بوو، کە بەئاڵتوون و پارە زۆرەکانی ئەو لەو دەردەسەرییە ڕزگاریان دەبێت و خەونی بەژیانێکی دیکەی تەواو جیاوازەوە دەبینی، بەڵام هەر دوای ماوەیەکی ئێجگار کەم لەوە تێگەیشت خاڵی مەبەستی نییە کەلاوەکەی جێبێڵێت و پیشەکەی بگۆڕێت... تەنها دە ڕۆژ بەسەر هاتنی «قسمەت»دا تێپەڕی بوو، کاتێ لێی پرسی:

– ئەرێ خاڵە ئەلیاس پێم ناڵێی ئەمە کەینێ خانیی دەکڕین و دەچینە ناوی...؟!

ئەو خێسەیەکی لێ کرد و پێی وت:

– ئەتوو هەقت بەسەر ئیشی گەوراندا چییە کچێ...؟! لۆ خانیی خۆمان چیتی...؟!

ئینجا بۆی دەرکەوت ئەو بەپیشەی هەمیشەی نیوەی سامانەکە لەسەر قومار دادەنێت و بەنیوەکەی تریشی دەخواتەوە... هەرچی «سەعدیە» بوو دەیویست هاتنی «قسمەت» بکاتە بیانووی جیابوونەوە، بۆ ئەوەی لە لایەک کچەکانی لە مەترسی دووربخاتەوە و لە لایەکی دی بتوانێت بەدڵنیاییەوە خواپەرستیی خۆی بکات... بەڵام هەرچەند ئەو باسەی دەهێنایە پێشێ، «ئەلیاس» پێی دەوت:

– دەرچوون لەو ماڵەی نییە سەعدە... دەبی لە بەرچاوی خۆم پیر ببی و قسە و قسەڵۆکی عالەمێم نێتە سەری.

ئەو جارە «سەعدیە» توورە بوو و پێی وت:

– ئەدی وەکی پاش مردنی بابم، مام و مامۆژن فرۆشتمیانە پیرەمێردەکی و دواییش کەتمە کەلاوان، ئەتوو لە کێندەرێ بووی...؟! درەنگ لە خەڵکت زانی بابت مردیە و خوشکت هەڕاج کرایە.

«ئەلیاس» هیچی نەوت و هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا... پاڵێکی بەدەرگا پەڕپووتەکەی حەوشەوە نا و چووە دەرێ... لەنێو گژوگیای سەرەتای ئەو بەهارەدا وەستا و فرمێسک تنۆک تنۆک لە چاوانی دەهاتنە خوارێ... «نازیلە» هەستی کرد یەکەمجارە خاڵی بەو شێوەیە ببینێت و هەر لە خۆیەوە ترسێک خزایە گیانیەوە... گەڕایەوە و بینی دایکی وا لە ژوورەوە زۆر بەکوڵ دەگری... خاڵۆژنی باسکی لە ملی ئاڵاندووە و دڵنەواییی دەداتەوە... وەکو زۆر جاری دی ئەو ئێوارەیەی بیرهاتەوە، کە دایکی لە گۆڕستان کتوپڕ «عەقیلە»ی کۆنەژنی «نادر شارستان»ی لەژێر پێلەقە نا... دەیزانی دایکی چوارشانەیەکی باڵابەرزە و کەم ئافرەتی بینیوە سەری بگاتە چەناگەی، بەڵام نەیدەزانی ئەوەندەیش بەهێزە... لە چاوترووکانێکدا ئەو ژنەی لە ناوقەدیەوە هەڵبڕی و پشتی بەو زەویە ڕەقەدا کێشا... دەیقیژاند و دەپاڕایەوە، بەڵام ئەو گوێی نەدەدایە... دەتوت دەیەوێت پەراسووەکانی بشکێنێت و دانە دانە دەریانبێنێت... هەر لەوێ گۆڕێکیان پێ هەڵکەنێت و لاشەکەی تێدا بنێژێت... ژنان بەهەزار حاڵ لەژێر دەستیان دەرهێنا... «نازیلە» چەند هەوڵی دا لە هۆی ئەو شەڕە تێبگات و هەر نەیتوانی... ئەوەندە هەبوو ئەوسا دوو سوارئەسپی پۆشتەی لە قەراغی گۆڕستان بینی و لەوان ڕادەمان... «سەعدیە»یش زوو زوو دەنگی زۆر زۆر توورەی لێ هەڵدەبڕی و بە«عەقیلە»ی دەوت:

– کچێ هەی بەڕەڵڵا پێیان بڵێ ئەمن گۆشتم تاڵە و هێسکم ڕەقە.

دڵنیا بوو «ئەستیلە» لە تانوپۆی ئەو مەسەلەیە ئاگادارە، بۆیە لە ماڵەوە لێی پرسی... کەچی ئەو لچی هەڵقورتاند و وتی:

– لە بەرچاوی خۆت نەقەوما...؟! لۆ تێنەگەیشتی و لە من دەپرسی...؟!

بەهەرحاڵ ئەو ڕووداوە هەستێکی سەیری لە ناخی ئەمدا خولقاند... هەستێک، کە زەحمەتە لێی تێبگات و هیچی لە بارەیەوە بڵێت... ئەوەندە هەیە لەگەڵ هەموو ڕووداوێکدا زیندوو دەبێتەوە و دەیان خەیاڵی تازەی تێدا دەتەقێنێتەوە... سیمای «گۆشتی تاڵ» و «ئێسقانی ڕەق» لە بەربینابیدا دێت و دەچێت و قێز لە هەموو شتێ دەکاتەوە... خۆزگە دایکی لەجیاتی ئەمانە، قسەیەکی تری بەو ژنە دەوت و ئەو وشانەی بەکارنەدەهێنا... ئەم پێش ئەوەیش کاتێ لەسەر سفرەی دیوەخانی ئاغاکان، لەگەڵ منداڵی کارەکەران دادەنیشت، دڵی تێکهەڵدەهات... چاوەکانی توند توند دەنووقاند و نەیدەویست گۆشت و ئێسقانی سەر برنجەکە ببینێت، چونکو ورچەکانی بیردەهاتەوە، کە سەگە دڕەکان کەڵبەی تیژیان لە گۆشتیان دەبردە خوارێ و دەیان برینیان دەکردە جەستەیانەوە... بەڵام پێڵووەکانیان دەبڕی و لەودیو پەیدادەبوونەوە... کەچی شەوان تا خاڵی چیرۆکی گیاندارانی بۆ نەگێڕابایەتەوە، خەو نەدەچووە چاوانیەوە... کاتێکیش نەخۆشی دەیخست و تای گەرم لە جێدا تلی پێدەدا، ڕوومەتی ڕاستی دەخستە بان ڕانی چەپی دایکی و لەو ئاوێنەیە ڕادەما، کە چەند ساڵێ لەمەوبەر لە ماڵێکی جوولەکەیان کڕی و لە ڕێگا لەناو تەمە چڕەکەدا «فەزیلە»ی خوشکی لێ کەوتە خوارەوە... لێیدەبووە دەشتێکی پانوپۆڕ... قافڵەی ئێستری پیادا دەڕۆیشت و گوێی لە زرینگەی زەنگوڵی ملیان و تەقەی قاچیان دەبوو... ئینجا دەیان ژن و پیاو و منداڵی پێخاوس بەسەر ئەو ڕێگایەدا تێدەپەڕین و نەیدەزانی بەرەو کوێ کۆچ دەکەن...

دواتر ئاژەڵی زارەترەک ڕەوە ڕەوە غاریاندەدا و مەلی ترساویش پۆل پۆل باڵیاندەگرت... ئەمە لە ماڵەوە... بەڵام شەوانی لادێ تەواو جیاواز بوو... لەنێوان دەستەخوشکەکانی لەسەر پشت ڕادەکشا و نیگای دەگرتە ئەستێرە ورد وردەکان... سەدان باڵندە و ئاژەڵی خورافیی دەبینی و دەنگێ لە غەیبەوە سەربردەی یەک بەیەکیانی بۆ دەگێڕایەوە... تێکەڵی خەونەکانی دەبوون و بەردەوام ژیانیان لە ئەفسانە هەڵدەکێشا... تەنانەت وای بۆ چوو ئەو جووتە ئەسپەی لە قەراغی گۆڕستان دوو پیاوی پۆشتەیان بەسەرەوە بوو و لە شەڕی نێوان دایکی و «عەقیلە» ڕادەمان، لای ئەم تازە نەبوون و پێشتر دەیان جار بینیبوونی... نەیدەزانی بۆچی ئەوەندە دڵی بەو ژنە دەسووتا و هەمیشە سیمای خوێناویی لە بەرچاویدا دەجووڵایەوە... کاتێکیش هەواڵی کوژرانی بیست، گومانی لەوەدا نەما دوو پیاوە پۆشتەکە بەخەنجەر سکیان هەڵدڕیوە... لەمەوە ترسێکی گەورەتر خزایە گیانیەوە و شەوان لەو کەلاوە تاریک و دوور لە ئاوەدانییەدا خەو بەئاسانی نەدەچووە چاویەوە... بەتایبەتی ئەمان ژنی پیاوێکی دەستەڵاتداریان هەڵگرتبوو و چاوەڕێی کارەساتێکی گەورەیان دەکرد... تا بەیانی دەیان جار ڕادەچڵەکی و بێدار دەبووەوە... دایکیشی چونکە بەڕۆژ لە دەباغخانە زۆر ماندوو دەبوو، زیاتر لە مردوو دەچوو، بۆیە بەئاگا نەدەهات و نەیدەزانی وا کچە ناوەنجییەکەی خۆی گرمۆڵە کردووە و بەردەوام هەڵدەلەرزێت... ئەو شەوە گوێی لە دەنگی پێی ئەسپەکان بوو و تا دەهات نزیکتر دەبوونەوە... سەگەکان وەڕین و ئەم زانی ها ئێستا نا ساتێکی دی بەسەر دنیایانەوە ناهێڵن... بەترسەوە دەستی لەژێر لێفە دەرهێنا و بەهەزار حاڵ گەیاندیە سەر شانی دایکی... چەند جارێ بەپەنجە نیمچەمردووەکانی ڕایتەکاند و بەدەنگی شێواوی وتی:

– دایە... دایە... هەستە، وا دەمانکوژن.

تا لە دەرگا شڕەکەیان نەدرا و «قسمەت» لەودیو نەیقیژاند، ئەم هەر پرخەی دەهات... کاتێ چاوەکانی کردەوە، خێرا دەستی بۆ تفەنگەکەی پشت سەری برد و لە پێش براکەیەوە ڕایکردە دەرێ... ئەمیش وەکو «ئەستیلە» و «فەزیلە»ی خوشکی لێفەی لە خۆی لوولدا و متەقی لە زمانی بڕی... گوێی لەو دەنگە بوو، کە لەودیو بەردەوام لە دەمی خاڵۆژنیەوە دەردەپەڕی و نەیدەزانی گریانە، یان دەرچوونی ڕۆح... بەڵام لە دەرەوە دەنگەکان وا تێکەڵ بەیەکدی دەبوون، هیچیان لێ تێنەدەگەیشت... ئەوەندەی دەزانی لەگەڵ تەقینی هەر فیشەکێک لە سەربان و لە دەرەوەدا، نینۆکەکانی زیاتر لەو لێفەیە دەچوونە خوارێ و کەمتر ئاگای لە دەوروبەری دەما... ئەو حاڵەتی بوورانەوەیە لە ڕۆژی کوژرانی «عەقیلە»وە یەخەی گرتبوو و وازی لێ نەدەهێنا... دایکی زوو زوو ئایەتی لەسەر دەخوێند و ترسی گیانی دەردەکرد، بەڵام چاری نەبوو... هەرکە گوێی لە قیژەیەک با، دڵی دادەچڵەکی و لەپڕ دەکەوت... درەنگ درەنگ بەئاگا دەهاتەوە و سیمای شتەکان لە بەربینابیدا دەگۆڕان... خۆ لەو جارەوە لاشەی خوێناویی دایکی و خاڵی و خاڵۆژنی لەنێو ورچە کوژراوەکاندا بینی، بەڕادەیەک دەترسا، شەوان تا بەیانی لەناو باوەشی «زەکیە»ی ئامۆزایدا هەڵدەلەرزی... «جەوهەر» و «کەمال» هەمیشە دڵنەواییان دەدایەوە و زیاتر لە «ئەستیلە» و «فەزیلە» ئاگایان لەو دەبوو... هەر بۆیە بێسنوور خۆشیدەویستن و بەنهێنییەکانی دەزانین... «ئەستیلە» پێچەوانەی ئەم کەمتر بەلای ڕابردوودا دەچوو و ڕۆژ بەڕۆژ چاکتر لەگەڵ ئەو ژیانە تازەیەدا ڕادەهات... ساڵێ تێپەڕی

و مامۆژنی قایلی کرد بیداتە «مام جەبار زەڕەنگەر»ی برای... «جەوهەر» و «کەمال» دنیایەک نارەزاییان دەربڕی، بەڵام خۆی ویستی و بڕایەوە... تەنانەت بە«نازیلە»ی وت:

– ئەوە لۆ من باشترە... بەخۆم پێم خۆشە پیر بی... ئەمەی کچی کەلاوان مێرد بەهەر کوڕەکی بکەین، وەکی خزمەتکاران تەماشامان دەکا و خۆشیی لە ژیانمان نابینین... بەس لەگەڵ پیران چشتەکە بەنەوعەکی دیە... ئەمن بەوەی دەیکەم، عەیبەکی زۆر گەورەتر لە بیر خەڵکی دەبەمەوە نازیلە... ئەنگۆش دەبەمە کنە خۆم و ناهێلم لە هیچتان کەم بی.

«نازیلە» لە ماڵی مامی زۆر ئاسوودەتر بوو وەک لای خوشکی... ئەم کە هەمیشە لەگەڵ ڕابردوو دەژیا و دەیویست ئەو ڕۆژگارە بۆ دراوسێ و ناسیاوەکانی بگێڕێتەوە، کە لە کەلاوەکەی خاڵی و لە لادێکاندا گوزەراندبووی، لە کاتێکدا «ئەستیلە» ڕابردوویێکی تری تەواو جیاوازی خولّقاندبوو و بۆ ئەم و ئەوی باسدەکرد، کە ئەم بەهیچ شێوەیەک خۆی تێدا نەدەبینیەوە... هەر بۆیە زوو زوو لەم گەڕەک بۆ ئەویتر دەیگوێزایەوە و خانووەکانی دەگۆڕی... دەیویست ژیانی خۆی بشارێتەوە و دواجار بەو شێوەیەی پێی چاکە، بیخاتە بەرچاو... ئینجا کاتێ لێیان دەپرسی بۆچی مێردی وا پیرە، هەزار و یەک چیرۆکی بۆ دەگێڕانەوە و «نازیلە» بەگوێگرتنیان ئارەقی لێ دەچۆڕایەوە... بەلایەوە گرنگ بوو لە ڕیزی شارستانەکان دابنرێت، بۆیە زۆر بایەخی بەڕێکخستنی ناوماڵ دەدا و جلی مۆدەی دەپۆشی... ئاڵتوونی زۆری لە دووکانی مێردی دەهێنا و خۆی پێوە بادەدان... «فەزیلە»ی خستە قوتابخانە، بەو ئومێدەی سبەینێ ئافرەتێکی دیاری لێ دەربچێت و شانازیی پێوە بکات... «نازیلە» ڕۆژ بەڕۆژ زیاتر جیاوازیی خۆی و ئەوی بۆ دەردەکەوت و کەمتر دڵی بەو ماڵە دەکرایەوە... ئاخر ئەم زەندەقی لە گۆڕانەکان دەچوو و نەیدەویست دەستبەرداری منداڵیی ببێت... گۆڕینی سیمای لادێییانەی هەولێر بۆ شێوازێکی شارستانیانە، هەڕەشەیەکی گەورە بوو بۆ سەر ڕابردووی ئەم... کێ ئەو ئامێرە هارانەی هێنا، تا ڕۆژانە دڵڕەقانە بەردی شاخەکان بڕنن و بیانخەنە بەردەستی کرێکاران...؟! ئەوان دەیانتاشن و شوفێری لۆریە زلەکان بەرەو ناو شاریان دێنن... هێلانەی مەل و کولانەی ئاژەڵان ناهێڵن و پەرتەوازەیان دەکەن... ئەمانە تێکڕا دەبنە کوورەی ئاگری جۆشدراو و لادێکان وەکو بەفر دەتوێننەوە... ڕقی لەو خانوو و قوتابخانە و نەخۆشخانە و ئۆردووگایانەیە، کە بەردەوام زەوی دادەپۆشن و سیمای ڕابردوو دەشێوێنن... زەوقی خەڵک تێکدەدەن و زمانیان دەگۆڕن... ئەنجام شوێنێک بۆ ئەم ناهێڵنەوە، تێیدا هەست بەکەمێ ئاسوودەیی بکات... زۆربەی کات لەو ژوورە دادەنیشێت و لەو ئاوێنەیە ڕادەمێنێت، کە تاقە شتە لە ڕابردووی ئەماندا ماوەتەوە و دەتوانێت ژیانی تێپەڕیوی بەسەرەوە ببینێت... لەوێدا لادێیەکی پڕ لە خەڵکی سادەی شاردۆتەوە و بەدزیی چاوە بێبەزەییەکانی دانیشتوانی شار تێیدا دەژی... وێنەی کەشتییە گەورەکەی نووح هەموو جۆرە زیندەوەر و باڵدار و ئاژەڵێکی تێدا هەڵگرتووە و دەیەوێت لە دڵڕەقیی زەمەن بیانپارێزێت... لەوێدا کات بەپێی کاتژمێری میهرەبان و ڕۆژژمێری دڵنەرم تێدەپەڕێت و تێناپەڕێت... ئەوێ دەروازەی جیهانێکی دیکەیە و تەنها خەیاڵی ئەم پێی دەزانێت... ئەفسووس هەندێ جار بیرۆکە ئاڵۆزەکان وا ماندووی دەکەن، دەگاتە ئەو ڕادەیەی بیرمێنێت و لەوە زیاتر ڕابردووی بەسەرچوو ژیانی لە ئەفسانە

هەڵنەکێشێت... خۆی بەبکوژ و تێکدەر دەزانێت... بەڵێ، گەڕانەوە بۆ ڕۆژگارێکی تێپەڕیو، واتە کوشتنی هەموو ئەو ڕۆحانەی لەو ماوەیەدا پێگەیشتوون... هی مرۆڤ و زیندەوەر و باڵندە و ئاژەڵ... تێکدانی سەرجەمی ئەو شتانەی بەهێز و بازوو خولّقاون... ئەمە مەیلی خۆپەرستییە و هەڵیدەسووڕێنێت... تەنانەت هەستی دایکایەتییشی تێدا نەهێشتووە... ئەو ئارەزووە شەیتانییە چییە لە ناخیدا دەژی و بۆی بەرزەفت نابێت...؟! ئەرێ هەر ئەمەیشە هۆی لەبارچوونی ئەو کۆرپانەی چەند مانگ بەسک هەڵیاندەگرێت...؟! هەست دەکات ئەم بەو گیانە تێکشکاوە و بەم تەمەنی وا کورت بەرگەی کارەساتەکانی دوو دنیای جیاواز ناگرێت... لە وزەیدا نییە بەدوو بیرکردنەوەی جیاواز و دوو زمانی جیاواز و دوو سیمای جیاواز و دوو ڕۆژژمێری جیاواز جووتێ ڕۆح لێرە و لەوێدا بەڕێوەبەرێت.

ئەو خەڵوەتگایە کەسایەتییەکی سەیری لەودا خولّقاندووە و دنیایەک موفارەقەی تێدا کۆکردۆتەوە... دەقەیەک هەزەلییە و دەقەیەک گرژ و مۆن... ساتێ وەکو ئاینپەروەر و ساتێکی دی وەکو ئاتەئیست دەردەکەوێت... ڕۆژێک بەجلی میللی و ڕۆژێکی تر بەجلی مۆدە دەبینرێت... جارێک لادێییە و جارێ شارستان... هەر بۆیە ئەوانەی خۆشیاندەوێت، ژمارەیان کەمە و ئەوانەی ڕقیان لێیەتی ژمارەیان کەمتر... بەڵام ئەوانەی نازانن خۆشیان بوێ یان ڕقیان لێی بێت، لە بژاردن نایەن.

هەرچۆنێ بێت «نازیلە ئینگلیز» مرۆڤێکی ئاسایی نەبوو و بەزمانی سادە زۆر بیرۆکەی قووڵی دەگەیاند... ئێوارەیەکیان «مەروان»ی کوڕی و هاوڕێکانی لەو بەردەرگایە گفتوگۆیان لەسەر ئەوە دەکرد، ئاخۆ لە سەرمایە و مەعریفە کامیان چاکترن... «نازیلە ئینگلیز»ی خۆمان هەڵیدایە و دووەمیانی هەڵبژارد... بەڵگەیشی ئەوە بوو، کە خەڵکی زۆر دەوڵەمەند ئامادەن ڕۆژانە بکڕووزێنەوە و بڵێن هەژارن و نانی شەویان نییە، بەڵام کەس خۆی بەدەبەنگ و نەفام نازانێت.

دوو سێ کاربەدەستی شارەوانی هاتن و دەستیان بەسەر هەندێ لە ئاژەڵەکانی داگرت.. کردی بەشەڕێک، ئەوسەری دیار نەبێت.. «غابات»ی دایکی «مازن ئەحمەد»ی هاوڕێمان پێی وت:

– هەندەک لێیان بپاڕێیەوە، دڵیان نەرم دەبی و دەتدەنەوە.

ئەو وتی:

– ئەگەر لە کاربەدەستان بپاڕێیەوە، تووڕەیان دەکەی، چونکە وەکی ئەوەی وایە لاسەیان بکەیەوە.

– تێناگەم.

– ئەوانە ئەوەندە لە گەورەکانیان پاڕاینەوە و بەقوربانیان بووینە، ئەو قسانە بەهی خۆیان دەزانن.. بەبیریان دەینیەوە وەکی دەستیان ماچ دەکەن و پێیان دەرێن بیکە خاتری قۆندەرەکانت ئەوهام لۆ بکە و بەکارەکەرت بم ئەوهام لێ مەکە.. ئەوانە زوڕناژەنی گەورەکانیانن.. بەزوڕ«نا»ش دەرێن زوڕ«ئا» چونکوو هەر کەلیمەک «نا»ی تێدا بی، بەسەر زمانیاندا نایێ.

«مام حامید سوولاوکە»ی دراوسێیان لە ناوەڕاستی سەدەی نۆزدەهەم لە دایک بووبوو و دەیتوانی مێژووی ژیانی بەوردی بگێڕێتەوە... «حەسەن»ی کوڕی لە تەمەنی شەستساڵی مردبوو و «حسێن»ی

کوڕەزای بەگۆچان دەڕۆیشت... ڕۆژانە چوار گوێز و هەشت دەنک خورما و دوو کەوچک هەنگوین و سەرکێ پیاز و دەنکێ سیر و سەوزەی جۆراوجۆری دەخوارد... سێ کووپ شیر و نزیکەی لیترێک ئاویشی دەخواردەوە... لە بەردەمی دادگا عەریزەی دەنووسی... بەپێ دەچوو و بەپێش دەهاتەوە... لە یەک کاتی تایبەتی دەنووست و هەڵدەستا... ئێواران دەستی «حسێن»ی کوڕەزای دەگرت و بۆ ئەملا و ئەولای دەبرد... زۆربەی شیعری کلاسیکیی کوردی و عەرەبی و فارسی لەبەر بوو و زوو زوو دەیوتنەوە... هەر کێ بمردبا، ئەو نەدەگریا... تەنها سەرێکی دەلەقاندەوە و دەیوت:

– ئەوە یەکەم کەس نییە دەمری... زۆری تکەش دەمرن.

«نازیلە ئینگلیز» خۆی بەقەرزاری ئەو دەزانی، کە لێیەوە زۆر زانیاریی بەکەڵکی مێژوویی فێربووبوو... خۆشیشیدەویست، چونکو گۆشتی نەدەخوارد و دەیوت: ڕۆحی گیانداران لەناو هەناوی بنیادەماندا زیندوو دەبنەوە و لەسەر تەمەنی ئەوان دەژین... بەڵام هەموو ئەمانە ڕێگایان لێ نەدەگرت، گاڵتەوگەپی لەگەڵدا بکات... هەندێ جار دەگەیشتە ئاستی پێڕابواردنیش... ئێوارەیەکیان هاتە لای و ناڕەزاییی لە ئاستی کوڕی کوڕەزاکانی دەربڕی، کە بێوەفان و بەتەنگیەوە نایەن... ئەم پێی وت:

– دەی پشیت درێژ بی مامە... بەشکوو منداریان، یان منداری منداریان وەکی وان نەبن.

«مام حامید سوولاوکە» تێگەیشت و پێی وت:

– دەتەوێ بڵێی ئەمن گەورەمە...؟! دە بەخوای هیچ چشتەک لە عومری بنیادەمی کورتتر نییە...!! ئەمن عەمرکورتەکی عەمردرێژم.

«نازیلە ئینگلیز» سەرێکی بۆ لەقاندەوە و بەدەنگێکی سەیر پێی وت:

– صدقت یا ابا سولاوکە.

ئینجا بۆ ئەوەی دڵنەواییی بداتەوە، نوکتەیەکی خۆشی بۆ گێڕایەوە:

– پیاوەکی لە عومری توو بەگریانەوە چووە مەخفەری ئیسکان و گۆتی: بابم لێیدامە... وایانزانی شێتە و پێیان گۆت: بڕۆ بیهێنە... هێنای و لێیان پرسی: لۆ لە کوڕەکەتت دایە...؟ ئەویش گۆتی: دوور لە قسەکەتان، لێی دەدەم و هەردوو چاوی دەردەینم... ئەدی لۆ قەشمەریی بەبابم دەکا...؟ بەراستی نازانم ئەو کوڕەی من بەکێ چووە...!! ئەمن هەوکەش شەرمێ دەکەم لە بەرچاوی بابم و باپیرم سەرم برندکەم... مفەوەزەکە پێکی هێنانەوە و پێی گۆتن: وەکی چوونەوە مارێ، لەباتی من زۆر زۆر دەستی بابە ئادەم و دایە حەوای ماچ بکەن.

«حامید سوولاوکە» وتی:

– ئەو فەرحۆ شێتەی دەبینی، وەکی هەموو جارێ بەپێخواسی لە کۆڵانان دەسووڕێتەوە...؟! داکم منداڵەکی پێنج ساڵان بووە، وەکی ئەو لە عەسکەری ئەقڵی تێکچووە و لۆ کەسوکاریان هێنایتەوە... بێڵەکی بەدەستەوە دەگرت و لەسەر ڕێی بەغدایێ عەردی هەڵدەکۆڵی... هاواری لە خەڵکی دەکرد و پێی

دەگۆتن: وەرن خەندەقەکی گەورە لێدەن، دەنا لەشکری تەمووزییەکان شاڵاو دەیێن و منداڵی ناو لانکیشتان دەسووتێنن... هەوکە ئەو وازی لەوەش هێنایە و ئاگای لە دنیایێ نییە... فەرقی من و وی ئەوەیە، ئەو نازانی عومری چەندە و فکر لە مردنێ ناکاتەوە، بەس ئەمن هەموو دەمێ چاوەڕێی مەرگی خۆمم... ژیان ئەوهایە نازیلەی عەبدولئەحەد قەرەنی... ئەگەر بەبەر شێتەکی وەبی، هەستی پێ ناکات و بەبەر ئاقڵەکیش وەبی، لێی دەبتە بەڵا... پێم دەڵێن ئەوە سەد و بیست و پێنج ساڵە دەژیم، بەس ڕاستیەکەی ئەمن ئەوە سەد و بیست و پێنج ساڵە دەمرم... ئەمن پێشان ئەوەندە لە مردنێ دەترسام، وەمدەزانی هەر ئەو ترسە ڕۆژەک دەمکوژی... جارەک «مەلا حەسەن هەوارانی»ی باپیرت لێی پرسیم: بەئەقڵی توو مردن جێی هەیە...؟! پێیم گۆت: ئا... گۆتی: لە کێندەرێیە...؟! گۆتم: لەو جێیەیە، کە ژیانی لێیە... مردنم تێکەڵی هەموو چشتەکی کردبوو، وەکی دییش ئەوەندە خۆمم خۆشدەویست، ئەگەر پشکە خینەکم لە سەری پەنجەی بهاتبا، حەیفی دنیام لێدەهات... هەوکە تێگەیشتیمە ئەمن لەوەی دەترسام کەسوکار و خۆشەویستەکانم خەفەتم لێ بخۆن، نەک لەوەی چاوم لەو دنیایەی ئاودیو دەبوو... ئەوڕۆ دەزانم هیچ کەسم نمایە سووی لێم بیتەوە، بەس دەترسێم ئەمن وەکی بەزیندیتی هەموو فکرەکم لە کن مردنێ بوو، بەمردیتییش ژیان وازم لێ نەینی.

دوای ئەوەی ڕۆیشت، «نازیلە ئینگلیز» بە«نافیعەی خورشید گۆزەچی»ی وت:

– قسەکانی جوانن... ئەمە هەمووومان عومری درێژمان دەوێ و هەر بەخۆشمان قەشمەریی بەهی وەکی مام حامیدی دەکەین... وەها دیقەتی لێدەدەین، وەک برێی مردنی پێوە بی و بمانەوێ بەراستی ئەو مردنەی ببینین... مەعنای ئەوەیە عەمری درێژ بەقابیلی خۆمان نازانین... ئەوەتە کوڕی کوڕەزا و ژنەکانیان دەرێن وەکی ئەمە دەنووین و ئەو لە پشت سەرمان دادەنیشی، دەترسێین، چونکو وەدەزانین مردینە و ئەویش کێلی قەبرمانە... ئەوجا ئەمە ئەگەر ئەوەندە مردنمان لە بەرچاوی بی، ئەدی کا ژیانمان...؟!

چنگێ جۆی بۆ قەلەکانی هەڵدا و ئەمەشی خستە سەر:

– ڕەنگە ئەو خەرکە لۆیە ئەوەندە چاویان هاویشتبیتە سەر مام حامیدی، هەتا ترسی هەناوی خۆیان دەرکەن و هەموو دەمێ برێن لەمەش پیرتر هەیە... کەروێشک لە دارستانێ ترسنۆکترین حەیوان بوو و بەهیچیان نەدەوێرا... ویستی لە خەفەتان خۆی باوێتە بەحرێ... بۆقەکان لە دەو ئاوێ دیتیان و قیژاندیان: وەی شێرە ئەو دەعبایە چییە...؟! بەو خوایەی یەکەکمان ناهێڵی... کەروێشک گەڕاوە و بەخۆی گۆت: لە تووش ترسنۆکتر هەیە... بڕۆ بژی و با زوو زوو ئەو قیژەقیژەشت لەناو سەری بزرینگێتەوە.

ئێوارەیەکی ئابی حەفتاوشەش کاتێ ئۆتۆمۆبیلی دووکەڵی مێش کۆڵانە درێژەکەیانی لە تەمێکی سپی هەڵدەکێشا و سەدان منداڵ دوایدەکەوتن، لەگەڵ «شەهید دلاوەری حەسەن ئەفەندی» گفتوگۆیان لەسەر ئەوەبوو ئاخۆ ڕووداوەکان بیری مرۆڤ ئاڕاستە دەکەن، یاخود بەپێچەوانەوە... «نازیلە»ی خۆمان کە بەرگریی لە یەکەمیان دەکرد، وتی:

– با برێین ئەو مندارانەی وا بەدوو ئەو تڕۆمبێلەی کەتینە و بەبێ ئەوەی چاویان بەرپێی خۆیان ببینی،